บทที่ 4

ลักษณะโดยทั่วไปของเขตบางรัก

ในบทต้น ๆ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของบริเวณเขตบางรัก วิวัฒนาการของย่านการค้าเดิม และย่านการค้าใหม่โดยเน้นการใช้ที่ดินหลักประเภทพักอาศัยและพาณิชยกรรม ในพื้นที่เขตชั้นในกรุงเทพมหานคร ส่วนบทต่อไปนี้จำเป็นที่จะต้องศึกษาลักษณะเฉพาะของพื้นที่เขตบางรัก อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะด้านกายภาพ การใช้ที่ดินและอาคาร ประชากร และสาธารณูปโภค ซึ่งมีรายละเอียดด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ลักษณะทางกายภาพ

เขตบางรักเป็นพื้นที่หนึ่งในจำนาน 11 เขต ของพื้นที่เขตชั้นในกรุงเทพฯ มีพื้นที่รวมกันทั้งสิ้น 5.536 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,460 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.35 ของพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1,568.737 ตารางกิโลเมตร หรือ 980,460 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศของเขตบางรักเป็นที่ราบพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการประกอบพาณิชยกรรม ท้องที่ของเขตบางรักมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อแขวงรองเมือง แขวงปทุมวัน และแขวงลุมพินี เขตปทุมวัน
ทิศตะวันออก	ติดต่อแขวงลุมพินี แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน และแขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา
ทิศใต้	ติดต่อแขวงยานนาวา แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา
ทิศตะวันตก	ติดต่อแขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์กับแม่น้ำเจ้าพระยา

ลักษณะทั่วไปของเขตบางรักคือเป็นพื้นที่ที่ถูกล้อมรอบด้วยถนน 2 สาย คือ ถนนพระราม 4 และถนนสาธร กับคลองผดุงกรุงเกษม และแม่น้ำเจ้าพระยา แขวงบางรักเป็นแขวงที่เริ่มต้นความเจริญในอดีต มีพื้นที่อยู่ระหว่างถนนเจริญกรุงกับแม่น้ำเจ้าพระยา และมีแขวงอื่น ๆ อีก 4 แขวง มาเชื่อมต่อโดยถนนเจริญกรุง ถนนสายหลักที่สำคัญในเขตนี้ ได้แก่ ถนนเจริญกรุง ซึ่งตัดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 วิ่งขนานกับแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนสีลม สุรวงศ์ และสี่พระยา ซึ่งเป็นถนนขนานกันในปลายทั้ง 2 ของถนนทั้ง 3 นี้ จดถนนเจริญกรุงและถนนพระราม 4 ถนนสาธรและถนนพระราม 4 ซึ่งเป็นถนนรอบนอกและเป็นแนวเขตของเขตบางรัก

การแบ่งเขตการปกครอง

การจัดรูปแบบการปกครองราชธานีแบบอารยประเทศ ปรากฏชัดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจัดรูปการปกครองแบบคณะกรรมการที่ปรึกษาในปี พ.ศ.2428 ก่อน ภายหลังเปลี่ยนเป็นรูปการปกครองด้วยเสนาบดี ในปี พ.ศ.2435 สถาปนาการปกครองส่วนกลางขึ้นเป็น 12 กระทรวง ยกฐานะกรมพระนครบาลขึ้นเป็นกระทรวงนครบาล ทำหน้าที่ปกครองราชธานีและพื้นที่มณฑลกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย พระนคร เมืองธนบุรี เมืองสมุทรปราการ เมืองพระประแดง เมืองมีนบุรี เมืองปทุมธานี และเมืองนนทบุรี

ปลายรัชกาลที่ 5 ความเจริญแผ่ขยายออกไปสู่ทุ่งหลวงเหนือพระนคร รวมเอาเมืองธัญญบุรีเข้าในมณฑลฯ ด้วย จึงมีพื้นที่ถึง 3,091 ตร.กม. เฉพาะตัวพระนครมีพื้นที่ 400 ตร.กม. แบ่งการปกครองเป็นอำเภอชั้นใน และอำเภอชั้นนอกอย่างละ 8 อำเภอ อำเภอชั้นใน ประกอบด้วย พระนคร สามเพ็ง บางรัก ปทุมวัน ดุสิต บางกอกน้อย บางลำภูล่าง และบางกอกใหญ่ (ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา กรุงเทพมหานคร 2527 : 33) อำเภอบางรักเดิมเมื่อปี พ.ศ. 2455 มีที่ตั้งที่ว่าการอำเภอขณะนั้นตั้งอยู่ริมถนนสี่พระยาข้างห้างขายยาลูกสาวหมอมีปัจจุบัน โดยอาศัยตึกของเอกชนเป็นที่ทำการชั่วคราว ครั้นเมื่อสร้างที่ว่าการอำเภอถาวรที่ตั้งอยู่ถนนนเรศในปัจจุบันเสร็จเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2459 จึงได้ย้ายมาเปิดทำการเป็นที่ว่าการอำเภอบางรัก

ใน ปี พ.ศ. 2458 รัชกาลที่ 6 ได้ประกาศยกเลิกอำเภอชั้นใน 7 อำเภอ ขยายออกเป็น 25 อำเภอแทน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำเภอบางรัก มี 3 อำเภอ คือ อำเภอบางรัก อำเภอสาธร และอำเภอบ้านทวาย แต่ต่อมาก็ปรับปรุงเขตการปกครองโดยยกเลิกมณฑลกรุงเทพมหานครเสีย โดยแบ่งฝั่งตะวันออกแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นจังหวัดพระนคร ฝั่งตะวันตกเป็นจังหวัดธนบุรี แบ่งรอบนอกเป็นจังหวัดนนทบุรี มีนบุรี พระประแดง และสมุทรปราการ และจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2474 รัชสมัย ร.6 จังหวัดพระนครมีอำเภอชั้นใน 8 อำเภอ อำเภอชั้นนอก 4 อำเภอ มีการยุบโอนย้ายอำเภอบางท้องที่รวมกันในภายหลังอีกบ้าง แต่เขตชั้นในยังคงเป็น 8 อำเภอ คือ พระนคร นางเลิ้ง ดุสิต สัมพันธวงศ์ ป้อมปราบศัตรูพ่าย บางรัก ปทุมวัน และบ้านทวาย อำเภอชั้นนอก 4 อำเภอ คือ บางซื่อ บางเขน บางกะปิ และพระโขนง

สภาพการปกครองและสภาพทางสังคมในช่วงปี พ.ศ.2474 ของท้องที่อำเภอบางรัก และอำเภอบ้านทวาย ดังปรากฏ "อำเภอบางรัก ตั้งที่ว่าการอำเภอที่ถนนนเรศ

ซึ่งเป็นซอยระหว่างถนนสี่พระยากับถนนสุรวงศ์ ใกล้ ๆ กับสถานีตำรวจนครบาลบางรัก แบ่งท้องที่อำเภอเป็น 26 ตำบล มีพลเมืองราว 49,973 คน เขตท้องที่อำเภอนี้คือ ทิศตะวันตกติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองผดุงกรุงเกษม แต่สะพานเจริญสวัสดิ์จนออกแม่น้ำเจ้าพระยาที่ข้างธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ทางทิศเหนือต่อจากแนวทางรถไฟสายปากน้ำและคลองหัวลำโพง ทางทิศใต้จดคลองสาธรมีพื้นที่เกือบเป็นรูปสามเหลี่ยม อำเภอนี้แถบบริเวณถนนเจริญกรุงกับแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นที่ตั้งของธนาคาร บริษัทประกันภัย สำนักงานห้างใหญ่ ๆ ที่โว้สินค้า โรงภาษี และที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขกลาง นอกจากนี้มีถนนที่ซอยต่อระหว่างถนนเจริญกรุงกับถนนพระราม 4 สี่สายคือ ถนนสี่พระยา สุรวงศ์ สีลม และสาธร และระหว่างถนนซอยเหล่านี้ ยังมีถนนซอยเล็ก ๆ อีกมากมาย ตามริมถนนที่กล่าวมานี้มีบ้านงาม ๆ ของคนไทย และชาวต่างประเทศอาศัยอยู่มาก มีคนชาติฝรั่งต่าง ๆ เช่าบ้านตามริมถนนเหล่านี้อยู่มากที่สุดในกรุงเทพฯ และในท้องที่อำเภอนี้เป็นที่ตั้งของสถานฑูตต่างประเทศหลายชาติดังกล่าวต่อไป อำเภอนี้อยู่ในแขวงจังหวัดพระนครใต้" (ทองค่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา อ้างถึง ถัด พรหมมาณพ ภูมิศาสตร์มณฑลกรุงเทพฯ 2474)

อำเภอปทุมวันและอำเภอบ้านทวาย มีสภาพทั่วไปดังนี้ อำเภอปทุมวันที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ที่สี่แยกถนนพระราม 1 ตัดกับถนนพญาไทมีโรงพยาบาล สถานฑูตต่างประเทศและบ้านพักของชาวตะวันตกอยู่มาก ส่วนอำเภอบ้านทวายที่ว่าการอำเภอตั้งที่เชิงสะพานถนนสาธรถนนเจริญกรุง มีความสำคัญอยู่บริเวณระหว่างถนนเจริญกรุงและแม่น้ำเจ้าพระยา เพราะมีท่าเรือที่สำคัญหลายแห่ง ทั้งที่เป็นท่าเรือติดต่อกับต่างประเทศทั้งสิ้น และมีอู่เรือที่สำคัญด้วย นอกจากนี้มีโรงเลื่อยจักรและโรงสีไฟที่ใหญ่ ๆ ที่เป็นท่าเรือคือ ท่าเรือห้างบอเนียว อิสเอเชียติก แองโกลสยาม โรงเลื่อยของห้างอิสเอเชียติก อู่บางกอกด๊อก เป็นต้น

ท้องที่ 3 อำเภอข้างต้นนี้ เมื่อเปรียบเทียบความสำคัญทางด้านการค้าขายแล้วนับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญที่สุดของจังหวัดพระนครใต้ขณะนั้น เพราะเป็นทำเลที่มีการค้าขายเป็นที่อยู่อาศัยของพ่อค้าและฝรั่งชาติต่าง ๆ สถานีรถไฟ โรงพยาบาลที่สำคัญ ธนาคาร และสถานฑูตต่างประเทศ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขกลาง และท่าเรือคลองเตย

แต่เดิมนั้นเขตบางรักเป็นอำเภอขึ้นกับจังหวัดพระนคร ซึ่งมีลักษณะการปกครองเหมือนจังหวัดอื่น ๆ แต่ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปการบริหารเป็น "นครหลวงกรุงเทพธนบุรี" และเป็น "กรุงเทพมหานคร" (ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 335 วันที่ 13 ธันวาคม 2515) ซึ่งเป็นทบวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นเขต และแขวงตามลำดับ คำว่า "อำเภอ" เดิมเปลี่ยนชื่อเรียกเป็น "เขต" และเรียกตำบลเป็น

"แขวง" ดังนั้นอำเภอบางรักจึงเปลี่ยนเป็น "เขตบางรัก" โดยยังมีเนื้อที่และแนวเขตของอำเภอบางรักเดิมทุกประการ ตั้งแต่ ปี 2525 จนถึงปัจจุบัน (แผนที่ 4.1) เขตการปกครองแบ่งออกเป็น 5 แขวง คือ 1 แขวงมหาพฤฒาราม 2 แขวงสี่พระยา 3 แขวงสุรวงศ์ 4 แขวงสีลม และ 5 แขวงบางรัก ทั้ง 5 แขวงนี้ แขวงสีลมมีพื้นที่มากที่สุด คือ 2.074 ตารางกิโลเมตร หรือ 1296.250 ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 37.45 ของพื้นที่เขตบางรัก (ตารางที่ 4.1) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1

แสดงพื้นที่ของเขตบางรักแยกตามแขวงปัจจุบัน

แขวง	พื้นที่ ตารางกิโลเมตร	ไร่	ร้อยละ %
1. แขวงมหาพฤฒาราม	0.889	555.625	16.07
2. แขวงสี่พระยา	1.064	665.000	19.25
3. แขวงสุรวงศ์	0.820	512.500	14.80
4. แขวงสีลม	2.074	1296.250	37.45
5. แขวงบางรัก	0.689	430.630	12.43
รวมเขตบางรัก	5.536	3460.000	100.00

ที่มาของข้อมูล กองผังเมือง สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร

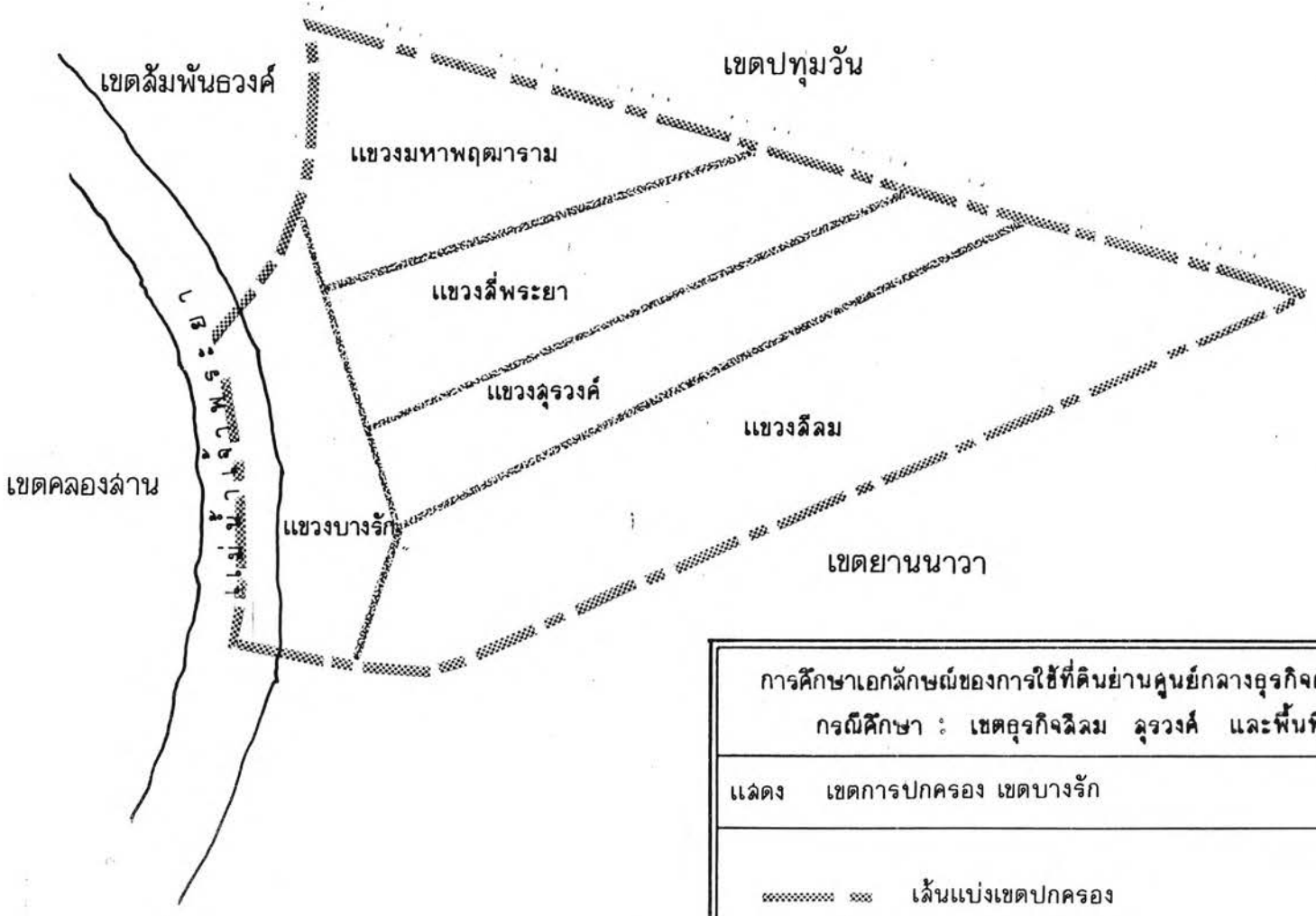

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา : เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง เขตการปกครอง เขตบางรัก	แผ่นที่ 4.1

เส้นแบ่งเขตปกครอง

เส้นแบ่งแขวงปกครอง

ที่มา : กรุงเทพมหานคร

4.2 การใช้ที่ดินและอาคารในปัจจุบัน

การใช้ที่ดินของเขตบางรักปัจจุบันยังคงเป็นการใช้ที่ดินแบบผสม มีทั้งย่านพาณิชยกรรม ธุรกิจการค้า ที่พักอาศัย อุตสาหกรรม โกดังสินค้า สถาบันและสถานที่ราชการ เช่นเดียวกับเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพฯ จากการสำรวจการใช้ที่ดินและอาคารของเขตบางรัก (กองผังเมือง สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2518 และ 2528) พบว่ามีลักษณะการใช้ที่ดินส่วนใหญ่ ดังนี้คือ

1. ย่านพักอาศัย (จากตารางที่ 4.2) ในปี 2518 มีเนื้อที่พักอาศัยทั้งหมด 1,188.64 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.35 ของพื้นที่เขตบางรัก ต่อมาในปี 2528 (จากตารางที่4.3) พบว่าการใช้ที่ดินพักอาศัยลดลงเป็น 1,123.858 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.48 ลดลงจากปี 2518 ร้อยละ -1.87 ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ที่ดินในเขตศูนย์กลางเมือง มีคุณค่ามากขึ้นประกอบกับอาคารบ้านเดี่ยว เสื่อมโทรมลง เกิดการขยายตัวของอาคารที่อยู่อาศัยประเภทอื่นขึ้นแทนที่ ความต้องการด้านการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชยกรรมก็มีมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะในบริเวณที่เป็นทำเลทางธุรกิจการค้า เช่นริมถนนสีลม จึงทำให้เกิดแรงผลักดันของธุรกิจการค้าที่ขยายตัวเข้าไปในย่านที่อยู่อาศัยใกล้เคียง เป็นลักษณะของการใช้ที่ดินในศูนย์กลางเมืองที่เริ่มหนาแน่นขึ้น

เมื่อพิจารณาเนื้อที่พักอาศัยรายแขวง จากการใช้ที่ดินในปี 2518 แขวงสีลมมีการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยมากกว่าทุกแขวงคือ ประมาณ 582.71 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.84 ของพื้นที่เขตบางรัก แขวงสี่พระยามีเนื้อที่พักอาศัยรองลงมาคือ 303.850 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.78 ครึ่งหนึ่งของแขวงสีลม ส่วนแขวงบางรักมีเนื้อที่พักอาศัยน้อยที่สุด คือ 34.67 ไร่ หรือร้อยละ 1.00 ต่อมาปี 2528 ปรากฏว่าในแต่ละแขวง ยังคงมีเนื้อที่พักอาศัยเช่นเดียวกับปี 2518 คือ แขวงสีลมมีเนื้อที่พักอาศัยมากที่สุด ประมาณ 534.694 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.45 ของพื้นที่เขตบางรัก รองลงมาก็คือแขวงสี่พระยา มีเนื้อที่ 268.926 ไร่ หรือร้อยละ 7.77 และแขวงที่มีเนื้อที่พักอาศัยน้อยที่สุด คือแขวงบางรัก 40.393 ไร่ หรือเพียงร้อยละ 1.17 (ดูแผนที่ 4.2, 4.3)

ลักษณะการใช้ที่ดินพักอาศัยส่วนใหญ่ กระจายตัวอยู่ทั่วไป บริเวณด้านหลังของอาคารที่อยู่ลึกเข้าไปจากถนนสายหลัก (Main Road) ของทุกแขวง โดยเฉพาะแขวงสีลมมีบริเวณที่พักอาศัยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากแขวงสีลมนี้เดิมเป็นย่านที่ประกอบด้วยบ้านเดี่ยวที่มีแปลงที่ดินขนาดใหญ่ มีการตั้งถิ่นฐานปลูกสร้างบ้านเรือนมาตั้งแต่สมัยแรก ๆ สภาพแวดล้อมดีมีที่โล่งมาก

ตารางที่ 4.2 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน จำแนกรายแขวงในเขตบางรัก พ.ศ. 2518

ประเภทการใช้ที่ดินและอาคาร	รวมเขต		แขวง มหาพฤฒาราม		แขวง สี่พระยา		แขวง สุรวงศ์		แขวง สีลม		แขวง บางรัก	
	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%
1. พักอาศัย	1,188.640	34.35	157.830	4.56	303.850	8.78	109.580	3.17	582.710	16.84	34.670	1.00
2. พาณิชยกรรม	1,071.270	30.96	154.350	4.46	246.120	7.11	292.190	8.44	300.51	8.69	78.100	2.26
3. อุตสาหกรรม	182.110	5.27	65.920	1.91	19.770	0.58	7.430	0.21	19.87	0.57	69.120	2.00
4. สถาบัน สถานที่ราชการ	372.870	10.78	38.790	1.12	33.110	0.96	23.470	0.68	213.310	6.16	64.190	1.86
5. สาธารณูปโภค	0.390	0.01	-	-	0.390	0.01	-	-	-	-	-	-
6. ถนน	313.993	9.08	84.360	2.44	46.470	1.34	52.873	1.53	97.810	2.83	32.480	0.94
7. คลอง แม่น้ำ	121.488	3.51	6.223	0.18	-	-	1.794	0.05	-	-	113.471	3.28
8. พื้นที่ว่าง	108.789	3.14	20.485	0.59	3.010	0.09	12.873	0.37	53.630	1.55	18.791	0.54
9. ใช้สอยไม่แน่นอน	100.455	2.90	27.667	0.80	12.280	0.35	12.290	0.36	28.41	0.82	19.803	0.57
รวม	3,460.00	100.00	555.625	16.06	665.00	19.22	512.500	14.81	1,296.250	37.46	430.625	12.45

ที่มาของข้อมูล กองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.3 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน จำแนกรายแขวงในบางรัก พ.ศ. 2528

ประเภทการใช้ที่ดินและอาคาร	รวมเขต		แขวงมหาพฤฒาราม		แขวงสี่พระยา		แขวงสุริวงศ์		แขวงสีลม		แขวงบางรัก	
	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%	เนื้อที่ (ไร่)	%
1. พักอาศัย	1,123.858	32.48	204.303	5.91	268.926	7.77	75.542	2.18	534.694	15.45	40.393	1.17
2. พาณิชยกรรม	874.106	25.26	109.237	3.16	151.022	4.36	235.291	6.80	264.696	7.65	113.860	3.29
3. อุตสาหกรรม	94.149	2.72	35.338	1.02	19.219	0.56	6.355	0.18	23.462	0.68	9.775	0.28
4. สถาบัน สถานที่ราชการ	421.888	12.20	34.227	0.99	60.448	1.75	40.385	1.17	188.215	5.44	98.613	2.85
5. สาธารณูปโภค	2.242	0.06	0.333	0.01	1.131	0.03	-	-	0.778	0.02	-	-
6. ถนน	560.249*	16.19	127.515*	3.68	102.809	2.97	98.039*	2.84	109.033*	5.49	41.8 53*	1.21
7. คลองแม่น้ำ	121.488	3.51	6.223	0.18	-	-	1.794	0.05	-	-	113.471	3.28
8. พื้นที่ว่าง	12.900	0.38	-	-	2.66	0.08	-	-	10.240	0.30	-	-
9. ใช้สอยไม่แน่นอน	249.120*	7.20	38.449	1.11	58.785*	1.70	55.094	1.59	84.132*	2.43	12.660	0.37
รวม	3,460.000	100.00	555.625	16.06	665.00	19.22	512.50	14.81	1,296.250	37.46	430.625*	12.45

ตารางที่ 4.4 แสดงอัตราส่วนร้อยของพื้นที่อาคารปกคลุมดิน(G.A.C)พื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (F.A.R.) และพื้นที่ว่าง

สรุปพื้นที่การใช้ที่ดิน	เขตบางรัก	แขวง มหาพฤฒาราม	แขวง สี่พระยา	แขวงสุรวงศ์	แขวงสีลม	แขวงบางรัก
พื้นที่บล็อค (ไร่)	2,530.461	398.011	486.431	378.906	955.146	312.967
(ตรม.)	3,925,733	636,818	776,939	606,950	1,535,780	369,246
พื้นที่อาคารรวมชั้นล่าง (ตรม.)	1,300,270	282,450	301,176	201,621	383,144	132,329
พื้นที่อาคารรวมทุกชั้น (ตรม.)	5,489,289	792,166	987,822	904,046	2,274,306	530,895
อัตราส่วนร้อยของพื้นที่อาคาร ปกคลุมดิน (G.A.C.)	41.57	57.57	45.87	41.33	29.20	39.04
อัตราส่วนของพื้นที่อาคารรวม ต่อพื้นที่ดิน (F.A.R.)	1.75	1.62	1.37	1.86	1.73	1.57
อัตราส่วนร้อยของพื้นที่ว่าง	58.43	42.43	54.13	58.67	70.80	60.96

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง การใช้ที่ดินและอาคาร ปี พ.ศ.2528

สัญลักษณ์

- พักอาศัย
- พาณิชยกรรม
- กึ่งสนสถาน
- โรงเรียน
- สถาบัน สถานที่ราชการ
- สาธารณูปโภค
- อุตสาหกรรม
- คลังสินค้า

ที่มา กองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

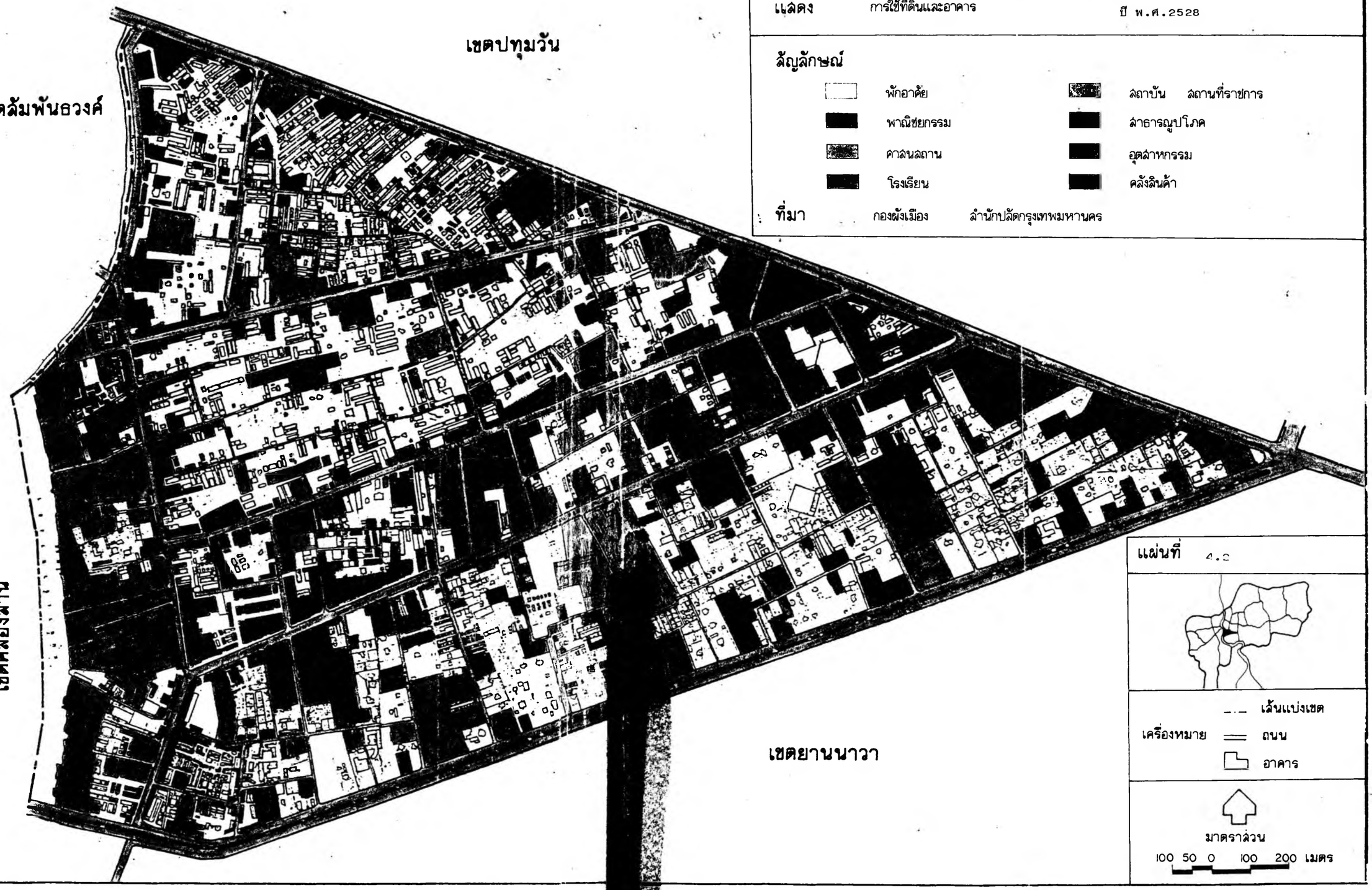

แผ่นที่ 4.8

เครื่องหมาย
- เส้นแบ่งเขต
- ถนน
- อาคาร

มาตราส่วน
100 50 0 100 200 เมตร

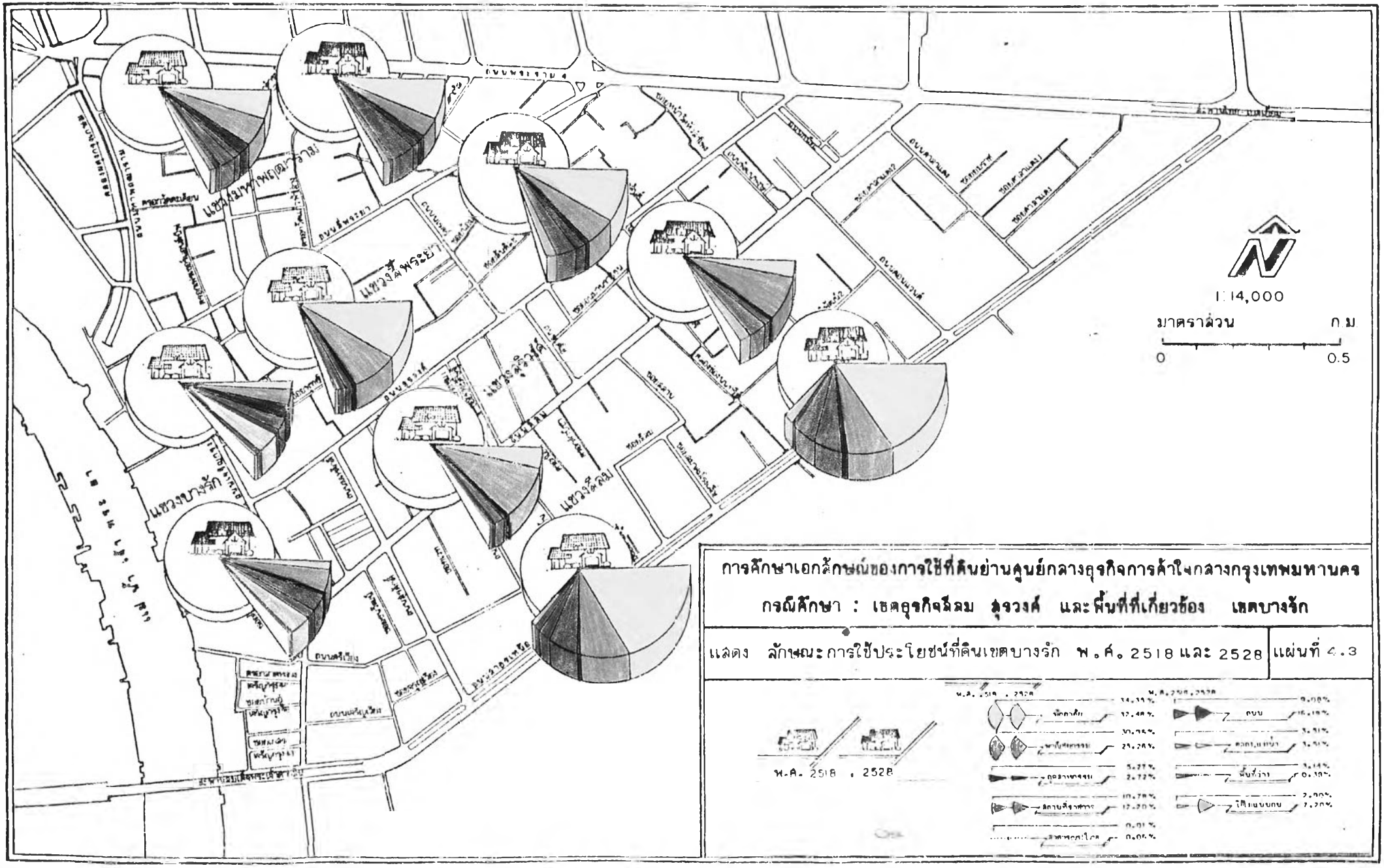

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าในกลางกรุงเทพมหานคร

กรณีศึกษา : เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินเขตบางรัก พ.ศ. 2518 และ 2528 | แผ่นที่ 4.3

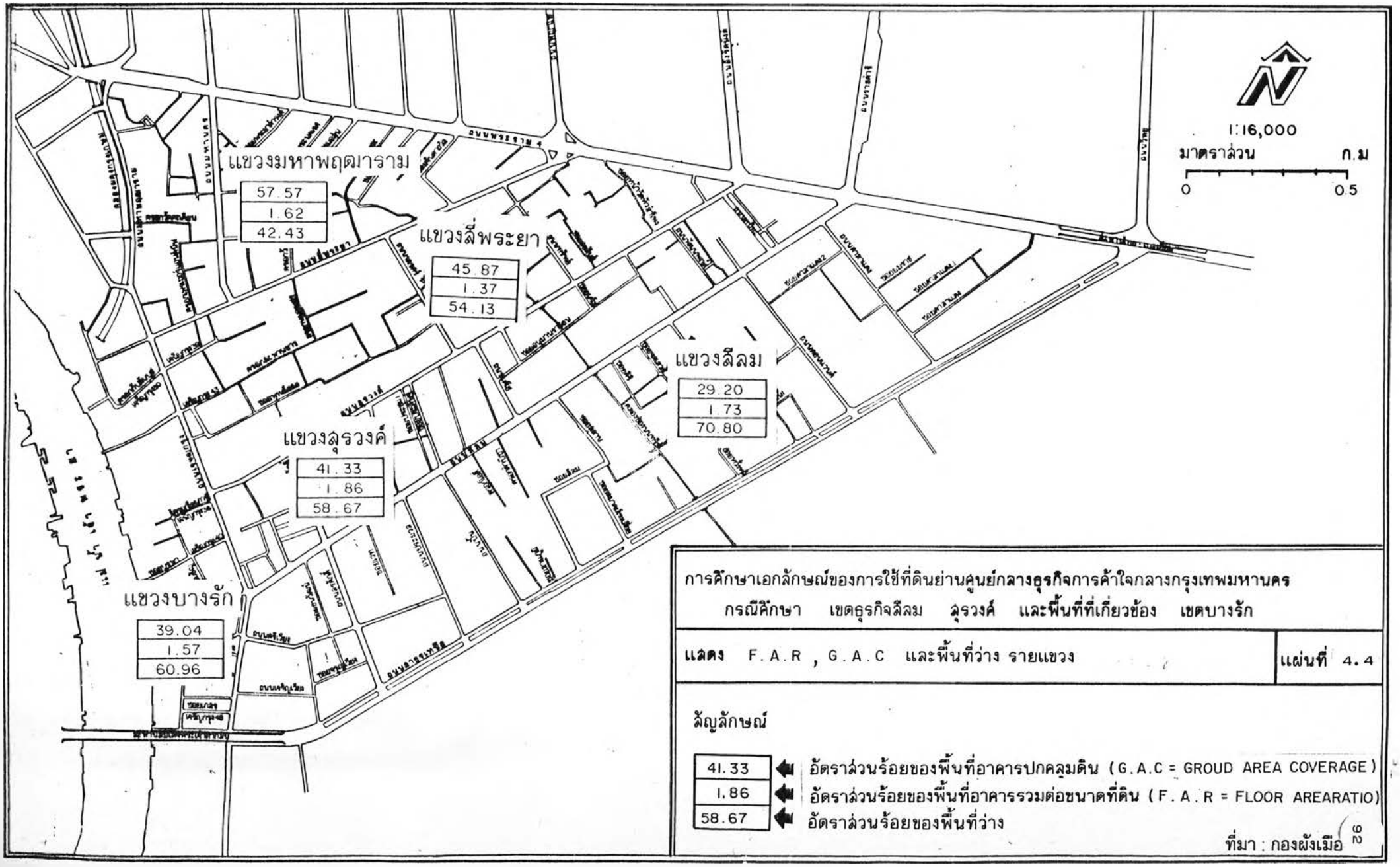

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร

กรณีศึกษา เขตธุรกิจลุมพินี สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง F.A.R , G.A.C และพื้นที่ว่าง รายแขวง

แผ่นที่ 4.4

สัญลักษณ์

41.33	อัตราส่วนร้อยของพื้นที่อาคารปกคลุมดิน (G.A.C = GROUD AREA COVERAGE)
1.86	อัตราส่วนร้อยของพื้นที่อาคารรวมต่อขนาดที่ดิน (F.A.R = FLOOR AREARATIO)
58.67	อัตราส่วนร้อยของพื้นที่ว่าง

ที่มา : กองผังเมือง

แผนภูมิที่ 4.1

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเขตบางรัก
ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2528
(อัตราเพิ่มร้อยละ)
มาตราส่วน 1:20

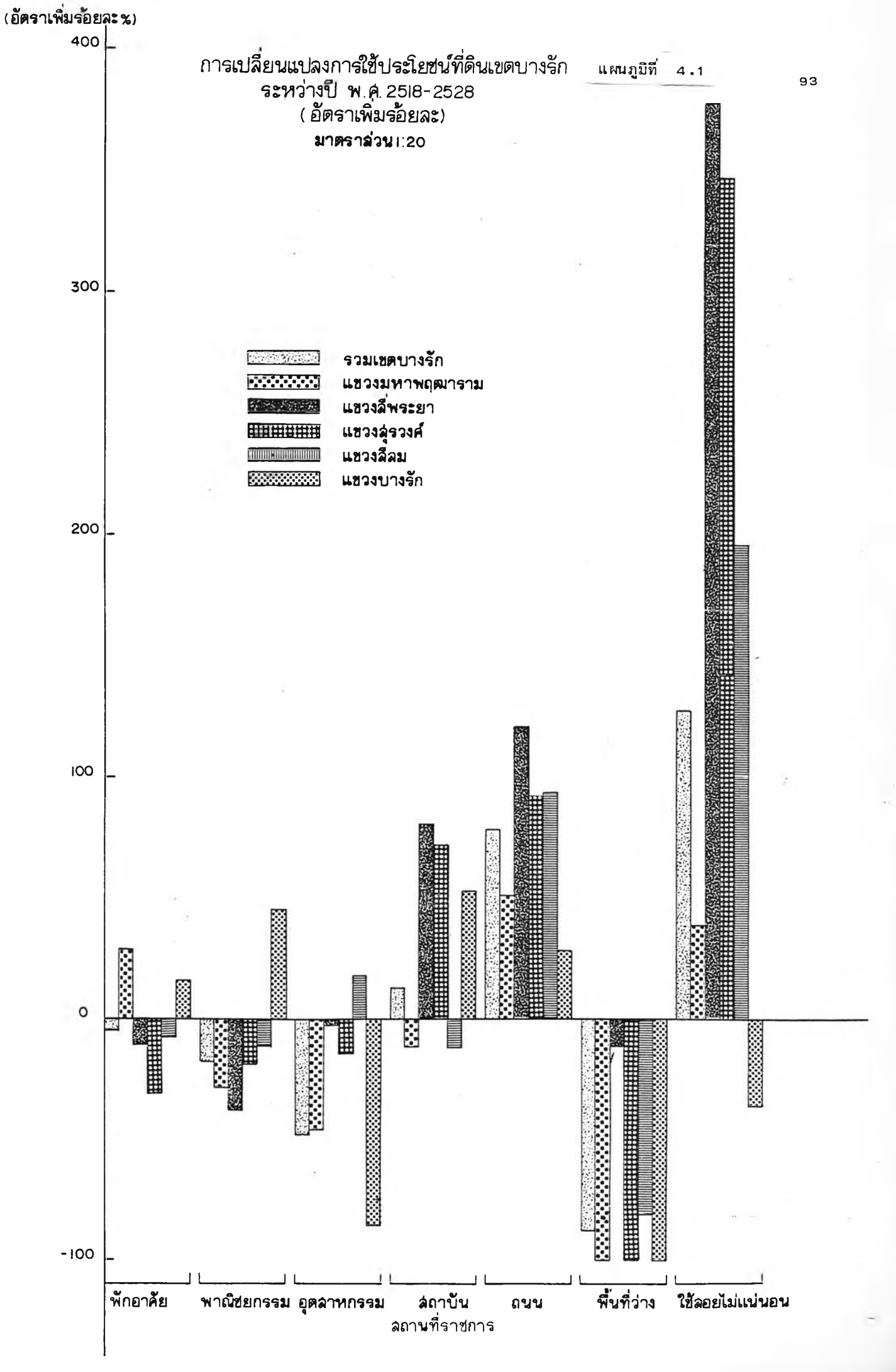

ต่อมาในปี 2505 เทศบาลกรุงเทพฯ จึงเห็นความจำเป็นกำหนดโซนพักอาศัย (เทศบัญญัติ เรื่อง กำหนดบริเวณซึ่งอาคารบางชนิดจะปลูกสร้างขึ้นมิได้ พ.ศ.2505) เนื่องจากต้องการอนุรักษ์ให้เป็นย่านที่พักอาศัยชั้นดีในบริเวณศูนย์กลางเมือง บริเวณแนวถนนสาธรเหนือ เป็นบริเวณที่อยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นต่ำ ยกเว้นแนวที่ติดถนนสีลม ห่างจากริมถนน 100 เมตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพาณิชยกรรม ส่วนในแขวงสี่พระยาและแขวงมหาพฤฒารามมีบริเวณที่อยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น เป็นตึกแถวพักอาศัยอยู่ตามแนวถนนพระรามที่ 4 ถนนมหาพฤฒาราม และถนนสี่พระยา

2. ย่านพาณิชยกรรม เขตบางรักมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมค่อนข้างสูง กล่าวคือ ในปี 2518 มีเนื้อที่พาณิชยกรรมรวมทั้งหมด (จากตารางที่4.2)ประมาณ 1071.27 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.96 ต่อมาในปี 2528 (จากตารางที่4.3)การใช้ที่ดินพาณิชยกรรมลดลงเป็น 874.106 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.26 ลดลงจากปี 2528 ร้อยละ -5.7 แสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในระดับแนวราบ พื้นที่พาณิชยกรรมที่เป็นตึกแถว ร้านค้าย่อยตามริมถนนใหญ่ค่อย ๆ เลิกกิจการไป เนื่องจากเกิดรูปแบบการใช้ที่ดินพาณิชยกรรมแบบใหม่ในรูปอาคารขนาดใหญ่ เช่น ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ อาคารพาณิชย์ สำนักงาน ซึ่งรวมกิจการหลาย ๆ ประเภทในอาคารหลังเดียวกันที่มีความสูงหลาย ๆ ชั้น เพื่อให้คุ้มค่ากับการลงทุนและราคาที่ดินบริเวณศูนย์กลางธุรกิจที่มีราคาสูงมาก ทำให้เกิดรูปแบบการใช้ที่ดินพาณิชยกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากปี 2518 ถึงปี 2528 ประกอบกับในช่วงปี 2525 ได้มีการขอผ่อนผันการอนุญาตให้ปลูกสร้างอาคารในพื้นที่ที่มีเทศบัญญัติกำหนดบริเวณห้ามใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดตามประกาศกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2524 (ตามแผนที่4.4)ซึ่งอยู่ในแขวงสีลมส่วนใหญ่ ประเภทการใช้อาคารที่ผ่อนผันให้ปลูกสร้างได้ มีหลายประเภทที่สำคัญคือ อาคารพาณิชย์ อาคารชุด สำนักงาน โรงแรม โรงมหรสพ ร้านอาหาร หรือภัตตาคาร ฯลฯ โดยมีข้อกำหนดตามหลักเกณฑ์ (ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การผ่อนผันการอนุญาตให้ปลูกสร้างอาคาร โดย พล.ร.อ.เทียม มกรานนท์ 23 ตุลาคม 2524) จึงเป็นเหตุให้มีอาคารพาณิชย์รูปแบบใหม่ ขนาดใหญ่ ความสูงหลายชั้น สร้างขึ้นมากในช่วงหลังปี 2525 เป็นต้นมา นับว่ามีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพิ่มในทางสูง ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปในส่วนของการปลูกสร้างอาคารที่ขออนุญาตโดยภาคเอกชน

เนื้อที่พาณิชยกรรมในแต่ละแขวง ปี 2518 พบว่า ในแขวงสีลม และแขวงสุรวงศ์ มีการใช้ที่ดินพาณิชย์มากกว่าทุกแขวง คือมีเนื้อที่ 300.51 ไร่ และ 292.19 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.69 และ 8.44 ซึ่งใกล้เคียงกัน รองลงมาคือ แขวงสี่พระยา มีเนื้อที่ 246.12 ไร่ คิดเป็น

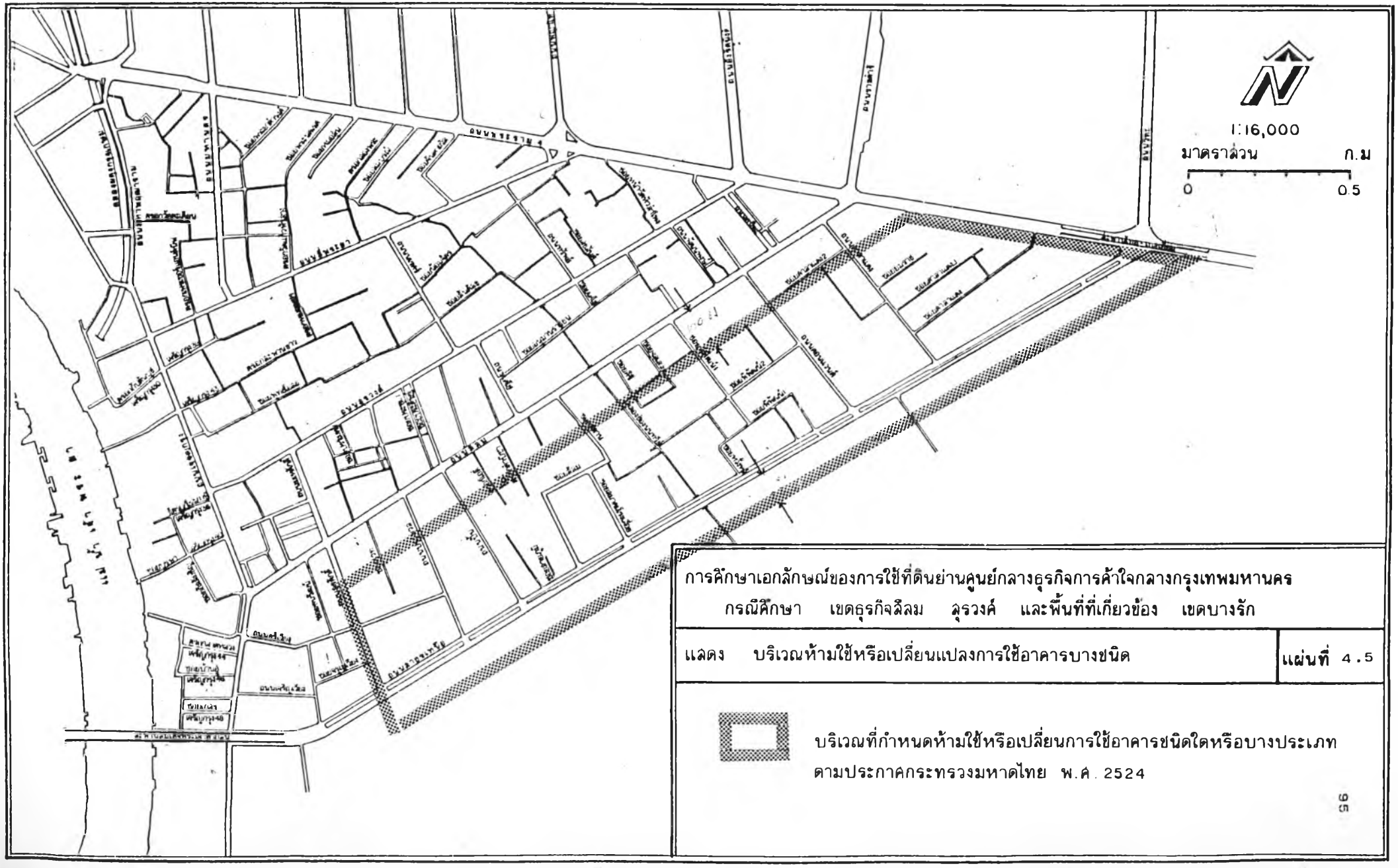

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง บริเวณห้ามใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิด

แผ่นที่ 4.5

บริเวณที่กำหนดห้ามใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใดหรือบางประเภท
ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2524

ร้อยละ 7.11 แขวงที่มีเนื้อที่พาณิชยกรรมน้อยที่สุดคือแขวงบางรัก มีเนื้อที่ 78.10 ไร่ หรือร้อยละ 2.26 ต่อมาในปี 2528 พบว่าในแขวงสีลม มีเนื้อที่พาณิชยกรรมมากที่สุดคือ 264.696 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.65 รองลงมาคือแขวงสุรวงศ์มีเนื้อที่ 235.291 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.8 และ แขวงที่มีเนื้อที่พาณิชยกรรมน้อยที่สุด คือแขวงมหาพฤฒารามมี 109.237 ไร่ หรือร้อยละ 3.16 (จากแผนที่ 4.2 และ 4.3)

บริเวณพาณิชยกรรมในเขตบางรักนี้เกาะกลุ่มกันตามแนวถนนสายสำคัญ ๆ เช่น ถนนสีลมและถนนสุรวงศ์ ทั้ง 2 ฝั่งถนนในแขวงสีลมด้านถนนสีลมห่างจากริมถนนภายในระยะ 100 เมตร และเข้าไปตามซอยต่าง ๆ มีอาคารพาณิชย์ สำนักงาน และร้านค้าบริการ รวมทั้งแขวงสุรวงศ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของสำนักงานขนาดใหญ่ ธนาคารสำนักงานใหญ่และสาขา โรงแรมขนาดใหญ่ ศูนย์การค้า สำนักงานท่องเที่ยว จำหน่ายตั๋วเครื่องบิน โชว์รูมรถยนต์ โชว์รูมสินค้าภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านค้าปลีก ร้านค้าส่ง ฯลฯ บริเวณถนนมเหสักข์ เป็นที่ตั้งของบริษัทห้างร้านจำหน่ายเครื่องประดับ อัญมณี วัตถุโบราณ ฯลฯ บริเวณถนนเจริญกรุง เป็นที่ตั้งของร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านขายปลีก และขายส่งของพื้นเมือง และร้านจำหน่ายเสื้อผ้า เป็นต้น บริเวณถนนมหาพฤฒาราม เป็นที่ตั้งของร้านจำหน่ายอุปกรณ์และเครื่องสุขภัณฑ์ บริเวณถนนพัฒพงษ์ เป็นที่ตั้งของสถานบริการเวลากลางคืน บาร์ ไนท์คลับ ร้านอาหาร ภัตตาคารทั้งไทย จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ เนื่องจากบริเวณถนนสีลมต่อเนื่องถนนสุรวงศ์ เป็นย่านธุรกิจการค้าของกรุงเทพฯ มีความสำคัญในอันดับหนึ่ง นับวันก็จะยิ่งขยายตัวเพิ่มการเจริญเติบโตขึ้น ดังจะเห็นได้จากอาคารร้านค้า และสำนักงานต่าง ๆ ขยายตัวจากริมถนนลึกเข้าไปอยู่ในซอยต่าง ๆ หนาแน่นมากขึ้น เช่น ซอยศาลาแดง ซอยคอนแวนต์ ซอยพิพัฒน์ 1 ซอยศิริจุลเสวก ซอยอนุมานราชธน เป็นต้น ทำให้ผู้คนเข้ามาใช้กิจกรรมต่าง ๆ ด้านธุรกิจการค้า บริการ จำนวนมากทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน จากการศึกษาของจิระ จิตรกร สรุปได้ว่า บริเวณริมถนนสาธร สุรวงศ์ ด้านที่แยกจากถนนพระรามสี่ เป็นบริเวณสำนักงานธุรกิจใหม่ บริเวณริมถนนเจริญกรุง แขวงบางรัก เป็นย่านธุรกิจการค้าเดิม และบริเวณริมถนนสี่พระยา ถนนพระรามสี่ด้านหัวลำโพงถึงสามย่านและถนนมหาพฤฒาราม เป็นย่านร้านค้าปลีก (ดูแผนที่ 4.6 - 4.10)

3. ย่านอุตสาหกรรม การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมในเขตบางรักมีเป็นส่วนน้อย (จากตารางที่4.2)ในปี 2518 พบว่ามีเนื้อที่อุตสาหกรรม 182.110 ไร่ หรือร้อยละ 5.27 ของพื้นที่เขต ต่อมาในปี 2528 (จากตารางที่4.3)มีการใช้ที่ดินอุตสาหกรรมมีเนื้อที่ลดลงเป็น

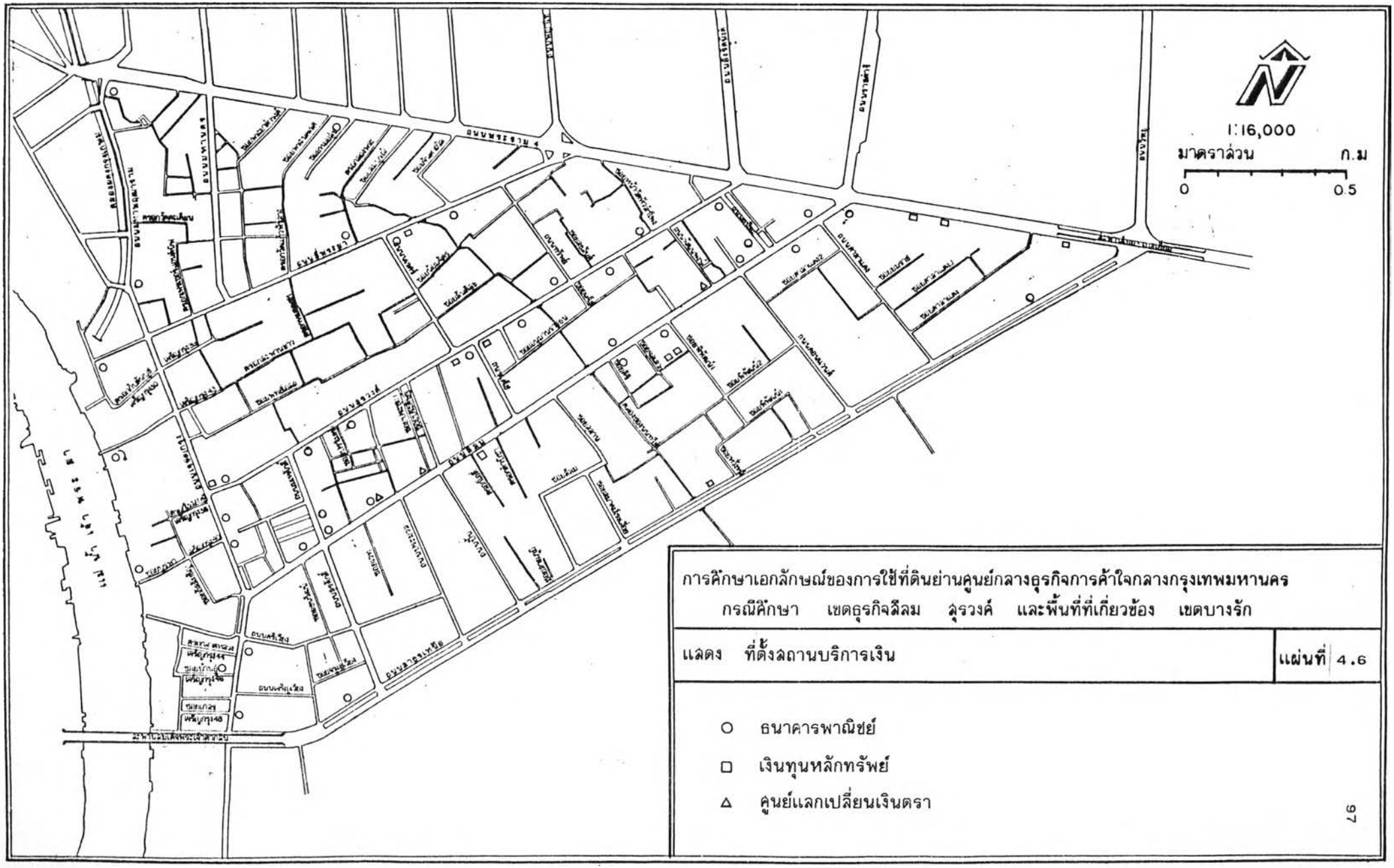

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงค์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งสถานบริการเงิน | แผ่นที่ 4.6

- ○ ธนาคารพาณิชย์
- □ เงินทุนหลักทรัพย์
- △ ศูนย์แลกเปลี่ยนเงินตรา

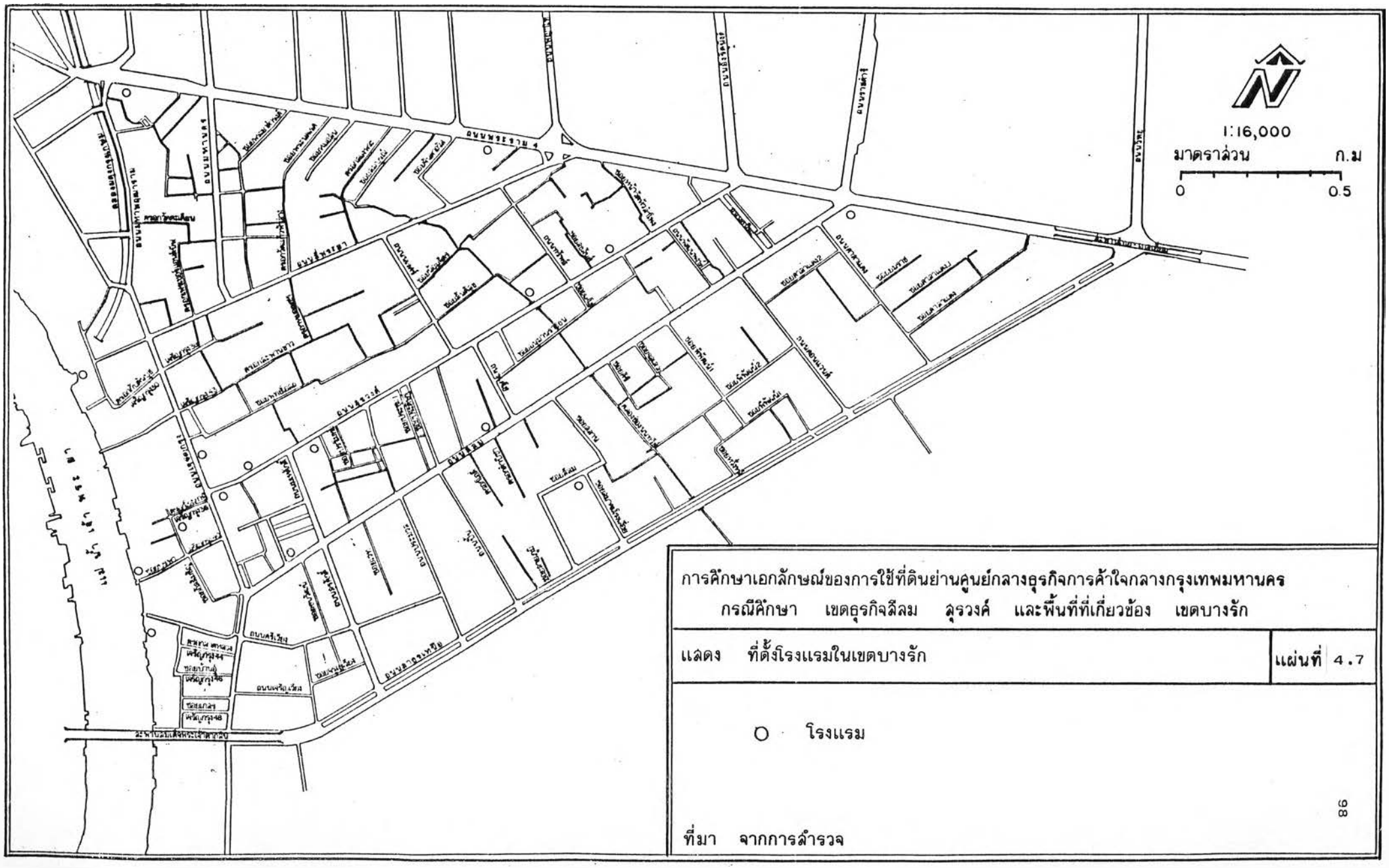

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งโรงแรมในเขตบางรัก | แผ่นที่ 4.7

○ โรงแรม

ที่มา จากการสำรวจ

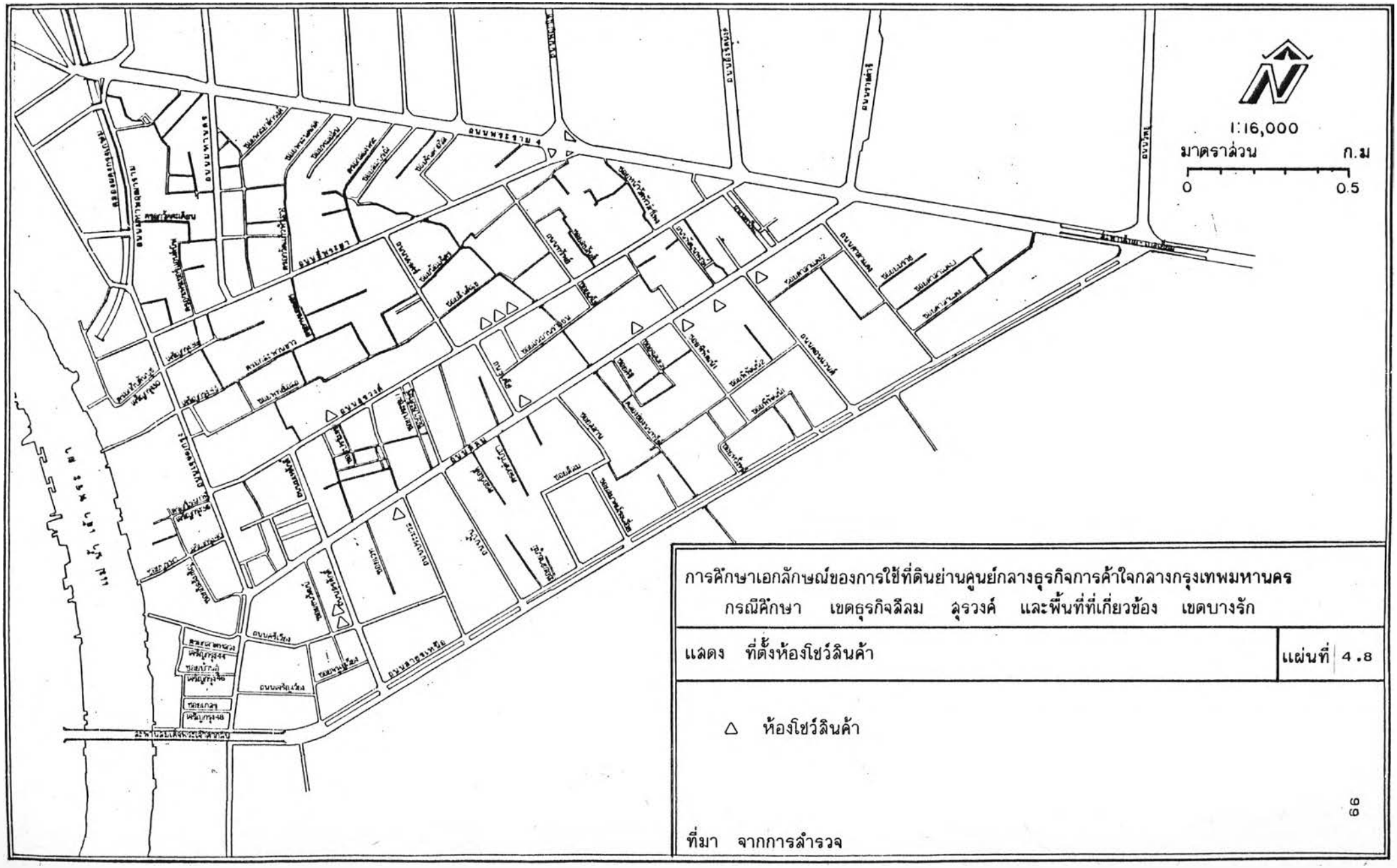

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งห้องโชว์สินค้า | แผ่นที่ 4.8

△ ห้องโชว์สินค้า

ที่มา จากการสำรวจ

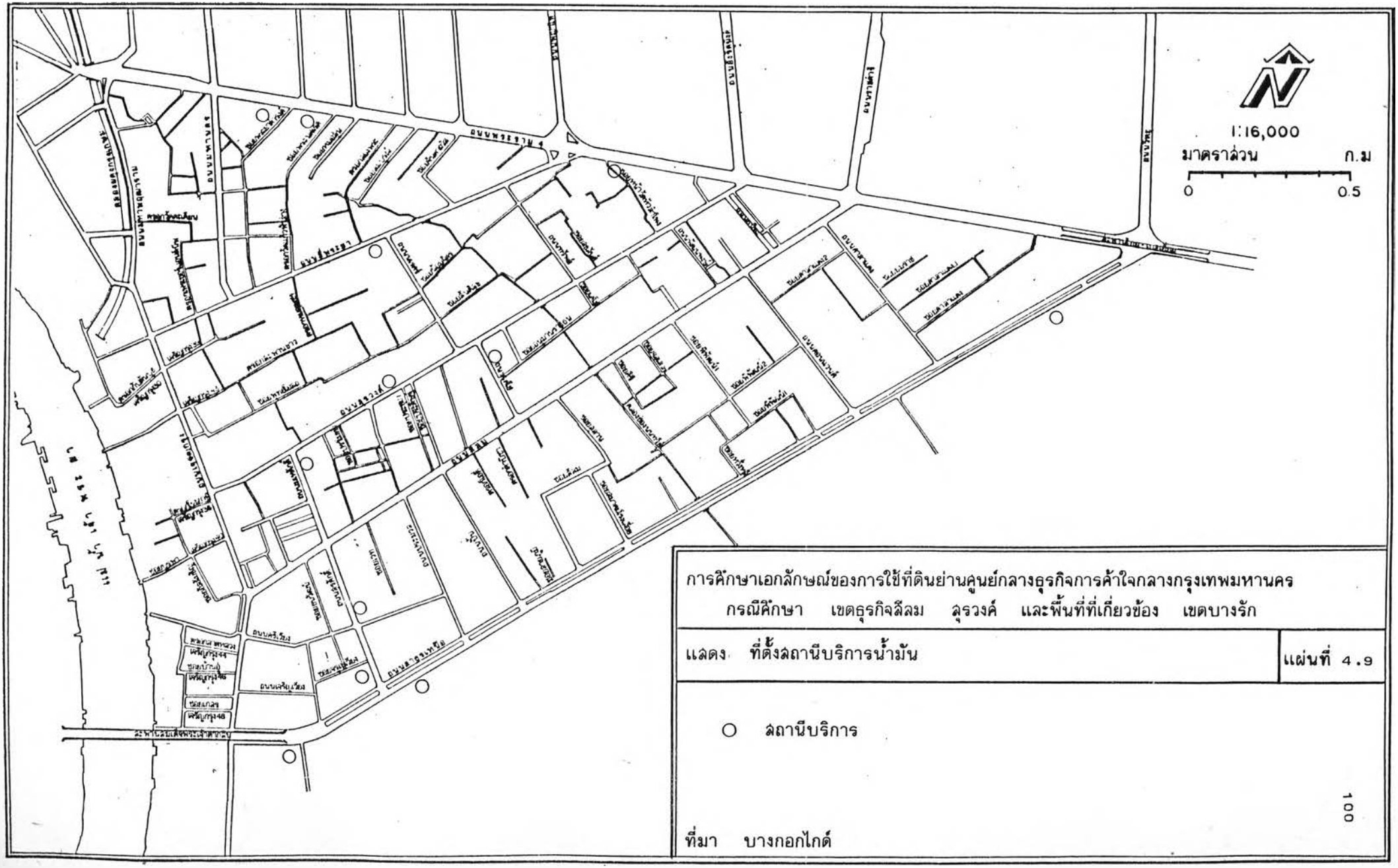

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งสถานีบริการน้ำมัน | แผ่นที่ 4.9

○ สถานีบริการ

ที่มา บางกอกไกด์

100

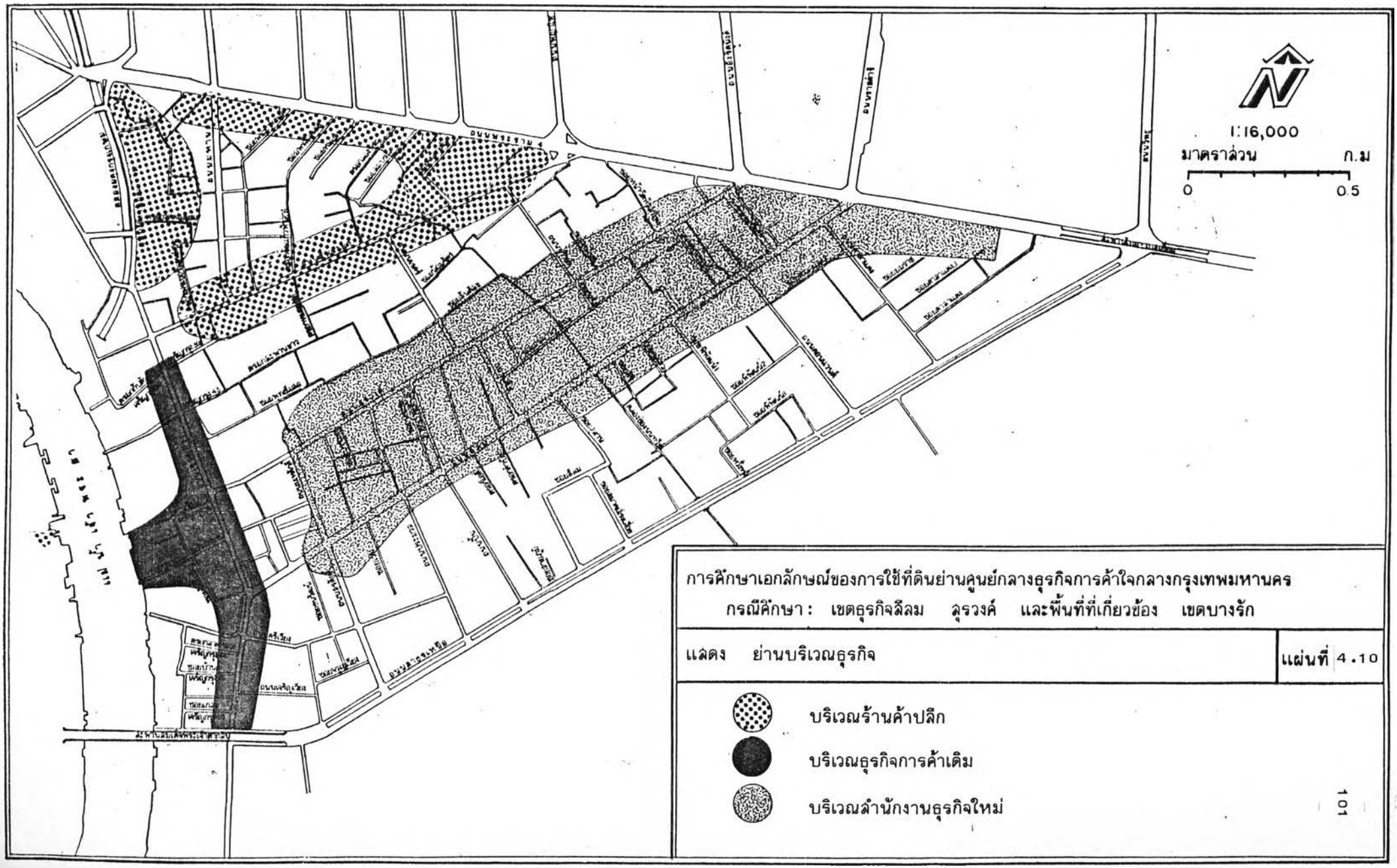

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา : เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ย่านบริเวณธุรกิจ | แผ่นที่ 4.10

- บริเวณร้านค้าปลีก
- บริเวณธุรกิจการค้าเดิม
- บริเวณสำนักงานธุรกิจใหม่

94.149 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.72 ลดลง-87.961 แสดงว่า พื้นที่อุตสาหกรรม ซึ่งได้แก่โรงงานโกดัง-สินค้า ลดน้อยลงมากจากปี 2518-2528 ส่วนพื้นที่อุตสาหกรรมรายแขวงในปี 2518 แขวงที่มีเนื้อที่อุตสาหกรรมมากที่สุดคือ แขวงบางรัก มีประมาณ 69.120 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2 ของพื้นที่เขต รองลงมาคือ แขวงมหาพฤฒาราม มีเนื้อที่ 65.920 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.91 และแขวงที่มีเนื้อที่อุตสาหกรรมน้อยที่สุดคือ แขวงสุรวงศ์มี 7.430 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ต่อมาในปี 2528 ปรากฏว่า เนื้อที่อุตสาหกรรมในแต่ละแขวงเปลี่ยนแปลงไปมากกล่าวคือ แขวงมหาพฤฒาราม มีเนื้อที่อุตสาหกรรมมากที่สุดคือ 35.338 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.02 (ดูแผนที่ 4.3) รองลงมาคือแขวงสีลม มีเนื้อที่ 23.462 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.68 และแขวงสุรวงศ์ ยังคงมีเนื้อที่อุตสาหกรรมน้อยที่สุด คือ 6.355 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.18 ส่วนแขวงบางรักมีเนื้อที่อุตสาหกรรมลดลงมาก คือ 9.775 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.28 เนื่องมาจากลักษณะการใช้ที่ดินแต่เดิมบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตบางรัก เป็นอู่ต่อเรือ อู่ซ่อมเรือ โกดังเก็บสินค้า คลังเก็บสินค้า ท่าเรือ โรงเลื่อยไม้ โรงสีข้าว โรงกลึง โรงเชื่อมโลหะ ซึ่งจัดเป็นประเภทอุตสาหกรรม มีการขนส่งสินค้าผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งต้องอาศัยการขนส่งทางเรือ แต่ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายไม่ให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่ภายในเมือง บรรดาอู่ต่อเรือ โรงเลื่อยไม้ และโรงสีข้าวจึงปิดกิจการลง และส่วนใหญ่ได้รื้อถอนตัวโรงงานออกไป ทำให้บริเวณริมแม่น้ำเป็นแนวโล่งจากสะพานสาธรไปถึงซอยอัสสัมชัน และพื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรมลดน้อยลง เปลี่ยนแปลงเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่น ในบริเวณแขวงสุรวงศ์ แถบถนนมเหสักข์ และถนนสีลมมีอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (Home Industry) ประเภทประกอบกิจกรรมในครัวเรือน เช่นการเจียรนัย เพชรพลอย ซึ่งส่วนใหญ่จะทำอยู่ภายในตึกแถวบนชั้น 3 และ 4

4. ย่านสถาบันและสถานที่ราชการ ในปี 2518 การใช้ที่ดินประเภทสถาบันและสถานที่ราชการ (จากตารางที่ 4.2) มีเนื้อที่รวม 372.870 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.78 ของพื้นที่เขตบางรัก ถัดมาในปี 2528 (จากตารางที่ 4.3) เนื้อที่ย่านสถาบันและสถานที่ราชการรวมทั้งหมด 421.888 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.20 ซึ่งมีร้อยละที่เพิ่มขึ้น 1.42 การใช้ที่ดินสถาบันและสถานที่ราชการรายแขวงในเขตบางรัก ปี 2518 พบว่าแขวงสีลมมีมากที่สุดคือ 213.310 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.16 ไร่ รองลงมาคือ แขวงบางรัก มีเนื้อที่ 64.19 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.86 แขวงที่มีน้อยที่สุดคือ แขวงสุรวงศ์ มีเนื้อที่ 23.47 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.68 ส่วนในปี 2528 ย่านสถาบันในแขวงสีลมยังคงมากที่สุดคือมีเนื้อที่ 188.215 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.44 รองลงมาคือแขวงบางรัก มีเนื้อที่ 98.613 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.85 และแขวงมหาพฤฒารามมีน้อยที่สุดคือ 34.227 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.99

เมื่อพิจารณาการใช้ที่ดินบริเวณสถาบันและสถานที่ราชการในเขตบางรักมีมากที่สุดอยู่ในแขวงสีลม เนื่องจากเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลเลิดสิน โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน โรงเรียนเซ็นโยเซฟคอนแวนต์ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา โบสถ์คริสต์ ถนนคอนแวนต์ วัดศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขกสีลม) สุสานของวัดกาลหว่า สถานฑูตคานาดา สถานฑูตซาอุดิอาระเบีย สถานฑูตเกาหลี สถานฑูตเบลเยี่ยม สถานฑูตพม่า สถานฑูตสหภาพโซเวียต และสถานฑูตของสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งเชคโกสโลวาเกีย ส่วนแขวงบางรักมีสถาบันและสถานที่ราชการ ได้แก่ การสื่อสารแห่งประเทศไทย วัดม่วงแค วัดสวนพลู โรงเรียนอัสสัมชัน ชาย-หญิง โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ และโบสถ์อัสสัมชัญ เป็นต้น (ดูแผนที่ 4.11-4.15)

5. การใช้ที่ดินสาธารณูปโภค ในปี 2518 (จากตารางที่4.2)เขตบางรักมีเนื้อที่เพื่อสาธารณูปโภค ซึ่งไม่รวมพื้นที่ถนนมีเพียง 0.39 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่เขตบางรัก ซึ่งอยู่ในแขวงสี่พระยา ต่อมาในปี 2528 (จากตารางที่4.3)เนื้อที่สาธารณูปโภคมีเพิ่มมากขึ้นเป็น 2.242 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.06 อยู่ในแขวงสี่พระยามากที่สุด 1.131 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.03 รองลงมาคือ แขวงสีลมมีเนื้อที่ 0.778 คิดเป็นร้อยละ 0.02 และแขวงมหาพฤฒารามมีเนื้อที่ 0.333 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 เท่านั้น (ดูแผนที่ 4.2) จะเห็นได้ว่า การใช้ที่ดินประเภทสาธารณูปโภค ซึ่งได้แก่ อาคารสุรวงศ์ ซึ่งเป็นที่ทำการขององค์การโทรศัพท์ ตั้งอยู่ ณ ถนนสุรวงศ์ แขวงสี่พระยา สถานีไฟฟ้าย่อยอยู่ในซอยคอนแวนต์ แขวงสีลม และสถานีกำจัดน้ำเสียตั้งอยู่ปากคลองผดุงกรุงเกษม นอกจากนี้ยังมีสาธารณูปโภคที่สำคัญตั้งอยู่นอกเขตบางรัก แต่ให้บริการแก่ประชาชนในเขตบางรัก คือ สถานีสูบจ่ายน้ำประปาสามพินี ตั้งอยู่ถนนราชดำริ เขตปทุมวัน

6. พื้นที่ว่าง และพื้นที่ยังไม่พัฒนา ในปี 2518 (จากตารางที่4.2)พบว่ามีเนื้อที่ 108.789 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.14 ของพื้นที่เขตบางรัก ลดลงในปี 2528 (จากตารางที่ 4.3) คือเหลือ 12.9 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ลดลงจากปี 2518 ร้อยละ -2.76 แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ว่าง และพื้นที่ยังไม่พัฒนาในเขตบางรัก ปัจจุบันได้ถูกนำไปใช้ทำประโยชน์ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและพาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากราคาที่ดินบริเวณเขตบางรักมีค่าสูงขึ้น เจ้าของที่ดินไม่ทิ้งที่ดินให้ว่างเปล่าต่อไป ได้มีการลงทุนในด้านพาณิชยกรรม ก่อสร้างอาคารซึ่งให้ผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่ามากกว่า จึงทำให้พื้นที่ว่างลดน้อยลงในปี 2528 เมื่อพิจารณาพื้นที่ว่างรายแขวง จากปี 2518 แขวงสีลมมีเนื้อที่ว่างมากที่สุด คือ 53.63 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.55 รองลงมาคือ แขวงมหาพฤฒาราม มีเนื้อที่ว่าง 20.485 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.59 และแขวงที่มีน้อยที่สุดคือแขวงสี่พระยา มีเนื้อที่ว่าง

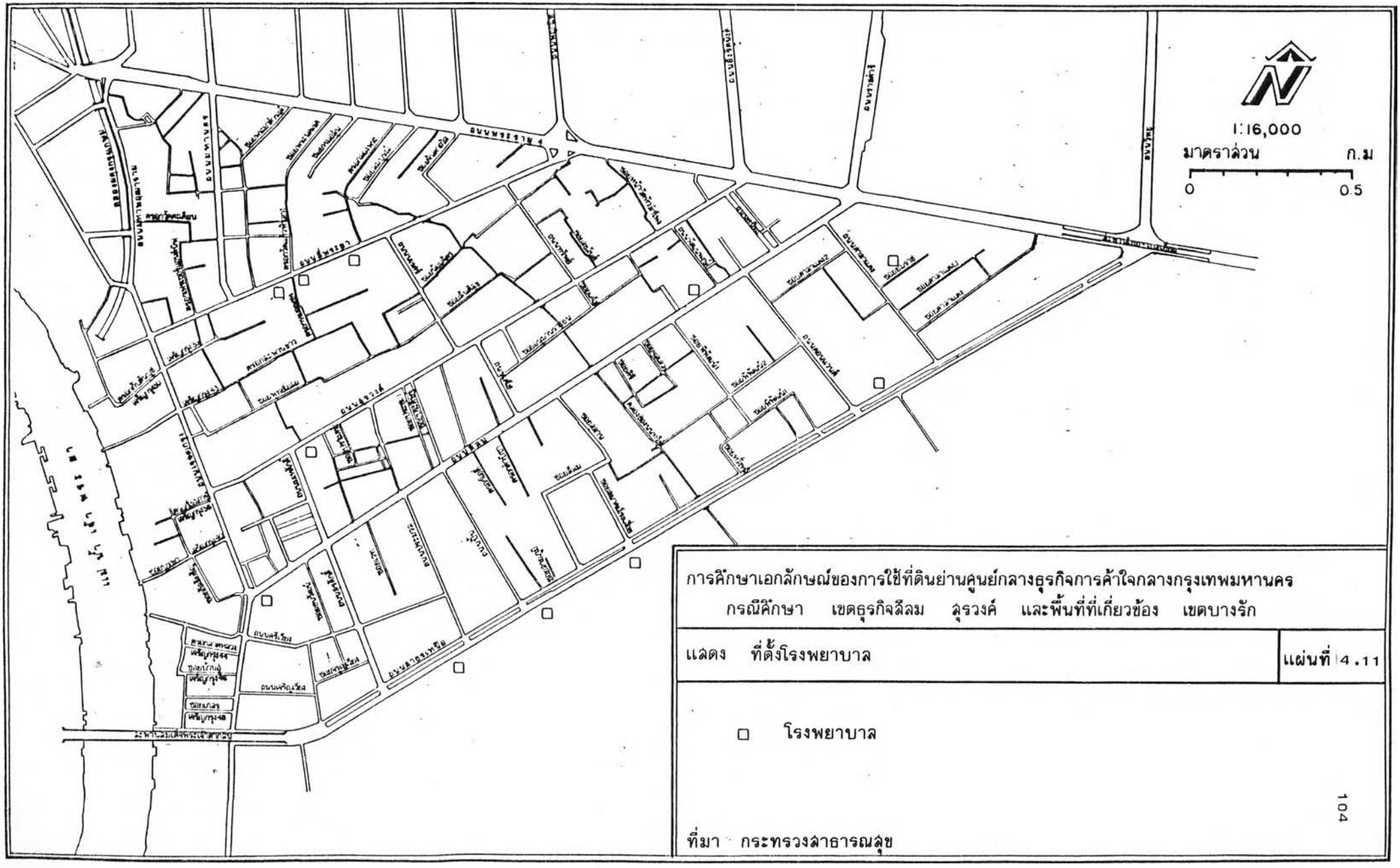

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งโรงพยาบาล

แผ่นที่ 4.11

□ โรงพยาบาล

ที่มา กระทรวงมหาดไทย

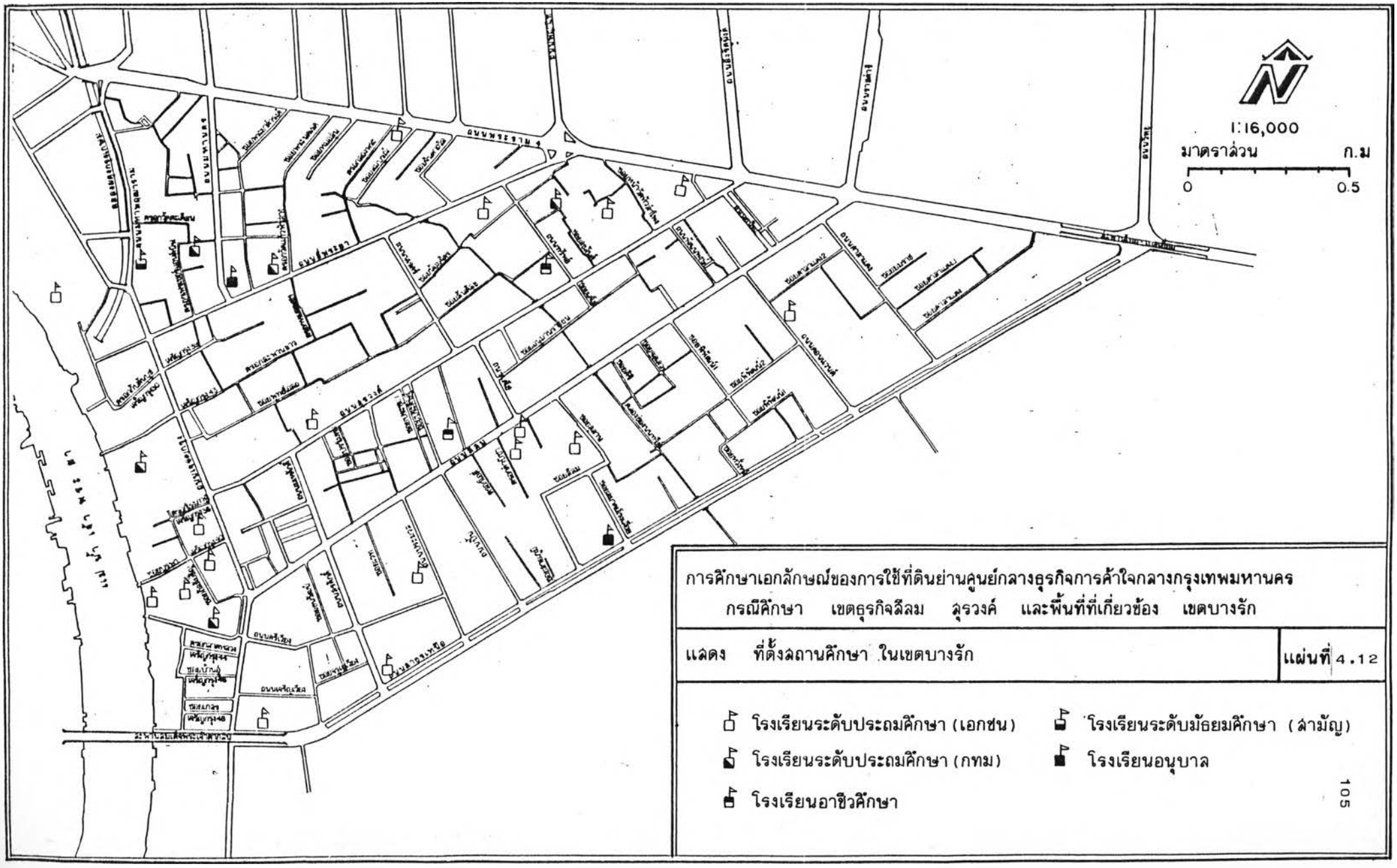

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งสถานศึกษา ในเขตบางรัก | แผ่นที่ 4.12

- โรงเรียนระดับประถมศึกษา (เอกชน)
- โรงเรียนระดับประถมศึกษา (กทม)
- โรงเรียนอาชีวศึกษา
- โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (สามัญ)
- โรงเรียนอนุบาล

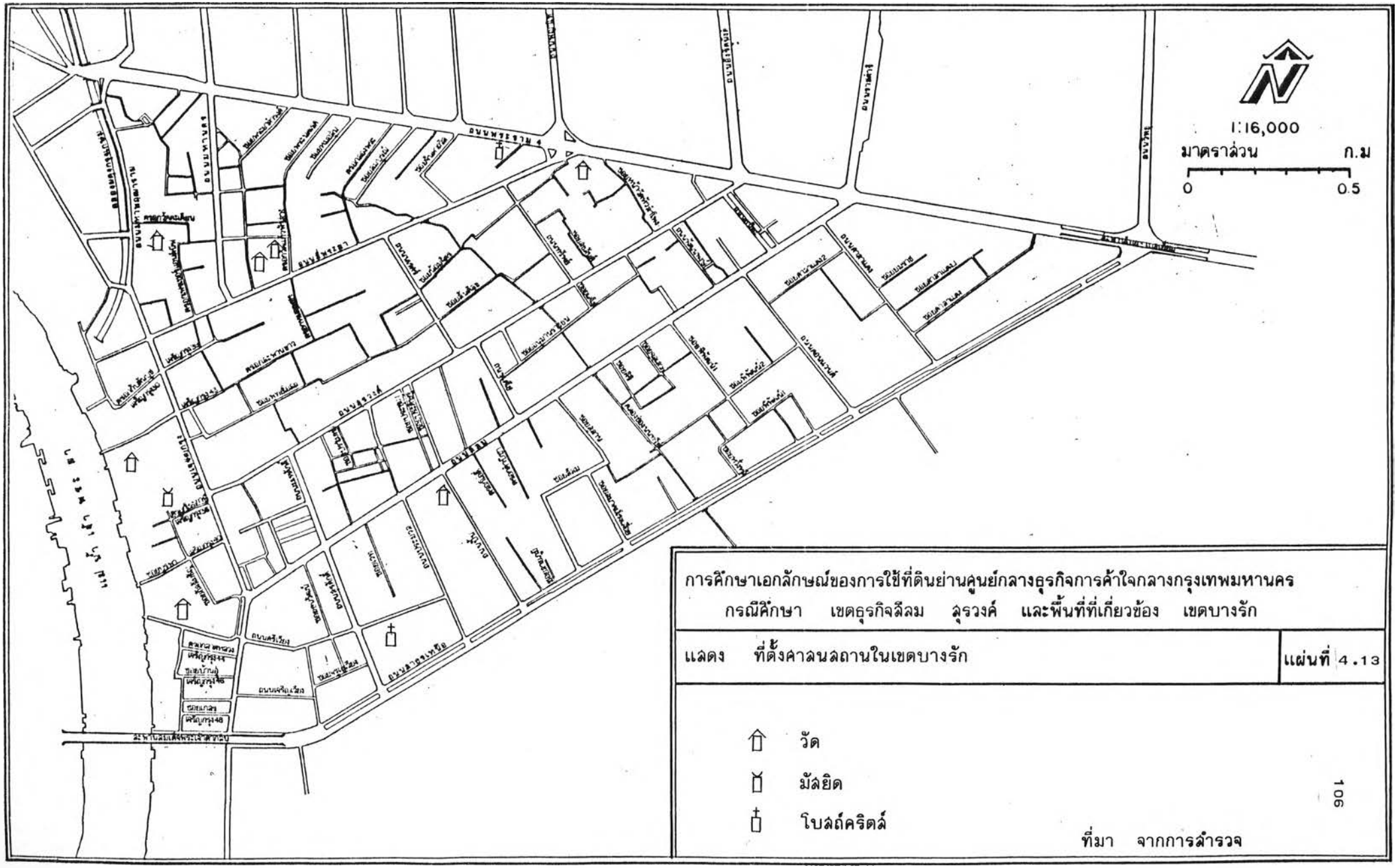

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งศาลนลถานในเขตบางรัก | แผ่นที่ 4.13

วัด

มัสยิด

โบสถ์คริตส์

ที่มา จากการสำรวจ

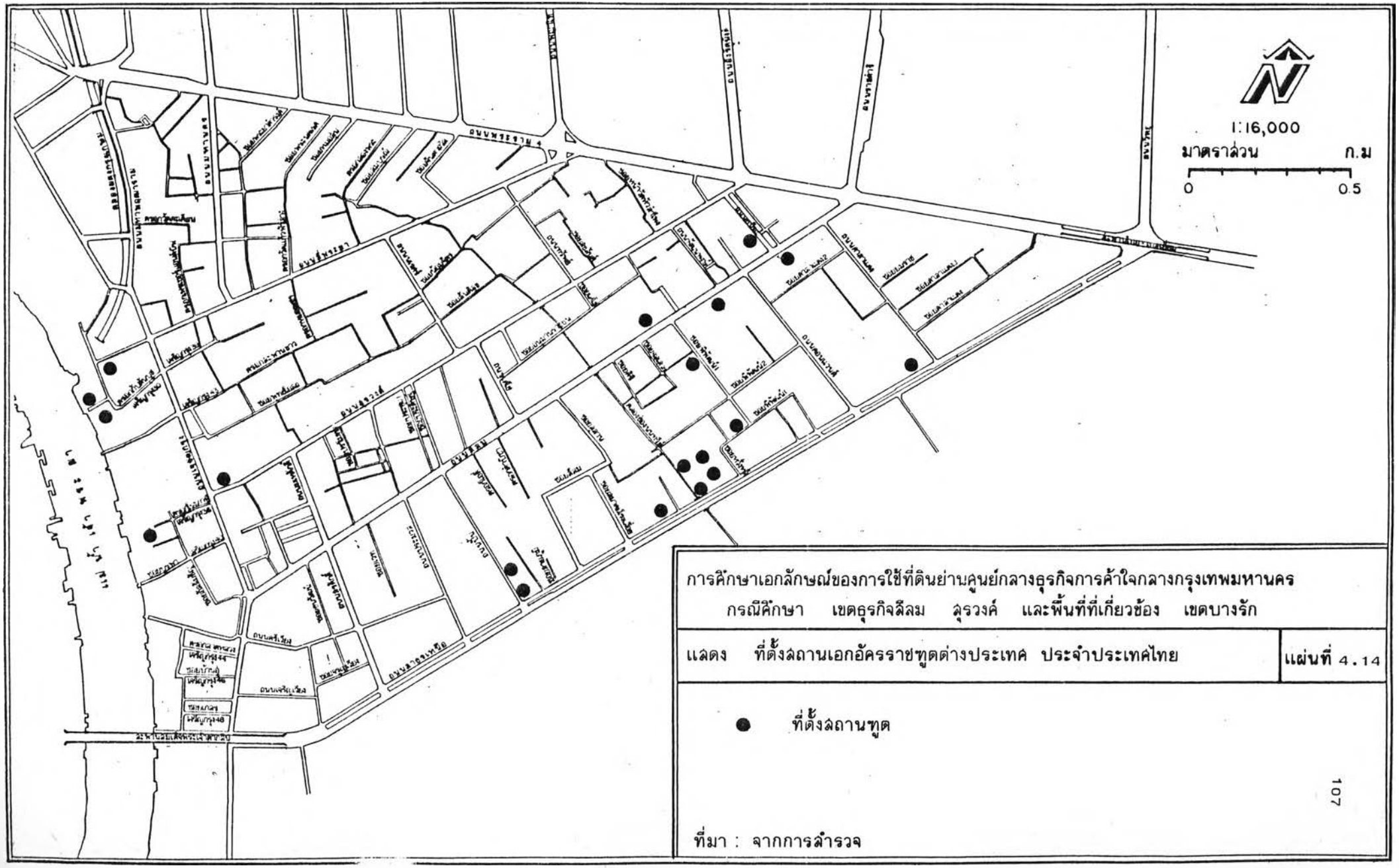

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศ ประจำประเทศไทย | แผ่นที่ 4.14

● ที่ตั้งสถานทูต

ที่มา : จากการสำรวจ

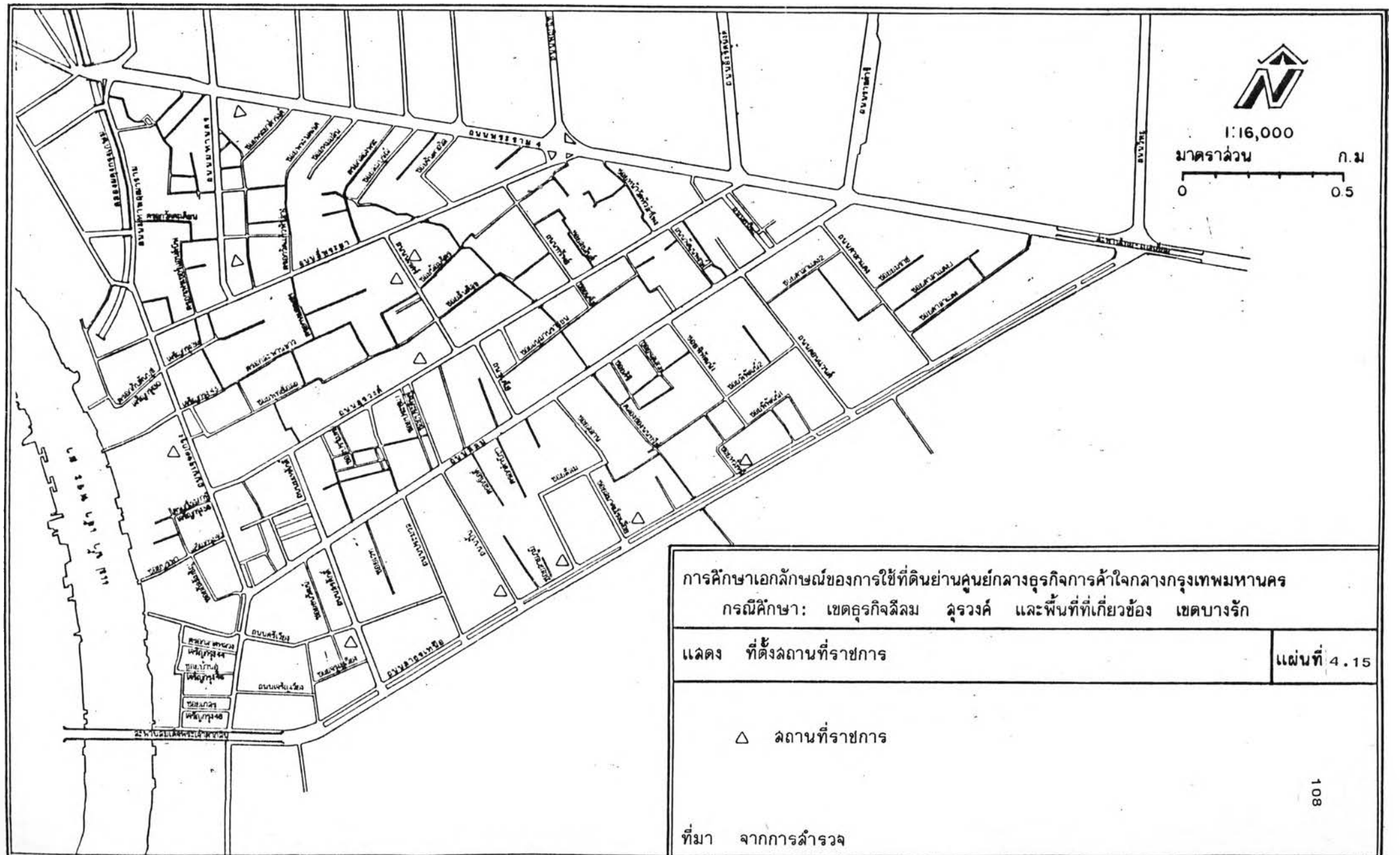

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา: เขตธุรกิจสีลม สุรวงค์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งสถานที่ราชการ | แผ่นที่ 4.15

△ สถานที่ราชการ

ที่มา จากการสำรวจ

3.01 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ต่อมาในปี 2528 พื้นที่ว่างมีอยู่ในแขวงสีลม และแขวงสี่พระยา เพียง 2 แขวงเท่านั้น คืออยู่ในแขวงสีลม 10.24 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.30 และ อยู่ในแขวงสี่พระยา 2.66 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.08 (ดูแผนที่ 4.2)

7. บริเวณที่มีการใช้สอยไม่แน่นอน จากการสำรวจในปี 2518 (จากตารางที่4.2)พบว่า เนื้อที่การใช้สอยไม่แน่นอนในเขตบางรักมี 100.455 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.90 อยู่ในแขวงสีลมมากที่สุด 28.41 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของพื้นที่เขต แขวงที่มีพื้นที่ใช้สอยไม่แน่นอน รองลงมาคือ แขวงมหาพฤฒารามมี 27.667 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 และแขวงที่มีน้อยที่สุดคือแขวงสี่พระยา มี 12.28 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ต่อมาในปี 2528 (จากตารางที่ 4.3) พื้นที่ใช้สอยไม่แน่นอนเพิ่มมากขึ้นเป็น 249.120 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.20 กระจายอยู่ในแขวงสีลมมากที่สุด 84.132 ไร่ หรือร้อยละ 2.43 รองลงมาคือแขวงสี่พระยา 58.785 ไร่ หรือร้อยละ 1.70 และแขวงที่มีน้อยที่สุดคือ แขวงบางรัก 12.66 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 (ดูแผนที่ 4.2)

การที่พื้นที่ใช้สอยไม่แน่นอนมีมากขึ้นตั้งแต่ ปี 2518-2528 เช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากมีการปลูกสร้างอาคารเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งส่วนใหญ่มีการใช้สอยยังไม่แน่นอน หรือใช้กิจการหลายประเภทรวมกัน หรือเป็นบริเวณกำลังรื้อถอน กำลังก่อสร้าง ปรับปรุงตกแต่ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ หรืออาคารปิดขณะทำการสำรวจ จึงทำให้พื้นที่ใช้สอยที่ดินและอาคารมีจำนวนสูงมากขึ้นกว่าเดิม

4.3 <u>ลักษณะทางประชากรและสังคม</u>

ในที่นี้ได้ทำการศึกษาลักษณะทางประชากรและสังคม โดยแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

4.3.1 จำนวนประชากร ความหนาแน่นประชากร และการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตบางรัก ช่วงปี 2518-2530

4.3.1.1 จำนวนประชากรเขตบางรักจำแนกตามแขวง

4.3.1.2 อัตราเพิ่มประชากรเขตบางรักจำแนกตามแขวง

4.3.1.3 การกระจายตัวประชากรเขตบางรักจำแนกตามแขวง

4.3.1.4 ความหนาแน่นประชากรเขตบางรักจำแนกตามแขวง

4.3.2 ประชากรหมวดอายุ 5 ปี

4.3.3 ประชากรจำแนกตามเชื้อชาติ

4.3.4 ประชากรจำแนกตามศาสนา

4.3.5 โครงสร้างของครัวเรือน

4.3.6 การครอบครองที่อยู่อาศัย และประเภทของที่อยู่อาศัย

4.3.1 จำนวนประชากร ความหนาแน่นประชากร และการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตบางรัก ช่วงปี 2513-2530

เขตบางรักเป็นเขตหนึ่งในกลุ่มเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร ที่มีประชากรลดลงมาเป็นลำดับ พิจารณาได้จาก ปี 2518 ประชากรกรุงเทพฯ รวมทั้งหมด 4,349,494 คน (จากตารางที่ 4.5)เขตบางรักมีประชากร 106,900 คน คิดเป็นร้อยละ 2.46 ของประชากรทั้งกรุงเทพฯ ต่อมาในปี 2530 กรุงเทพฯ มีประชากรเพิ่มเป็น 5,609,352 คน ส่วนเขตบางรักมีประชากรลดลงเป็น 88,554 คน คิดเป็นร้อยละ 1.58 ของประชากรกรุงเทพฯ

ความหนาแน่นของประชากรเขตบางรัก (จากตารางที่ 4.6) ในปี 2518 เท่ากับ 19,310 คน ต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตร เมื่อเทียบกับความหนาแน่นของประชากรกรุงเทพโดยเฉลี่ย 2,773 คนต่อ ตร.กม. ความหนาแน่นสูงสุดของประชากรกรุงเทพฯ คือ เขตป้อมปราบฯ 104,208 คนต่อตร.กม. ต่อมาในปี 2530 ความหนาแน่นของประชากรบางรักลดลงเป็น 15,996 คนต่อ ตร.กม. ขณะที่ความหนาแน่นของประชากรกรุงเทพฯ โดยเฉลี่ย 3,576 คน ต่อ ตร.กม. ซึ่งสูงขึ้นกว่าเดิม และความหนาแน่นของประชากรสูงที่สุดคือเขตป้อมปรามฯ 43,196 คน ต่อ ตร.กม. ซึ่งลดลงมากกว่าเดิม

การเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตบางรัก (Relative Change) ตั้งแต่ปี 2518 - 2530 เท่ากับร้อยละ -17.16 เขตที่ลดลงสูงสุดคือเขตป้อมปราบฯ ลดลงร้อยละ 58.55 และการเปลี่ยนแปลงประชากรของเขตบางรักต่อสัดส่วนของประชากรกรุงเทพฯ 24 เขต (Absolute Change) เท่ากับร้อยละ -3.85 ในขณะที่เขตป้อมปราบฯ ลดลงสูงสุดในสัดส่วนต่อประชากรกรุงเทพฯ ร้อยละ -24.72 นับว่าเขตบางรักลดลงน้อยที่สุดในบรรดาเขตที่ลดลงทั้งหมด 7 เขต (พระนคร ป้อมปราบฯ ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก พญาไท และบางกอกน้อย)

การที่ประชากรในเขตบางรัก (เขตชั้นในอื่น ๆ ด้วย) ลดลงอาจเนื่องมาจาก

1. ทฤษฎีทางประชากร Logistic Curve ในปี 1920 เรย์มอนด์ เพิร์ล กับ โลเวลล์ เจ. รีด (Raymond Pearl & Lowell J. Reed) ได้เสนอกฎการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วในขั้นต้นและช้าลงในช่วงต่อมา และเนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้นในพื้นที่จำกัด ดังนั้น เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นไปจนถึงจุด ๆ หนึ่งซึ่งเป็นจุดสูงสุดแล้ว อัตราเพิ่มก็จะลดลงมาเองโดยอัตโนมัติ จนในที่สุดคงที่ ไม่มีการเพิ่มอีก จนกว่าจะพบระบบเศรษฐกิจใหม่ ก็สามารถทำให้ประชากรเพิ่มมากขึ้นเป็นวัฏจักรใหม่ได้ (นิพนธ์ เทพวัลย์ 2514 : 235)

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนประชากร และการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2518-2530

เขต	จำนวนประชากร		อัตราการเติบโต (ต่อปี) 2518-2530 %	จำนวนประชากรเพิ่ม-ลด	การเปลี่ยนแปลงประชากร ปี 2518-2530			
					Relative Change		Absolute Change	
	2518	2530			เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด
1. พระนคร	128,118	104,791	-1.52	-23,327		18.21		4.89
2. ป้อมปราบฯ	201,226	83,412	-4.88	-117,814		58.55		24.72
3. ปทุมวัน	227,413	145,110	-3.02	-82,303		36.19		17.27
4. สัมพันธวงศ์	80,298	50,089	-3.14	-30,209		37.62		6.34
5. บางรัก	106,900	88,554	-1.43	-18,346		17.16		3.85
6. ดุสิต	409,747	561,979	3.10	152,232	37.15		8.77	
7. พญาไท	505,487	350,780	-2.55	-154,707		30.61		32.46
8. ห้วยขวาง	93,705	262,262	15.00	168,557	179.88		9.71	
9. ธนบุรี	235,738	274,949	1.39	39,211	16.63		2.26	
10. คลองสาน	144,101	146,781	0.15	2,680	1.86		0.15	
11. บางกอกใหญ่	93,316	108,171	1.33	14,855	15.92		0.86	
12. ยานนาวา	358,964	414,235	1.28	55,271	15.83		3.18	
13. พระโขนง	445,463	650,572	3.84	205,109	46.04		11.81	
14. บางเขน	249,220	581,508	11.11	332,288	133.33		19.14	
15. บางกะปิ	143,962	442,420	17.28	298,458	207.32		17.19	
16. บางกอกน้อย	347,216	297,324	-1.20	-49,892		14.37		10.47
17. ภาษีเจริญ	150,379	236,572	4.78	86,193	57.32		4.96	
18. ราษฎร์บูรณะ	87,871	154,177	6.29	66,306	75.46		3.82	
19. หนองจอก	46,939	60,142	2.34	13,203	28.13		0.76	
20. บึงกุ่ม	46,342	81,110	6.25	34,768	75.02		2.00	
21. สาทร	34,951	63,875	6.90	28,924	82.76		1.67	
22. บางคูนเทียน	124,781	286,165	10.78	161,384	129.33		9.29	
23. คลองเตย	55,049	98,552	6.59	43,503	79.03		2.51	
24. หนองแขม	32,308	65,822	8.64	33,514	103.73		1.93	
เขตชั้นใน	2,226,049	2,176,878	-0.18	+377,535 -426,706		2.21	21.74	89.53
เขตชั้นกลาง	1,783,075	2,776,808	4.64	+1,043,625	55.73		60.10	10.47
เขตชั้นนอก	340,370	655,666	7.72	315,296	92.63		18.16	
พระนคร	3,078,735	3,940,839	2.33	-426,706 +1,288,810	28.00		74.22	89.53
ธนบุรี	1,270,759	1,668,513	2.61	+447,646 -49,892	31.30		25.78	10.47
รวม	4,349,494	5,609,352	2.41	1,259,858	28.97		100.00	100.00

ตารางที่ 4.6 แสดงความหนาแน่นประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อพื้นที่ตารางกิโลเมตร ปี 2518-2530

เขต	2518	2523	2528	2530
1. พระนคร	23,143	22,238	20,615	18,929
2 ป้อมปราบฯ	104,208	98,628	46,369	43,196
3. ปทุมวัน	27,173	28,157	18,624	17,339
4. สัมพันธ์วงศ์	56,708	54,458	37,004	35,374
5. บางรัก	19,310	23,761	16,454	15,996
6. ดุสิต	18,449	21,597	25,454	25,303
7. พญาไท	29,003	29,828	20,690	20,126
8. ห้วยขวาง	4,132	8,878	10,903	11,564
9. ธนบุรี	27,329	30,385	31,711	31,874
10. คลองสาน	23,814	23,178	23,565	24,257
11. บางกอกใหญ่	15,100	16,375	17,393	17,503
12. ยานนาวา	9,726	10,307	11,116	11,223
13. พระโขนง	3,103	3,649	4,283	4,532
14. บางเขน	1,472	2,294	3,076	3,435
15. บางกะปิ	964	1,712	2,586	2,964
16. บางกอกน้อย	14,899	16,419	12,489	12,758
17. ภาษีเจริญ	2,788	3,399	4,071	4,385
18. ราษฎร์บูรณะ	2,050	2,654	3,271	3,596
19. หนองจอก	199	217	241	255
20. มีนบุรี	266	318	403	465
21. ลาดกระบัง	282	344	452	516
22. บางขุนเทียน	689	1,128	1,405	1,580
23. คลองสิ่งชัน	691	850	1,074	1,237
24. หนองแขม	669	878	1,187	1,363
รวม กทม.	2,773	3,285	3,419	3,576

แผ่นที่ 4.16

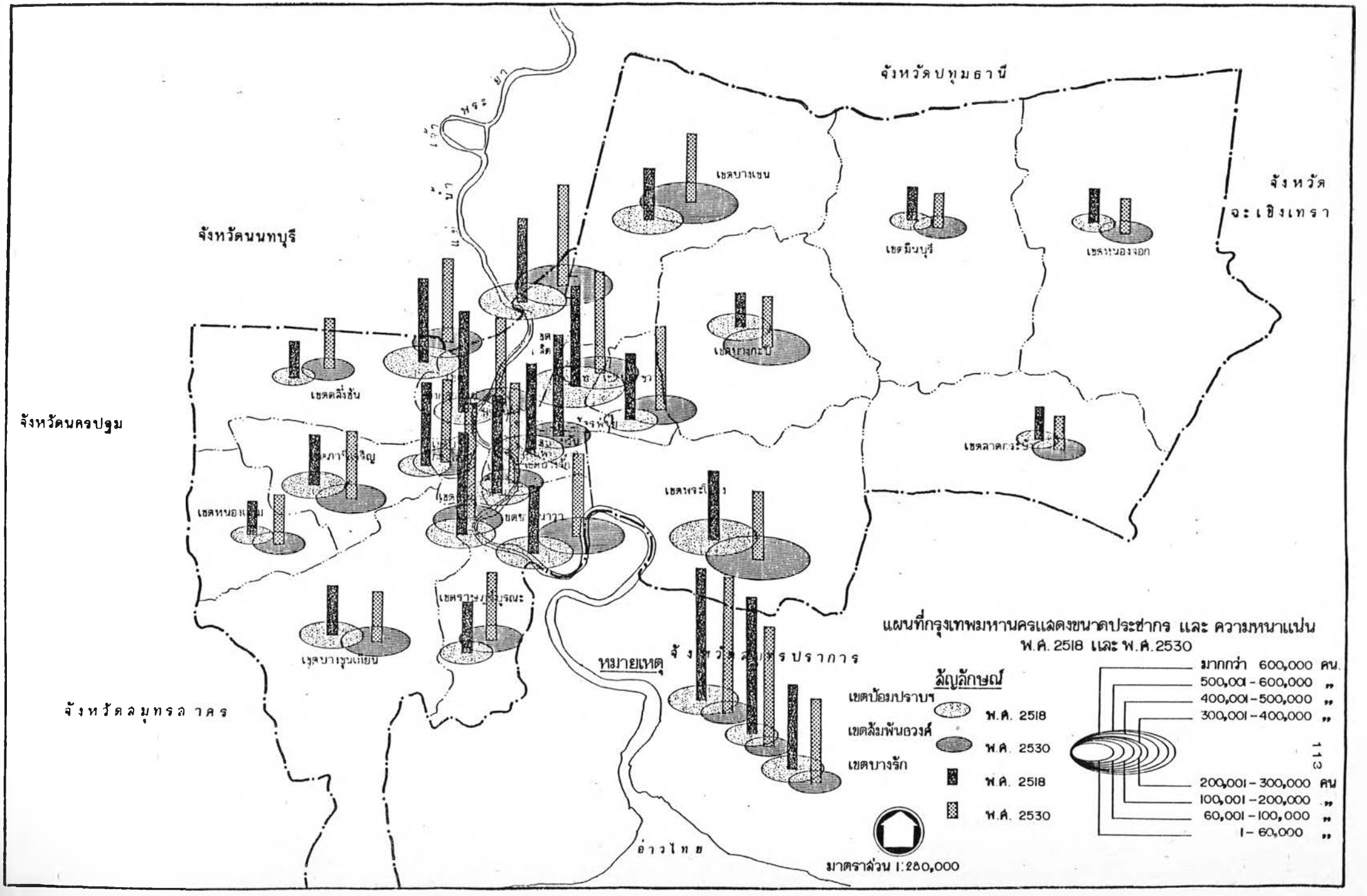

จังหวัดปทุมธานี
จังหวัดฉะเชิงเทรา
จังหวัดนนทบุรี
จังหวัดนครปฐม
จังหวัดสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรปราการ
อ่าวไทย
เขตบางเขน
เขตมีนบุรี
เขตหนองจอก
เขตบางกะปิ
เขตลาดกระบัง
เขตพระโขนง
เขตดลิ่งชัน
เขตบางขุนเทียน
หมายเหตุ
แผนที่กรุงเทพมหานครแสดงขนาดประชากร และ ความหนาแน่น
พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2530
สัญลักษณ์
เขตป้อมปราบฯ
เขตสัมพันธวงศ์
เขตบางรัก
พ.ศ. 2518
พ.ศ. 2530
พ.ศ. 2518
พ.ศ. 2530
มาตราส่วน 1:280,000
มากกว่า 600,000 คน
500,001 - 600,000 „
400,001 - 500,000 „
300,001 - 400,000 „
200,001 - 300,000 คน
100,001 - 200,000 „
60,001 - 100,000 „
1 - 60,000 „

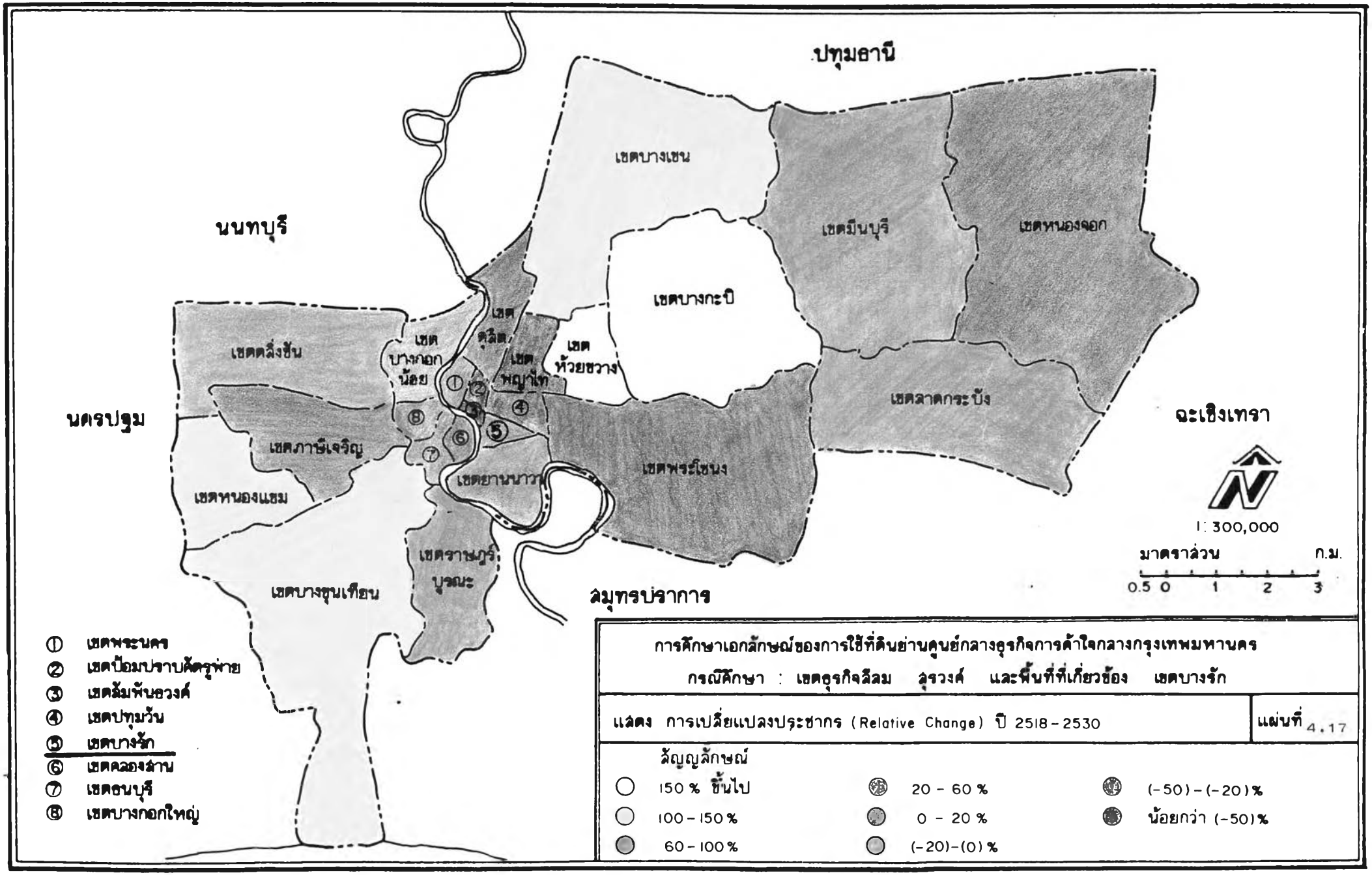

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร

กรณีศึกษา : เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง การเปลี่ยนแปลงประชากร (Relative Change) ปี 2518 - 2530 | แผ่นที่ 4.17

สัญญลักษณ์

150 % ขึ้นไป	20 - 60 %	(-50) - (-20) %
100 - 150 %	0 - 20 %	น้อยกว่า (-50) %
60 - 100 %	(-20) - (0) %	

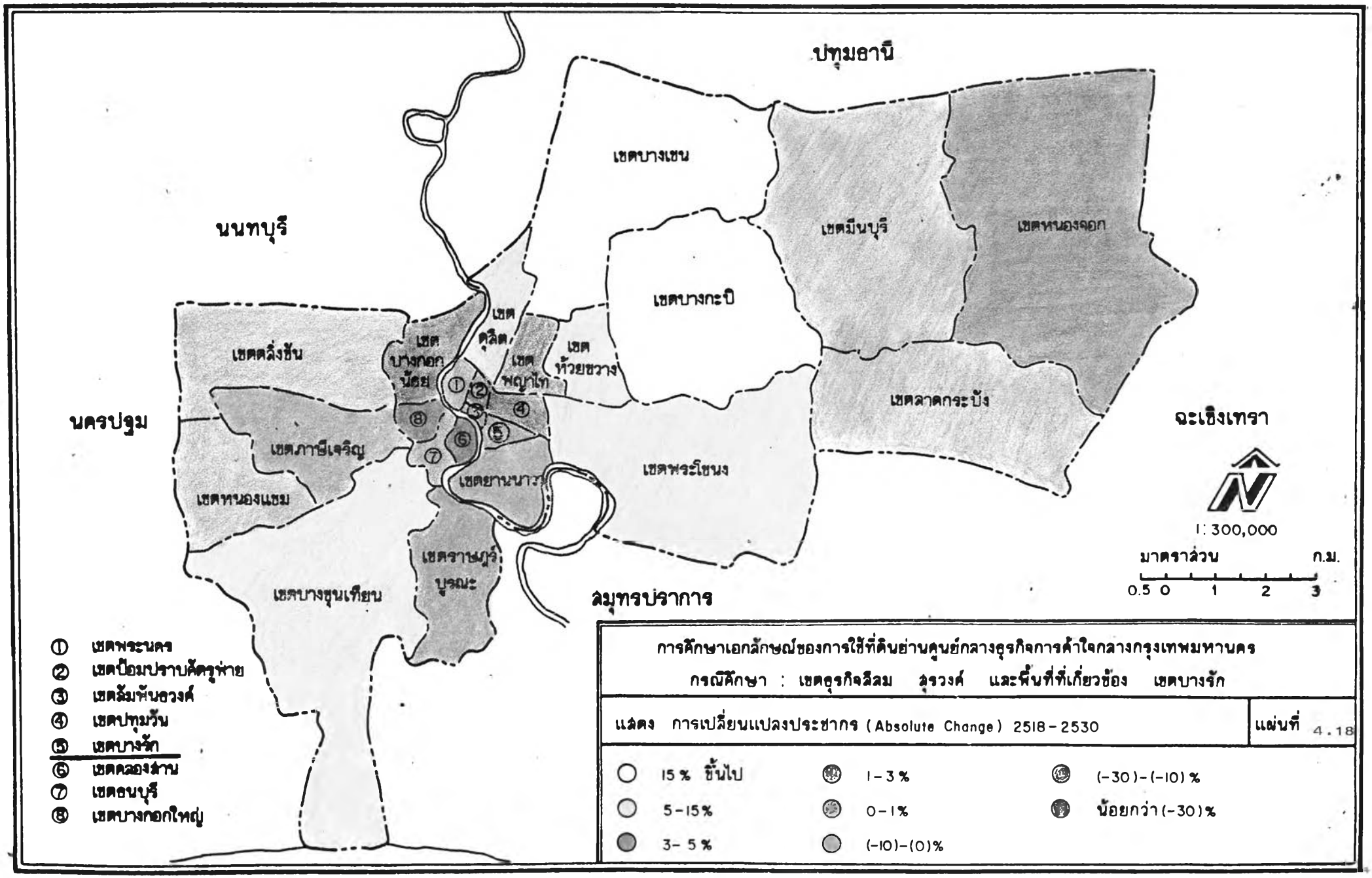

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร

กรณีศึกษา : เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง การเปลี่ยนแปลงประชากร (Absolute Change) 2518 - 2530 แผ่นที่ 4.18

15 % ขึ้นไป	1 - 3 %	(-30) - (-10) %
5 - 15 %	0 - 1 %	น้อยกว่า (-30) %
3 - 5 %	(-10) - (0) %	

2. การขยายตัวของเขตกรุงเทพฯ ในปัจจุบันมีมากขึ้น การเจริญเติบโตของเมืองแผ่ขยายออกไปเต็มพื้นที่เขตชั้นใน ศูนย์กลางเมือง เขตชั้นกลาง (เขตต่อเมือง) และกำลังขยายตัวออกไปในเขตชั้นนอก ซึ่งเป็นเขตชานเมือง รวมไปถึงเขตเมืองติดต่อจังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพฯ คือเขตปริมณฑลได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม ปทุมธานี สมุทรสาคร สาเหตุที่กรุงเทพฯ ขยายตัวเมืองอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เป็นเพราะมีระบบสาธารณูปโภค ถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา ให้บริการแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัย และสภาพเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ ขยายตัวสูงมาก เนื่องจากเป็น Primate City ซึ่งมีผลต่อเขตชั้นในส่วนใหญ่ เป็นเขตที่มีขนาดเล็ก พื้นที่จำกัด เป็นย่านสถานที่ราชการไม่สามารถขยายตัวทางราบ (Horizontal) ได้อีก ประชากรจึงย้ายออกไป อยู่ในเขตชั้นกลาง และชั้นนอกมากขึ้น

3. เขตชั้นในส่วนใหญ่เป็นเขตที่มีความเจริญในด้านเศรษฐกิจ สังคมมาก่อนพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของกรุงเทพฯ มีประชากรเพิ่มสูงขึ้นมาแล้วในอดีต ประชากรที่อยู่ในเขตชั้นในเหล่านี้ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย มีฐานะดี จึงขยับขยายแบ่งแยกครอบครัวออกไปอยู่ตามลำพังจากครอบครัวขนาดใหญ่หรือครอบครัวแบบรวม แยกเป็นครอบครัวขนาดเล็ก หรือครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวแบบย่อย (ดูตารางที่4.13) โดยการไปซื้อบ้านจัดสรรในเขตชั้นกลาง และชั้นนอก ซึ่งขยายตัวเร็วมาก ได้แก่ เขตบางกะปิ เขตบางเขน และเขตพระโขนง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงมากในช่วงปี 2518-2530 ในอัตราร้อยละ 207.32, 133.33 และ 46.04 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 4.5)

อย่างไรก็ดีการเปลี่ยนแปลงของประชากรเขตบางรักลดลงในสัดส่วนที่น้อยกว่าเขตอื่น เป็นเพราะว่าเขตบางรักยังคงความเป็นศูนย์กลางธุรกิจที่สำคัญของกรุงเทพฯ ไว้ เห็นได้จากการลงทุนด้านพาณิชย์กรรมของภาคเอกชนในพื้นที่เขตบางรักและเขตปทุมวัน จึงทำให้เกิดการขยายตัวในแนวสูง (Vertical) ทั้งอาคารพาณิชย์ และอาคารอยู่อาศัย อีกประการที่สำคัญคือราคาที่ดินในเมืองมีราคาสูง การลงทุนก่อสร้างอาคารจะต้องคุ้มค่ามากที่สุด ส่วนใหญ่ย่านศูนย์กลางธุรกิจมีผู้คนเข้ามาทำงานประกอบอาชีพจำนวนมาก จึงนิยมพักอาศัยใกล้ที่ทำงานในย่านนี้ เพื่อไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางจากที่พักอาศัยมาทำงานในเมือง

นอกจากนี้ประชากรที่เข้ามาทำงานและใช้กิจกรรมในพื้นที่เขตบางรัก ในช่วงเวลากลางวันและกลางคืน ซึ่งไม่ใช่คนในพื้นที่เขตบางรัก ประชากรที่เดินทางเข้ามาในเขตบางรักมีเป็นจำนวนสูงมาก แต่ไม่สามารถสำรวจหาข้อมูลทั้งหมดมาประกอบการศึกษาได้

4.3.1.1 จำนวนประชากรเขตบางรักจำแนกตามแขวง

ประชากรเขตบางรักจำแนกตามรายแขวง ตั้งแต่ปี 2500-2530 (จากตารางที่4.7) ตามรายงานทะเบียนราษฎร์ สิ้นปี 2500 มีทั้งหมด 102,581 คน อยู่ในแขวงมหาพฤฒารามมากที่สุด คือ 32,354 คน คิดเป็นร้อยละ 31.54 รองลงมาคือ แขวงสีลม 25,519 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 และแขวงที่มีน้อยที่สุดคือ แขวงบางรัก 9,820 คน คิดเป็นร้อยละ 9.57 ต่อมาจำนวนประชากรปลายปี 2530 ประชากรเขตบางรักลดลงเป็น 88,554 คน อยู่ในแขวงมหาพฤฒารามมากที่สุดเช่นเดิม คือ 27,349 คน คิดเป็นร้อยละ 30.88 รองลงมาคือแขวงสีลม 24,912 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13 ซึ่งสัดส่วนสูงขึ้นจากปี 2500 และแขวงบางรักมีน้อยที่สุดคือ 7,791 คน หรือร้อยละ 8.80 (แผนภูมิที่ 4.2)

4.3.1.2 อัตราเพิ่มประชากรเขตบางรักจำแนกตามแขวง

อัตราการเพิ่มของประชากรเขตบางรัก สิ้นปี 2530 ทั้งเขต ร้อยละ 2.54 ต่อปี แขวงที่มีอัตราเพิ่มสูงสุดคือ แขวงสุรวงศ์ ร้อยละ 4.88 ต่อปี รองลงมาได้แก่ แขวงบางรักมีร้อยละ 4.13 ส่วนแขวงอื่น ๆ ต่ำกว่าอัตราเพิ่มเขตบางรัก เมื่อปลายปี 2530 อัตราเพิ่มประชากรของเขตร้อยละ 2.72 ซึ่งก็ยังคงสูงกว่าอัตราร้อยละ 1.5 ที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 เมื่อพิจารณาแยกรายแขวงพบว่า แขวงที่เพิ่มมากที่สุดคือ แขวงสุรวงศ์ ร้อยละ 11.55 ต่อปี รองลงมาคือแขวงสีลม ร้อยละ 5.84 ส่วนแขวงที่มีอัตราเพิ่มลดลงมากที่สุด คือ แขวงบางรัก ลดลงร้อยละ 4.29

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา 30 ปี ตั้งแต่ปี 2500-2530 ประชากรเขตบางรักมีการเปลี่ยนแปลง สูงขึ้นและต่ำลงไม่คงที่ กล่าวคือ ประชากรสิ้นปี 2500 มีจำนวน 102,581 คน ต่อมาค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเล็กน้อยมาเป็นลำดับ จนถึงปลายปี 2507 มีจำนวน 118,787 คน แล้วค่อย ๆ ลดลงไปทุกปีจนถึงสิ้นปี 2516 มีจำนวน 101,610 คน แล้วเพิ่มสูงขึ้นอีกเป็นลำดับ เรื่อยมา เมื่อปลายปี 2525 มีจำนวนสูงมากที่สุด 141,667 คน ต่อจากนั้นก็ลดลงมาก คือสิ้นปี 2526 มีประชากร 88,869 คน เนื่องจากมีการตรวจสอบจำนวนบ้านตามทะเบียนราษฎร์เพื่อให้ถูกต้องยิ่งขึ้น และเพื่อการตรวจจำนวนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานครในปีนั้นด้วย นับแต่ปี 2526 ก็ลดลงอีกเล็กน้อยมาจนถึงสิ้นปี 2529 มีประชากร 86,211 คน และเพิ่มขึ้นในปี 2530 เป็น 88,554 คน

ตารางที่ 4.7 จำนวนอัตราเพิ่มของประชากรเขตบางรัก จำแนกตามรายแขวง ตั้งแต่ปี 2500-2530

ปี	แขวงมหาพฤฒาราม	แขวงสี่พระยา	แขวงสีลม	แขวงบางรัก	แขวงบางรัก	รวมทั้งหมด
	(31.54)	(22.80)	(24.88)	(11.21)	(9.57)	(100.00)
2500	32,354	23,392	25,519	11,496	9,820	102,581
	(31.31) (1.80)	(22.72) (2.15)	(24.79) (2.17)	(11.46) (4.88)	(9.72) (4.13)	(100.00) (2.54)
2501	32,936	23,896	26,073	12,057	10,226	105,188
	(30.98) (1.60)	(22.78) (2.97)	(24.57) (1.76)	(11.77) (5.46)	(9.89) (4.50)	(100.00) (2.67)
2502	33,462	24,605	26,533	12,715	10,686	108,001
	(30.80) (1.48)	(22.64) (1.43)	(24.45) (1.61)	(12.03) (4.30)	(10.08) (3.99)	(100.00) (2.08)
2503	33,957	24,958	26,961	13,262	11,112	110,250
	(30.70) (1.07)	(22.63) (1.36)	(24.41) (1.24)	(12.10) (2.04)	(10.16) (2.20)	(100.00) (1.41)
2504	34,320	25,297	27,295	13,533	11,357	111,802
	(30.59) (0.96)	(22.59) (1.13)	(24.29) (0.79)	(12.23) (2.35)	(10.30) (2.74)	(100.00) (1.31)
2505	34,650	25,583	27,510	13,851	11,668	113,262
	(30.34) (1.75)	(22.52) (2.28)	(24.17) (2.10)	(12.44) (4.41)	(10.53) (4.90)	(100.00) (2.60)
2506	35,255	26,166	28,087	14,462	12,240	116,210
	(30.23) (1.85)	(22.44) (1.89)	(24.06) (1.76)	(12.71) (4.21)	(10.56) (2.48)	(100.00) (2.22)
2507	35,906	26,661	28,580	15,097	12,543	118,787
	(30.24) (-0.30)	(22.51) (-0.06)	(23.90) (-1.01)	(13.18) (3.32)	(10.16) (-4.00)	(100.00) (-0.36)
2508	35,798	26,646	28,290	15,598	12,031	118,363
	(30.31) (-0.30)	(22.51) (-0.53)	(23.91) (-0.49)	(13.08) (-1.27)	(10.19) (-0.25)	(100.00) (-0.52)
2509	35,690	26,505	28,152	15,400	12,001	117,748
	(30.36) (-1.37)	(22.77) (-0.39)	(24.19) (-0.39)	(13.11) (-1.28)	(9.57) (-7.54)	(100.00) (-1.53)
2510	35,200	26,402	28,043	15,203	11,096	115,944
	(29.50) (-2.80)	(21.89) (-3.86)	(24.80) (2.54)	(14.17) (8.06)	(9.64) (0.79)	(100.00) (0.02)
2511	34,215	25,383	28,755	16,428	11,184	115,965
	(29.43) (-2.17)	(21.71) (-2.72)	(25.21) (-0.27)	(13.72) (-5.02)	(9.93) (0.98)	(100.00) (-1.92)
2512	33,472	24,693	28,678	15,603	11,294	113,740

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ปี	แขวงมหาพฤฒาราม		แขวงสี่พระยา		แขวงสีลม		แขวงสุรวงศ์		แขวงบางรัก		รวมทั้งเขต	
	(29.14)	(-5.32)	(21.03)	(-7.40)	(25.60)	(-2.93)	(14.25)	(-0.69)	(9.98)	(-3.90)	(100.00)	(-4.39)
2513	31,691		22,866		27,839		15,496		10,853		108,745	
	(29.49)	(-2.04)	(21.09)	(-2.91)	(26.00)	(-1.71)	(14.56)	(-1.08)	(8.85)	(-14.13)	(100.00)	(-3.21)
2514	31,044		22,201		27,363		15,328		9,320		105,256	
	(30.20)	(-0.52)	(20.48)	(-5.69)	(26.21)	(-2.06)	(14.49)	(-3.36)	(8.62)	(-5.42)	(100.00)	(-2.86)
2515	30,882		20,937		26,798		14,813		8,815		102,245	
	(30.41)	(0.07)	(19.94)	(-3.24)	(26.21)	(-0.62)	(14.95)	(2.52)	(8.49)	(-2.09)	(100.00)	(-0.62)
2516	30,903		20,259		26,631		15,186		8,631		101,610	
	(30.13)	(0.32)	(19.66)	(-0.14)	(26.59)	(2.74)	(15.74)	(6.66)	(7.87)	(-6.16)	(100.00)	(1.28)
2517	31,002		20,231		27,362		16,198		8,099		102,892	
	(29.06)	(0.19)	(19.16)	(1.25)	(27.20)	(6.29)	(16.97)	(11.99)	(7.61)	(0.44)	(100.00)	(3.90)
2518	31,060		20,483		29,082		18,140		8,135		106,900	
	(27.59)	(0.01)	(18.10)	(-0.52)	(27.46)	(6.32)	(19.52)	(21.17)	(7.34)	(1.62)	(100.00)	(5.34)
2519	31,064		20,377		30,919		21,981		8,267		112,608	
	(26.19)	(-0.77)	(17.30)	(-0.09)	(27.56)	(4.89)	(21.97)	(17.63)	(6.97)	(-0.75)	(100.00)	(4.50)
2520	30,824		20,358		32,432		25,857		8,205		117,676	
	(24.92)	(-1.24)	(16.74)	(0.45)	(27.46)	(3.45)	(24.22)	(14.46)	(6.67)	(-0.69)	(100.00)	(3.83)
2521	30,443		20,449		33,552		29,595		8,148		112,187	
	(23.63)	(-1.82)	(15.96)	(-1.27)	(27.06)	(2.01)	(25.68)	(9.76)	(7.67)	(19.01)	(100.00)	(3.52)
2522	29,890		20,189		34,227		32,484		9,697		126,487	
	(22.53)	(-0.84)	(15.30)	(-0.33)	(26.96)	(3.62)	(28.10)	(13.81)	(7.10)	(-3.63)	(100.00)	(4.0)
2523	29,639		20,122		35,467		36,969		9,345		131,542	
	(21.47)	(-1.0)	(14.67)	(-0.39)	(27.12)	(4.49)	(30.05)	(11.11)	(6.69)	(-2.10)	(100.00)	(3.90)
2524	29,343		20,044		37,061		41,076		9,149		136,673	
	(20.20)	(-2.48)	(13.93)	(-1.56)	(27.75)	(6.09)	(31.62)	(9.05)	(6.50)	(0.62)	(100.00)	(3.65)
2525	28,616		19,731		39,319		44,795		9,206		141,667	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ปี	แขวงบพาพฤฒาราม	แขวงสี่พระยา	แขวงสีลม	แขวงสุรวงศ์	แขวงบางรัก	รวมทั้งเขต
	(31.76) (-1.37)	(21.37) (-3.73)	(27.02) (-38.93)	(9.88) (-80.40)	(9.96) (-3.82)	(100.00) (-37.27)
2526	28,225	18,995	24,013	8,782	8,854	88,869
	(31.65) (-1.09)	(21.63) (0.43)	(26.92) (-1.11)	(9.88) (-0.82)	(9.92) (-1.19)	(100.00) (0.76)
2527	27,916	19,076	23,746	8,710	8,749	88,197
	(31.16) (-2.40)	(22.18) (1.66)	(26.99) (-0.61)	(10.02) (0.63)	(9.65) (-3.54)	(100.00) (-0.85)
2528	27,246	19,393	23,600	8,765	8,439	87,443
	(30.91) (-2.19)	(22.38) (-0.50)	(27.30) (-0.27)	(9.96) (-2.01)	(9.44) (-3.54)	(100.00) (-1.41)
2529	26,649	19,296	23,537	8,589	8,140	86,211
	(30.88) (2.63)	(21.37) (-1.94)	(28.13) (5.84)	(10.81) (11.55)	(8.80) (-4.29)	(100.00) (2.72)
2530	27,349	18,921	24,912	9,581	7,791	88,554

ที่มาของข้อมูล : กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 4.2

แสดงจำนวนประชากรเขตบางรัก จำแนกตามแขวงตั้งแต่ พ.ศ. 2500 – 2530

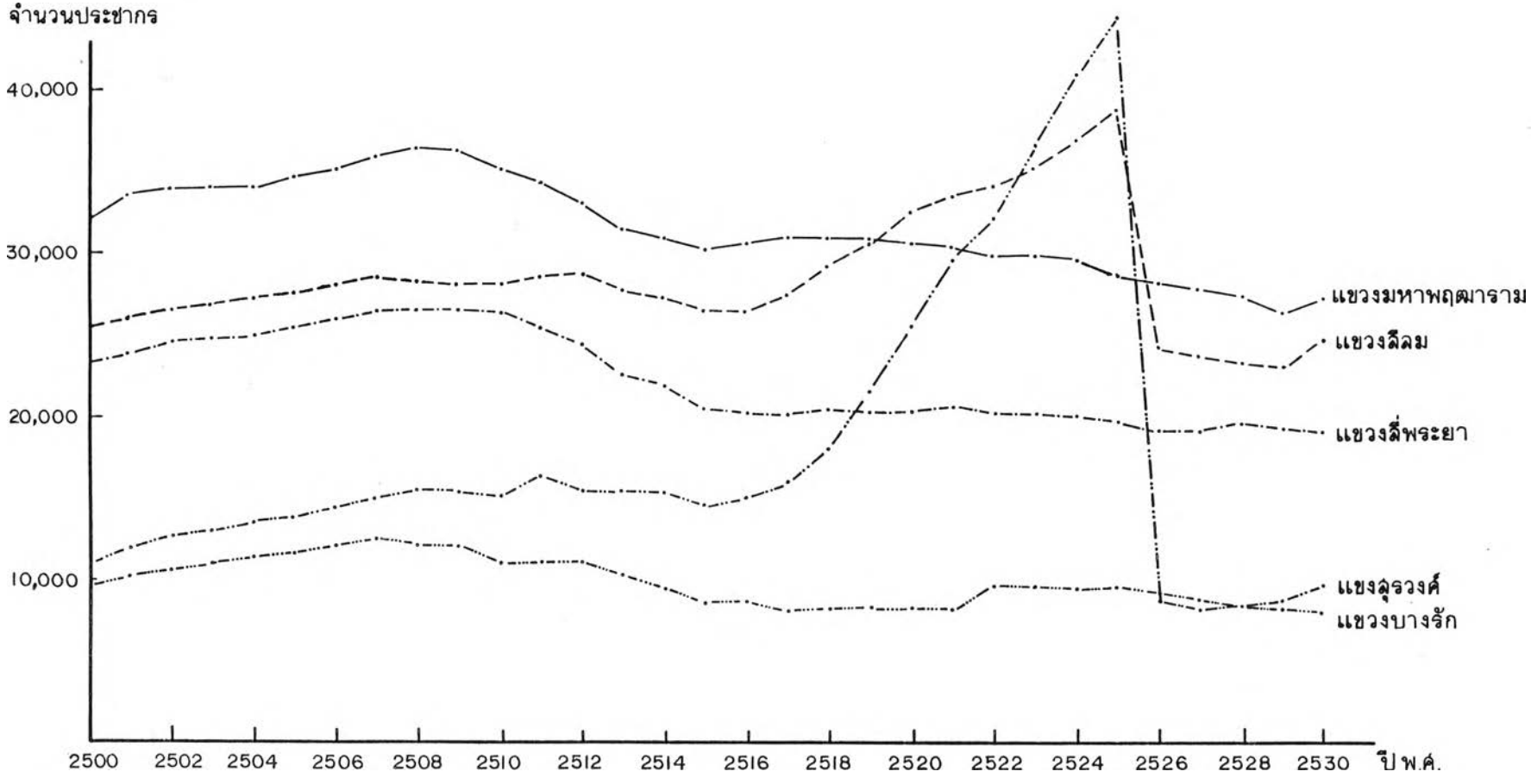

ที่มาของข้อมูล รายงานทะเบียนราษฎร์ กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขตบางรัก

4.3.1.3 การกระจายตัวประชากรเขตบางรักจำแนกตามแขวง

ได้นำการศึกษาการกระจายตัวประชากรเขตบางรัก โดยกองผังเมือง สำนักงานปลัดกรุงเทพฯ ซึ่งศึกษาไว้ตั้งแต่ปี 2523 มาปรับใหม่เป็น ปี 2530 ตามจำนวนรายงานทะเบียนราษฎร์ จากการศึกษาได้แบ่งพื้นที่แต่ละแขวงออกเป็น ปล็อคย่อย ๆ เพื่อสะดวกในการสำรวจ จำนวน บ้านอยู่อาศัยและอาคารที่ใช้เป็นที่พักอาศัย รวมทั้งอาคารชุด แฟลต อพาร์เมนท์ จากแผนที่ และสภาพที่เป็นจริง รวบรวมผลการศึกษาได้ดังนี้

การกระจายตัวประชากร ปี 2530 (จากแผนที่ 4.19)

แขวงมหาพฤฒาราม แบ่งเป็น 13 บล็อคพื้นที่ บริเวณที่มีประชากรมากที่สุดของแขวงนี้คือ บริเวณมถนนพระรามที่ 4 กับถนนมหานคร ถนนสว่าง และถนนมหาพฤฒาราม ใกล้โรงงานยาสูบ ซึ่งมีประชากร 4,573 คนต่อบล็อค

แขวงสี่พระยา แบ่งเป็น 19 บล็อค บริเวณที่มีประชากรมากที่สุด คือ บริเวณริมถนนสี่พระยา กับตรอกหมอเพชร และตรอกสะพานยาว บริเวณใกล้โรงพยาบาลเซ็นโยเซฟ มีประชากร 3,311 คนต่อบล็อค

แขวงสุรวงศ์ แบ่งเป็น 13 บล็อค บริเวณที่มีประชากรมากที่สุดคือ บริเวณใกล้โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน ริมถนนสุรวงศ์ กับถนนสีลม และถนนพัฒน์พงษ์ กับถนนเดโซ บล็อคนี้มีประชากร 2,497 คน

แขวงสีลม แบ่งเป็น 27 บล็อค บริเวณที่มีประชากรมากที่สุดคือ บริเวณใกล้โรงพยาบาลเลิศสิน ระหว่างถนนเจริญกรุง ถนนศรีเวียง ถนนเจริญเวียง และถนนจรัสเวียง บล็อคนี้มีประชากร 3,043 คน

แขวงบางรัก แบ่งเป็น 8 บล็อค บริเวณที่มีประชากรมากที่สุดคือบริเวณใกล้วัดม่วงแค ระหว่างถนนเจริญกรุง กับซอยไปรษณีย์และตรอกโรงภาษี บล็อคนี้มีประชากร 1943 คน

4.3.1.4 ความหนาแน่นของประชากร เขตบางรักจำแนกตามแขวง

ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตร ปี 2530 ศึกษาตามแขวงและบล็อค (จาก 4.19) เช่นเดียวกับการกระจายตัวประชากร ดังนี้

แขวงมหาพฤฒาราม บริเวณที่มีประชากรหนาแน่นต่อพื้นที่ตารางกิโลเมตรมากที่สุด คือบริเวณ ใกล้วัดแก้วฟ้าลำง ริมถนนสี่พระยา ถนนสว่าง และตรอกวัดแก้วฟ้าลำงมีความหนาแน่นประชากร 254,487 คน/กม^2

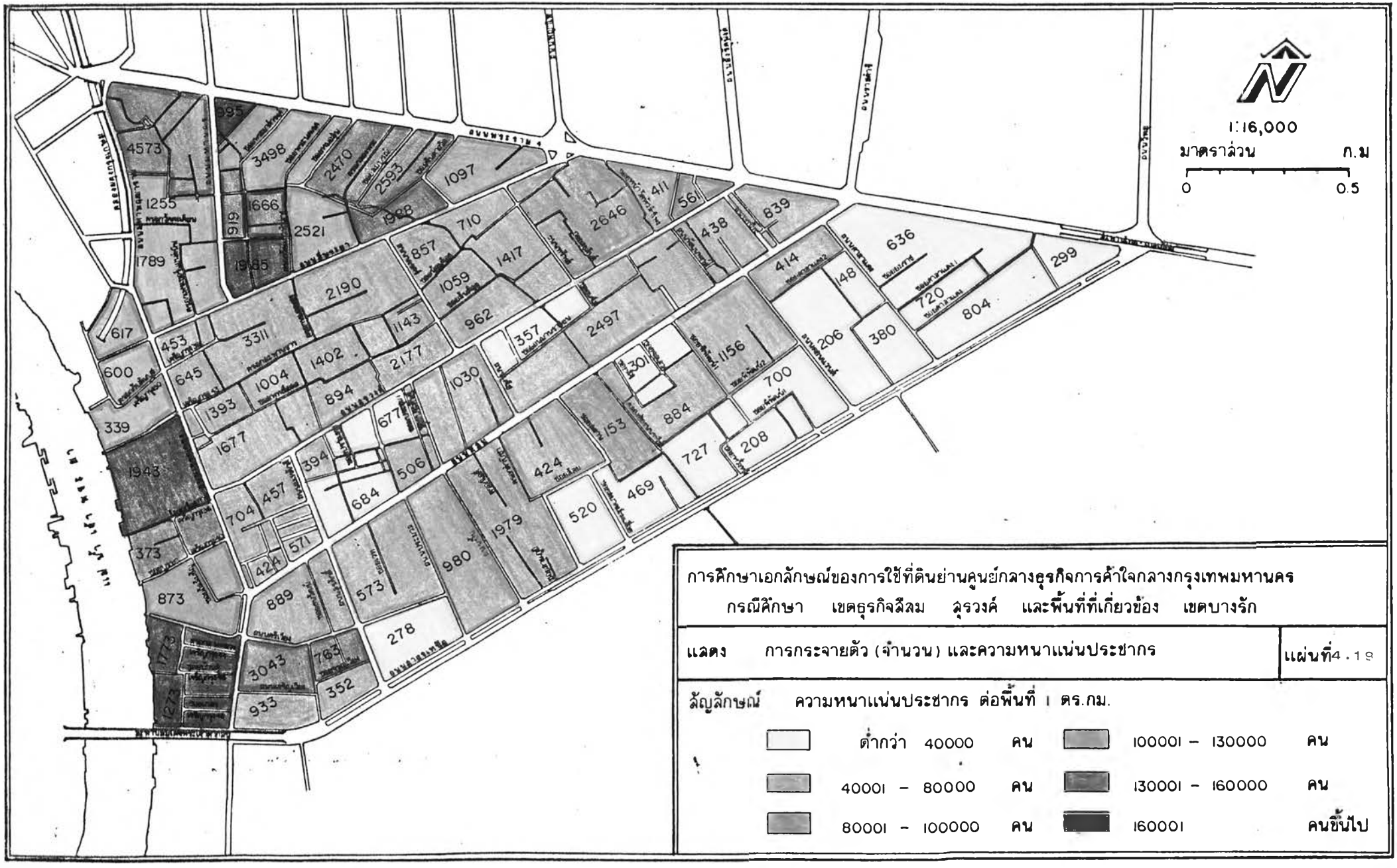

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง การกระจายตัว (จำนวน) และความหนาแน่นประชากร | แผ่นที่ 4.19

สัญลักษณ์ ความหนาแน่นประชากร ต่อพื้นที่ 1 ตร.กม.

ต่ำกว่า 40000	คน	100001 – 130000	คน
40001 – 80000	คน	130001 – 160000	คน
80001 – 100000	คน	160001	คนขึ้นไป

แขวงสี่พระยา บริเวณที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด คือบริเวณใกล้โรงแรมมณเฑียร มุมถนนพระรามสี่กับถนนสุรวงศ์ มีความหนาแน่นประชากร 103,889 คน/กม^2

แขวงสุรวงศ์ บริเวณที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด คือบริเวณมุมถนนสีลมตัดกับถนนเจริญกรุง บริเวณตรอกโต๊ะ มีความหนาแน่นประชากร 80,000 คน/กม^2

แขวงสีลม บริเวณที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด คือ บริเวณระหว่างถนนสุรศักดิ์กับถนนจรูญเวียง และถนนศรีเวียง ใกล้เคียงกับบริเวณถนนเจริญกรุงกับถนนศรีเวียงและถนนเจริญเวียง มีความหนาแน่นประชากร 158,958 และ 155,102 คน/กม^2

แขวงบางรัก มีประชากรหนาแน่นหลายบริเวณคือ บริเวณใกล้วัดม่วงแคระหว่างถนนเจริญกรุงกับซอยไปรษณีย์ และตรอกโรงภาษี มีความหนาแน่นประชากร 223,333 คน/กม^2 รองลงมาได้แก่บริเวณตลาดบางรัก ริมถนนเจริญกรุงจดแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีประชากร 172,027 และ 165,701 คน/กม^2 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า แขวงมหาพฤฒารามมีประชากรหนาแน่นมากที่สุด เนื่องจากส่วนมากเป็นตึกแถวอยู่อาศัย-พาณิชย์ค่อนข้างหนาแน่น สูงไม่เกิน 4 ชั้น ปลูกสร้างมานานมากกว่าอาคารในแขวงอื่น ๆ ซึ่งเป็นอาคารเกิดใหม่ จัดสภาพแวดล้อมรอบบริเวณโล่ง ว่างมากขึ้นและส่วนมากจะเป็นอาคารที่มีความสูงมากหลายชั้น

4.3.2 <u>ประชากรหมวดอายุ 5 ปี</u>

โครงสร้างทางอายุของประชากรเขตบางรัก จากสำมะโนประชากร ปี 2503, 2513 และ 2523 เปรียบเทียบกัน สรุปได้ว่า ประชากรชาย - หญิงกลุ่มที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ ในปี 2503 กลุ่มอายุ 5-9 ปี ชาย 7,990 คน หรือร้อยละ 15.63 หญิง 7,585 คน หรือร้อยละ 14.68 ของประชากรชายและหญิง (จากตารางที่ 4.8) ซึ่งมีประชากรรวมทั้งหมด 102,770 คน ในปี 2513 กลุ่มที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ 15-19 ปี ชาย 6,456 คน หรือร้อยละ 14.59 หญิง 7,077 คนหรือร้อยละ 14.90 ซึ่งมีประชากรรวมทั้งหมด 91,753 (จากตารางที่ 4.9) ต่อมาในปี 2523 กลุ่มประชากรที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือกลุ่มอายุ 20-24 ปี ชาย 7,489 คน หรือร้อยละ 13.5 หญิง 9,256 คน หรือร้อยละ 14.8 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 117,845 คน (จากตารางที่ 4.10 และแผนภูมิที่ 4.3)

ตารางที่ 4.8 ประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศของเขตบางรัก ปี 2503

หมวดอายุ 5 ปี	จำนวน			ส่วนร้อยละ (%)		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
0-4	8,472	4,380	4,092	9.23	9.90	8.61
5-9	10,451	5,389	5,062	11.39	12.18	10.65
10-14	12,413	6,229	6,185	13.53	14.08	13.02
15-19	13,533	6,456	7,077	14.75	14.59	14.90
20-24	10,103	4,674	5,430	11.01	10.56	11.43
25-29	6,664	3,135	3,530	7.26	7.09	7.43
30-34	5,897	2,647	3,250	6.43	5.98	6.84
35-39	5,093	2,339	2,754	5.55	5.29	5.80
40-44	4,282	1,973	2,309	4.67	4.46	4.86
45-49	3,445	1,687	1,757	3.75	3.82	3.70
50-54	3,409	1,694	1,714	3.72	3.83	3.61
55-59	2,886	1,414	1,472	3.15	3.20	3.10
60-64	2,005	960	1,044	2.19	2.17	2.20
65-69	1,375	647	728	1.50	1.46	1.53
70+	1,725	617	1,108	1.88	1.39	2.33
รวม	91,753	44,241	47,512	100.00	100.00	100.00

ตารางที่ 4.9 ประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศของเขตบางรัก ปี 2513

หมวดอายุ 5 ปี	จำนวน			ส่วนร้อยละ (%)		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
0-4	14,170	7,362	6,807	13.79	14.40	13.18
5-9	15,574	7,990	7,585	15.15	15.63	14.68
10-14	12,479	6,315	6,165	12.14	12.36	11.93
15-19	9,598	4,647	4,951	9.34	9.09	9.58
20-24	9,606	4,501	5,105	9.35	8.81	9.88
25-29	8,300	4,018	4,283	8.08	7.86	8.29
30-34	6,559	3,139	3,420	6.38	6.14	6.62
35-39	5,267	2,607	2,660	5.13	5.10	5.15
40-44	5,173	2,696	2,476	5.03	5.27	4.79
45-49	4,677	2,409	2,268	4.55	4.71	4.39
50-54	3,596	1,838	1,757	3.50	3.60	3.40
55-59	2,666	1,366	1,300	2.59	2.67	2.52
60-64	1,979	955	1,023	1.93	1.87	1.98
65-69	1,387	613	774	1.35	1.20	1.50
70+	1,739	655	1,085	1.69	1.28	2.10
รวม	102,770	51,111	51,659	100.00	100.00	100.00

ตารางที่ 4.10 ประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศของเขตบางรัก ปี 2523

หมวดอายุ 5 ปี	จำนวน			ส่วนร้อยละ (%)		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
0-4	8,912	4,714	4,198	7.6	8.5	6.7
5-9	8,957	4,622	4,335	7.6	8.3	7.0
10-14	10,701	5,317	5,384	9.1	9.6	8.6
15-19	16,029	7,050	8,979	13.6	12.7	14.4
20-24	16,745	7,489	9,256	14.2	13.5	14.8
25-29	13,740	6,359	7,381	11.6	11.4	11.8
30-34	9,582	4,570	5,012	8.1	8.2	8.0
35-39	6,537	3,017	3,520	5.5	5.4	5.6
40-44	6,234	2,969	3,265	5.3	5.3	5.2
45-49	5,158	2,311	2,847	4.4	4.2	4.6
50-54	4,236	2,013	2,223	3.6	3.6	3.6
55-59	3,080	1,417	1,663	2.6	2.6	2.7
60-64	3,020	1,499	1,521	2.6	2.7	2.4
65-69	2,153	1,070	1,083	1.8	1.9	1.7
70-74	1,440	642	798	1.2	1.2	1.3
75^{+}	1,321	481	840	1.1	0.9	1.3
รวม	117,845	55,540	62,305	100.00	100.00	100.00

หมายเหตุ สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523 กรุงเทพมหานคร ตารางที่ 4 หน้า 27.

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.3

ประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของเขตบางรัก ปี พ.ศ. 2503,2513 และ 2523

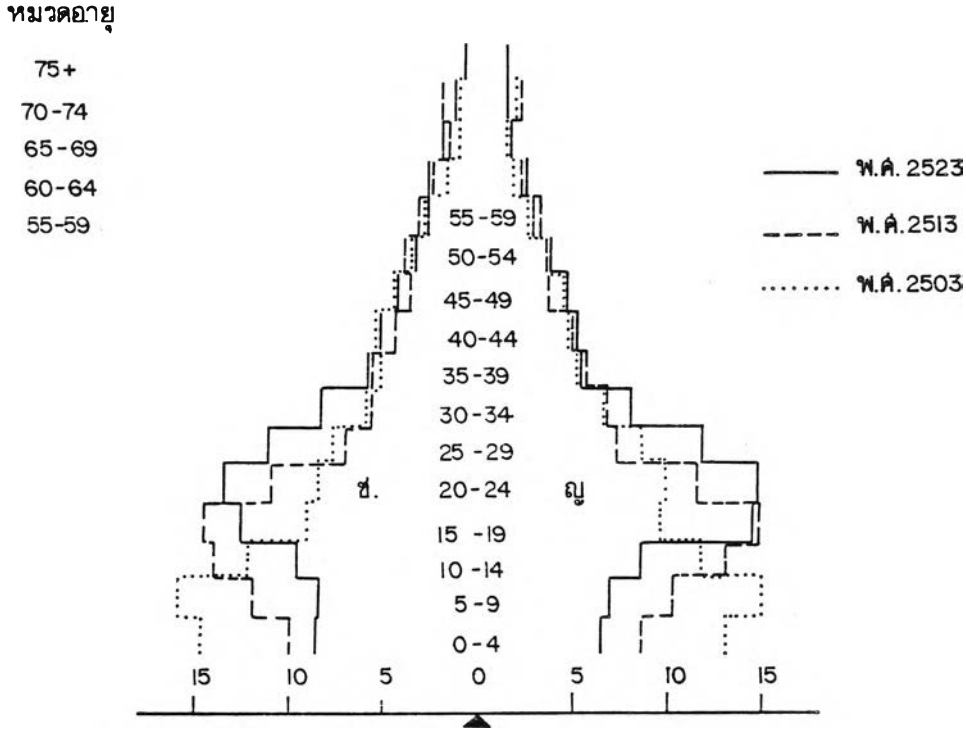

ที่มา สำมะโนประกร และเคหะ พ.ศ.2503, 2513 และ 2523 กรุงเทพมหานคร

4.3.3 ประชากรจำแนกตามเชื้อชาติ

ได้นำประชากรจำแนกตามเชื้อชาติมาศึกษาประกอบด้วย เนื่องจากว่าประชากรในเขตบางรักมีชาวต่างประเทศเข้ามาอาศัยอยู่และประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จาก รายงานทะเบียนราษฎร์ ปี 2523 และ 2528 (จากตารางที่ 4.11) พบว่าประชากรเขตบางรัก 131,542 คน เป็นเชื้อชาติไทย 108,161 คน คิดเป็นร้อยละ 82.23 ส่วนที่เป็นชาวต่างประเทศได้แก่ชาวจีน มากที่สุด 20,327 คน หรือร้อยละ 15.45 ชาวยุโรปได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน เดนมาร์ค สวีเดน ฮอลันดา เบลเยี่ยม นอร์เวย์ และสวิส 913 คน หรือร้อยละ 0.71 ชาวอเมริกัน 546 คน หรือร้อยละ 0.42 ชาวอินเดีย 489 คน คิดเป็นร้อยละ 0.37 ชาวอิตาลี สเปญ โปรตุเกส ตุรกี รวม 200 คน หรือร้อยละ 0.154 และชาวญี่ปุ่น 199 คน คิดเป็นร้อยละ 0.15

ต่อมาในปี 2528 มีประชากรทั้งเขต 87,443 คน เป็นเชื้อชาติไทย 65,188 คน คิดเป็นร้อยละ 74.55 ชาวจีน 19,328 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 ชาวยุโรป 895 คน หรือร้อยละ 1.03 ชาวอเมริกัน 538 คน หรือร้อยละ 0.61 อินเดีย 482 คน หรือร้อยละ 0.55 ชาวอิตาลี เสปญ ฯลฯ 192 คน หรือร้อยละ 0.23 และญี่ปุ่น 183 คน หรือร้อยละ 0.21

4.3.4 ประชากรจำแนกตามศาสนา

จากรายงานสำมะโนประชากรเขตบางรัก ปี 2523 ประชากรทั้งหมด 117,843 คน จำแนกตามศาสนาที่นับถือมากที่สุดได้แก่ศาสนาพุทธ 112,479 คน คิดเป็นร้อยละ 95.44 รองลงมาคือศาสนาอิสลาม 2,095 คน คิดเป็นร้อยละ 1.78 และศาสนาคริสต์ 2,062 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 (จากตารางที่ 4.12)

4.3.5 โครงสร้างของครัวเรือน

องค์ประกอบที่สำคัญด้านสังคม คือ โครงสร้างของครัวเรือน ซึ่งได้แก่ รูปแบบครอบครัวเดียว ครอบครัวแบบรวม, ผสม และคนโสด จากสำมะโนประชากรเขตบางรัก ปี 2513 มาทำการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.11 ประชากรจำแนกตามเชื้อชาติ ในเขตบางรัก ปี 2523 และ 2528

เชื้อชาติ	ปี 2523				ปี 2528			
	ชาย	หญิง	รวม	%	ชาย	หญิง	รวม	%
1. ไทย	51,451	56,710	108,161	82.23	30,140	35,048	65,188	74.55
2. อังกฤษ,ฝรั่งเศส, เยอรมัน, เดนมาร์ค สวีเดน, ฮอลันดา, เบลเยี่ยม,นอร์เวย์ สวิสส์	478	435	913	0.71	470	425	895	1.03
3. อเมริกัน	332	214	546	0.42	333	205	538	0.61
4. ออสเตรเลีย	63	41	104	0.08	63	41	104	0.12
5. ญี่ปุ่น	125	74	199	0.15	111	72	183	0.21
6. แขกอินเดีย	335	154	489	0.37	324	158	482	0.55
7. จีน	11,729	8,598	20,327	15.45	11,185	8,143	19,328	22.10
8. รัสเซีย, เชคโกสโลวาเกีย	11	7	18	0.01	13	7	20	0.02
9. อิตาลี, สเปญ, โปสตุเกส, ตุรกี	123	77	200	0.154	118	74	192	0.23
10. พม่า, ญวน, เขมร, ฟิลิปปินส์, แขกมลายู	65	86	151	0.11	48	88	136	0.16
11. อื่น ๆ	255	179	434	0.33	224	153	377	0.43
รวม	64,967	66,575	131,542	100.00	43,029	44,414	87,443	100.00

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตาม ศาสนาและเพศ ปี 2523

ศาสนา / เพศ	รวม %	ศาสนาพุทธ	ศาสนาอิสลาม	ศาสนาคริสต์	ศาสนาฮินดู	อื่น ๆ	ไม่ทราบ
รวม	117,843	112,479	2,095	2,062	58	170	979
	(100.00	(95.44)	(1.78)	(1.75)	(0.05)	(0.14)	(0.83)
ชาย	55,537	52,689	1,139	1,092	51	93	473
	(100.00)	(94.87)	(2.05)	(1.97)	(0.09)	(0.17)	(0.85)
หญิง	62,306	59,790	956	970	7	77	506
	(100.00)	(95.96)	(1.53)	(1.56)	(0.01)	(0.12)	(0.81)

ที่มาของข้อมูล กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

โครงสร้างของครัวเรือนในเขตบางรักจำแนกตามประชากรชาย-หญิง ปี 2523

โครงสร้างของครัวเรือน	จำนวน	%	ชาย	%	หญิง	%
ครอบครัวเดี่ยว, แบบย่อย	19,414	79.23	13,767	81.93	5,647	73.34
ครอบครัวแบบรวม, ผสม	679	2.77	378	2.25	301	3.91
คนโสด	4,411	18.00	2,659	15.82	1,752	22.75
รวม	24,504	100.00	16,804	100.00	7,700	100.00

ครัวเรือนส่วนใหญ่ในเขตบางรัก จำแนกออกเป็นครอบครัวเดี่ยว 19,414 คน คิดเป็นร้อยละ 79.23 มากที่สุด ครอบครัวแบบรวมและแบบผสม 679 คน คิดเป็นร้อยละ 2.77 คนโสด 4,411 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 เมื่อพิจารณาแยกเพศและอายุ (จากตารางที่ 4.13) พบว่า ครอบครัวเดี่ยว ชายในกลุ่มอายุ 40-44 ปี มากที่สุด 1,799 คน คิดเป็นร้อยละ 13.07 ส่วนหญิงในกลุ่มอายุ 45-49 ปี มากที่สุด 907 คน คิดเป็นร้อยละ 16.06 สำหรับครอบครัวแบบรวม ชายในกลุ่มอายุที่มากที่สุด 40-44 ปี 91 คน คิดเป็นร้อยละ 24.07 และหญิงในกลุ่มอายุที่มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ 30-34 ปี 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.95 สรุปได้ว่า เขตบางรักส่วนใหญ่มีโครงสร้างของครัวเรือนเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ซึ่งเป็นลักษณะของครอบครัวสมัยปัจจุบัน โดยมากอยู่ในกลุ่มอายุวัยกลางคน 40 ปี มากที่สุด (แผนภูมิที่ 4.4)

4.3.6 การครอบครองที่อยู่อาศัย

การครอบครองที่อยู่อาศัย ได้แก่การเป็นเจ้าของการเช่า และเช่าซื้อที่พักอาศัยในเขตบางรัก (จากตารางที่ 4.14) จากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2523 ได้สำรวจที่อยู่อาศัยทั้งหมดของเขตบางรัก มีประมาณ 24,503 หน่วย จำแนกเป็น เช่าอยู่มากที่สุด คือ 10,274 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 41.93 รองลงมาคือเป็นเจ้าของ 8,816 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 35.98 และเช่าซื้อมีเพียง 1,688 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 6.89 เท่านั้น เมื่อจำแนกตามวัสดุที่ก่อสร้างพบว่าเป็นตึกมากที่สุด 15,659 หน่วย หรือร้อยละ 63.91 ซึ่งเช่าอยู่อาศัยมากที่สุด 6,982 หน่วย หรือร้อยละ 44.59 และเป็นเจ้าของ 5,782 หน่วย หรือร้อยละ 36.92 ที่อยู่อาศัยสร้างด้วยไม้มี 4,855 หน่วย หรือร้อยละ 19.81 ซึ่งเช่าอยู่ร้อยละ 41.24 และเป็นเจ้าของ 1,827 หน่วย หรือร้อยละ 37.63 แสดงว่าการครอบครองที่อยู่อาศัยในเขตบางรักที่ใช้วัสดุก่อสร้างทุกประเภท ส่วนใหญ่เช่าอยู่มากกว่าเป็นเจ้าของเอง (แผนภูมิที่ 4.5)

ตารางที่ 4.13 แสดงโครงสร้างของครัวเรือน จำแนกตามประเภทของครัวเรือน หมวดอายุ และเพศของหัวหน้าครัวเรือน ปี พ.ศ. 2523

หมวดอายุ	รวมชาย		ครอบครัวเดียวแบบย่อย		ครอบครัวแบบรวมผสม		คนโสด		รวมหญิง		ครอบครัวเดียวแบบย่อย		ครอบครัวแบบรวมผสม		คนโสด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
รวม	16,804	100.00	13,767	100.00	378	100.00	2,659	100.00	7,700	100.00	5,647	100.00	301	100.00	1,752	100.00
= ∠ 19	272	1.62	84	0.61	7	1.85	181	6.81	258	3.35	91	1.61	-	-	167	9.53
20-24	1,012	6.02	635	4.61	14	3.70	363	13.65	704	9.14	209	3.70	28	9.30	467	26.66
25-29	2,030	12.08	1,465	10.64	35	9.26	530	19.93	663	8.61	363	6.43	7	2.33	293	16.72
30-34	2,651	15.78	2,176	15.81	70	18.52	405	15.23	760	9.87	558	9.88	42	13.95	160	9.13
35-39	2,128	12.66	1,709	12.41	84	22.22	335	12.60	607	7.88	495	8.77	28	9.30	84	4.79
40-44	2,176	12.95	1,799	13.07	91	24.07	286	10.76	739	9.60	578	10.24	28	9.30	133	7.59
45-49	1,702	10.13	1,576	11.45	14	3.70	112	4.21	1,019	13.23	907	16.06	21	6.98	91	5.19
50-54	1,380	8.21	1,213	8.81	21	5.56	146	5.49	914	11.87	802	14.20	21	6.98	91	5.19
55-59	983	5.85	920	6.68	7	1.85	56	2.11	593	7.70	495	8.77	35	11.63	63	3.60
60-64	1,228	7.31	1,095	7.95	7	1.85	126	4.74	537	6.98	432	7.65	28	9.30	77	4.40
65-69	607	3.61	551	4.00	14	3.70	42	1.58	362	4.70	306	5.42	7	2.33	49	2.80
70+	635	3.78	544	3.95	14	3.70	77	2.90	544	7.07	411	7.28	56	18.60	77	4.40

ที่มาของข้อมูล สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523 กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

แผนภูมิที่ 4.4

แสดง โครงสร้างของครัวเรือน จำแนกตามอายุ
และ เพศ ของหัวหน้าครัวเรือน ในเขตบางรัก

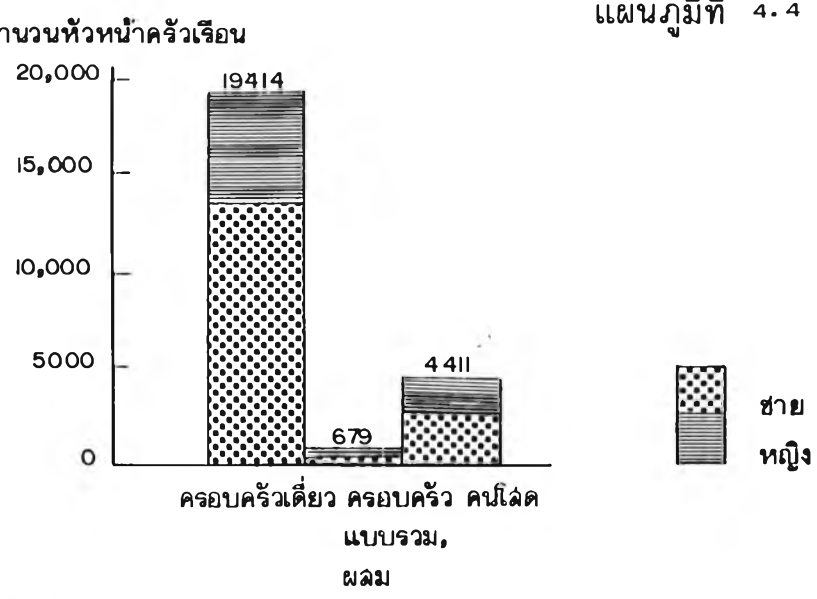

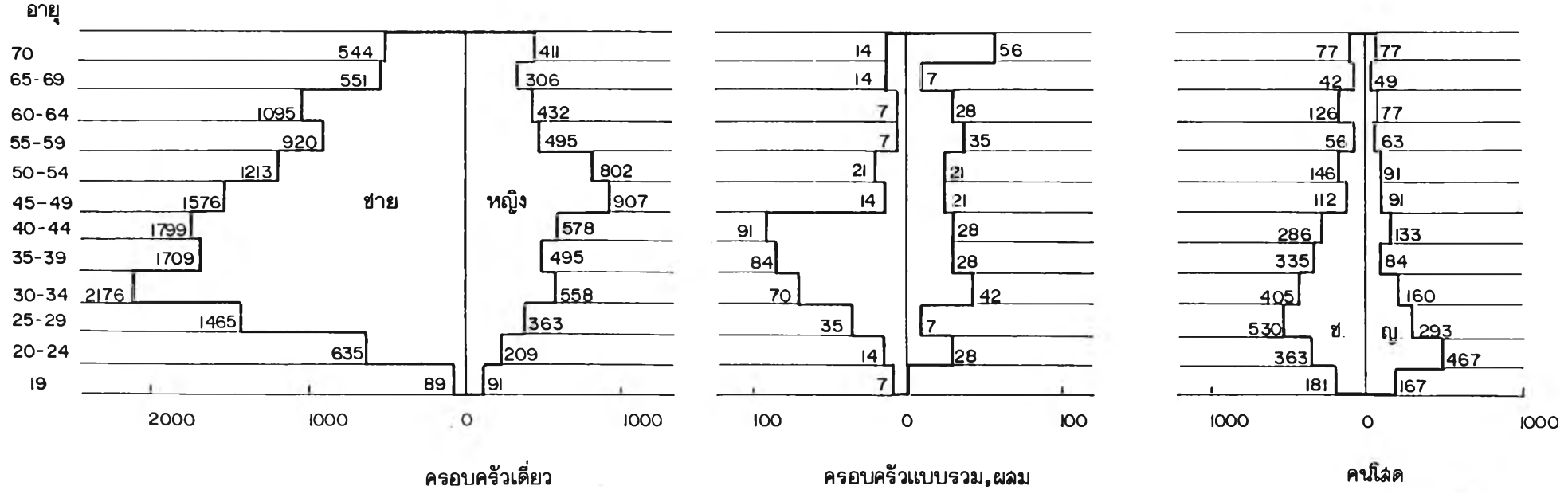

ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวแบบรวม,ผสม คนโสด

ที่มา สำมะโนประชากร และเคหะ พ.ศ. 2523 กรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 4.5

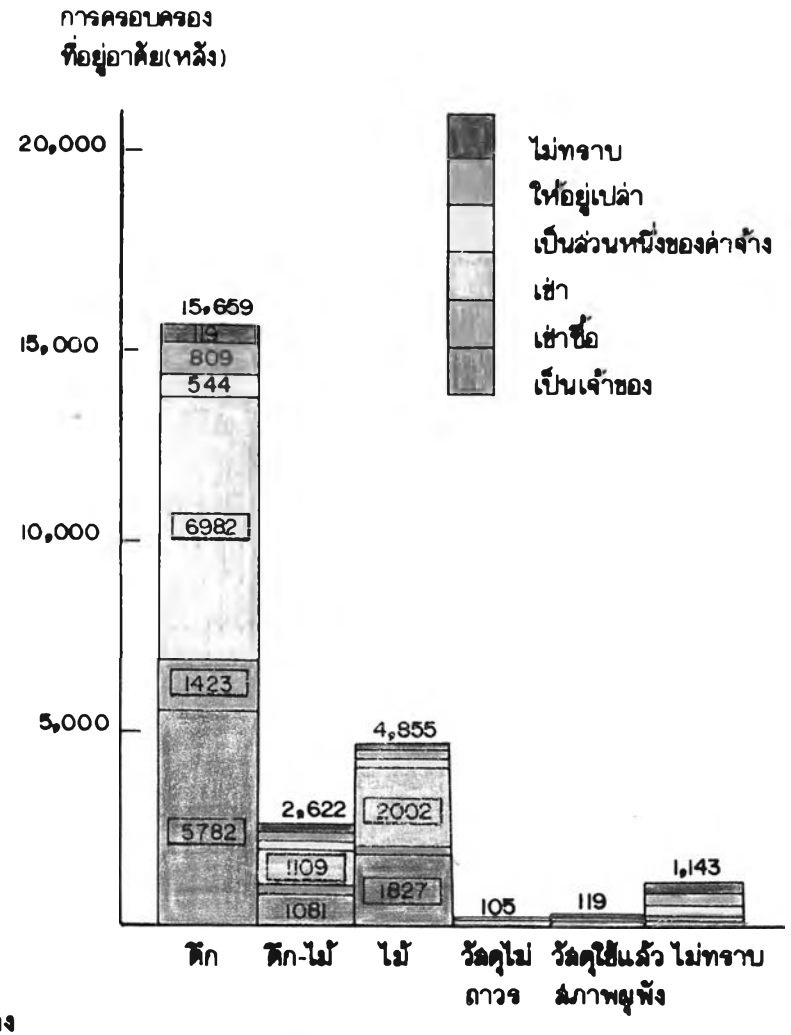

แสดง

การครอบครองที่อยู่อาศัยจำแนกตามวัสดุที่ก่อสร้างในเขตบางรักปี 2523

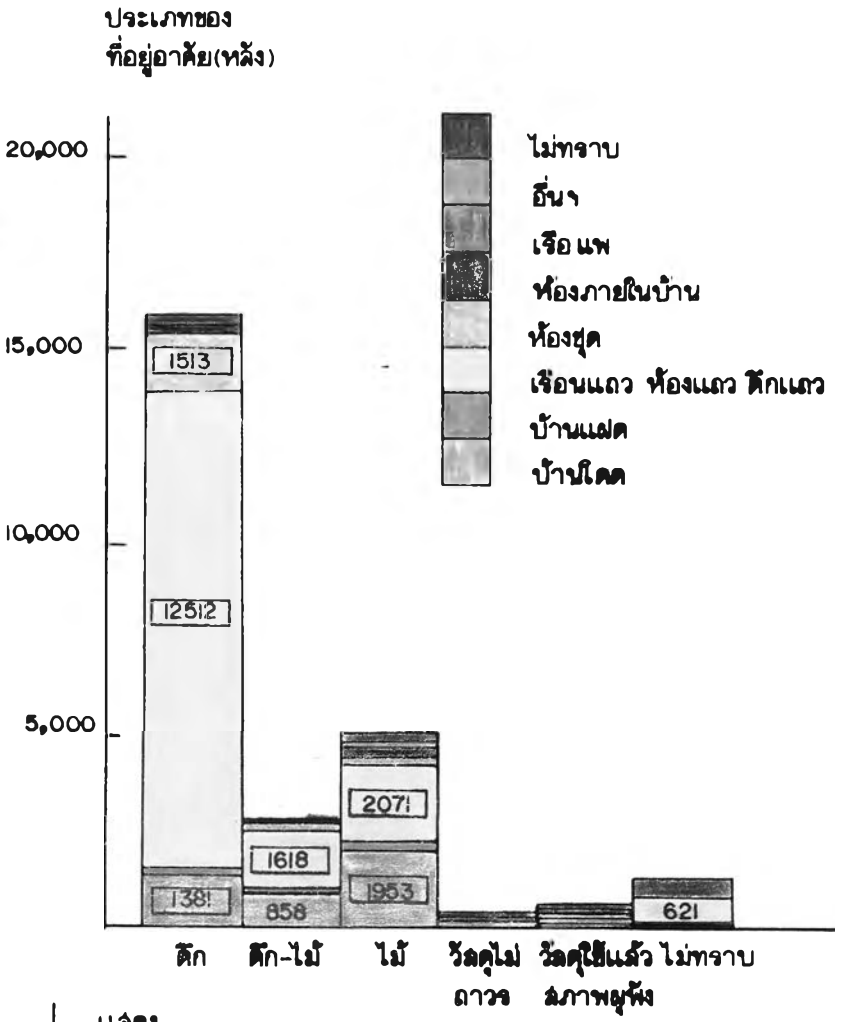

แสดง

ประเภทของที่อยู่อาศัยจำแนกตามวัสดุก่อสร้างในเขตบางรักปี 2523

ที่มา สำมโนประชากร และเคหะ ปี 2523 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.14 แสดงบ้านอยู่อาศัย จำแนกตามวัสดุที่ก่อสร้างและการครอบครองที่อยู่อาศัย ของเขตบางรัก

การครอบครองที่อยู่อาศัย	รวม ครัวเรือน		ตึก		ครึ่งตึกครึ่งไม้		ไม้		วัสดุไม่ถาวรในท้องถิ่น		วัสดุใช้แล้วและอยู่ในสภาพผุพัง		ไม่ทราบ	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
รวม	24,503	100.00	15,659	100.00	2,622	100.00	4,855	100.00	105	100.00	119	100.00	1,143	100.00
			(63.93)		(10.70)		(19.81)		(0.43)		(0.49)		(4.66)	
เป็นเจ้าของ	8,816	35.98	5,782	36.92	1,081	41.23	1,827	37.63	91	86.67	7	5.88	28	2.45
เช่าซื้อ	1,688	6.89	1,423	9.09	153	5.83	105	2.16	-	-	-	-	7	0.61
เช่า	10,274	41.93	6,982	44.59	1,109	42.30	2,002	41.24	7	6.67	28	23.53	146	12.77
เป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้าง	1,165	4.75	544	3.47	70	2.67	293	6.04	7	6.67	21	17.65	230	20.12
ให้อยู่เปล่า	1,883	7.68	809	5.17	153	5.83	607	12.50	-	-	63	52.94	251	21.96
ไม่ทราบ	677	2.76	119	0.76	56	2.14	21	0.43	-	-	-	-	481	42.08

หมายเหตุ ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523 กรุงเทพมหานคร

4.4 สาธารณูปโภคในเขตบางรัก

สาธารณูปโภคที่สำคัญอันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาพื้นที่เขตบางรัก ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ถนนหนทาง ท่อระบายน้ำ บริการขนส่งสาธารณะ และระบบเทเล็กซ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.1 น้ำประปา

การประปานครหลวงใช้น้ำจาก 2 แหล่ง คือน้ำผิวดินจากแม่น้ำเจ้าพระยา และน้ำบาดาลจากบ่อบาดาลประมาณ 60 บ่อ ในอัตราส่วนน้ำผิวดินต่อน้ำบาดาล 91:9 แหล่งน้ำผิวดินที่ใช้เป็นน้ำดิบสำหรับโรงกรองน้ำถูกสูบส่งจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณตำบลบ้านกระแชง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นระยะทาง 90 กิโลเมตรจากปากแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งสกปรกจากชุมชนเขตนครหลวง และความเค็มของแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง น้ำดิบจะถูกส่งมาตามคลองประปาเป็นระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร เข้าโรงกรองน้ำบางเขน 30 กิโลเมตร เข้าโรงกรองน้ำสามเสน และบางส่วนจะถูกสูบเข้าเส้นท่อที่บางซื่อไปยังโรงกรองน้ำธนบุรี

โรงกรองน้ำของการประปานครหลวง ซึ่งมี 3 แห่ง มีกรรมวิธีในการผลิตตามกระบวนการและขั้นตอนการทำน้ำให้สะอาดโดยหลักการเดียวกัน น้ำประปาที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจะสูบส่งเข้าระบบส่งและจ่ายน้ำ ซึ่งประกอบด้วยอุโมงค์ส่งน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.0 ถึง 3.4 เมตร ทำหน้าที่ลำเลียงน้ำจากโรงกรองบางเขนไปยังสถานีสูบจ่ายน้ำพหลโยธิน ลุมพินี คลองเตย และท่าพระ ความยาวของอุโมงค์ส่งน้ำรวม 32 กิโลเมตร สถานีสูบจ่ายน้ำจะทำหน้าที่สูบน้ำเข้าระบบท่อประธานที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ตั้งแต่ 400 ถึง 1,800 มิลลิเมตร ความยาวรวมทั้งสิ้น 552 กิโลเมตร เข้าสู่ท่อจ่ายน้ำที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 100-300 มิลลิเมตร ยาว 6,720 กิโลเมตร และยังมีท่อบริการขนาดเล็กอีก 3,147 กิโลเมตร ในระบบบระปาส่วนกลาง (Central System) ซึ่งเป็นระบบใหญ่ที่ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนส่วนกลางทั้งหมดของนครหลวง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 480 ตารางกิโลเมตร

การประปานครหลวงได้ปรับปรุงกิจการประปาระยะแรกช่วงแรกเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ถึงปัจจุบันอยู่ในโครงการแผนหลักระยะที่ 2 ช่วงแรก เป็นส่วนหนึ่งของโครงการปรับปรุงกิจการประปาตามแผนหลักของการประปานครหลวง ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2529 แต่เนื่องด้วยกำหนดแล้วเสร็จของโครงการต้องล่าช้าไปจากกำหนดเดิมถึง 10 ปี เพราะปัญหาด้าน

แหล่งเงินลงทุนและวิกฤตการณ์น้ำมัน ตามความคาดหมายตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นไป น้ำประปาจะเริ่มขาดแคลนอีก ทั้งนี้เนื่องด้วยจะต้องเลิกใช้น้ำบาดาลในปี 2530 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2526 เรื่อง "มาตรการป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาล และแผ่นดินทรุดในเขตกรุงเทพฯ" ประกอบกับภาคเอกชนจะต้องหันมาใช้น้ำประปาเพิ่มมากขึ้น เพราะได้รับการควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้ลดน้อยลงตามลำดับ ปัจจุบันการประปานครหลวงผลิตน้ำประปาได้เฉลี่ยวันละ 2,305,000 ลูกบาศก์เมตร (การประปานครหลวง รายงานประจำปี 2530 : 38)

เดิมการประปาฯ ให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตบางรักผ่านโรงสูบจ่ายน้ำลุมพินี ซึ่งมีขนาดกำลังสูบ 600,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และถังเก็บน้ำขนาด 40,000 ลูกบาศก์เมตร ในด้านการเก็บเงินค่าน้ำอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานประปาสาขาทุ่งมหาเมฆ ต่อมาได้ขยายสาขาสำนักงานประปาจาก 7 สาขา เป็น 10 สาขา ในปี 252 จึงโอนพื้นที่เขตบางรักมาขึ้นอยู่กับสาขาแม้นศรี จากการศึกษาระบบวางท่อจ่ายน้ำประปาในเขตบางรัก (แผนที่ 4.20 และ 4.21) ตามข้อเสนอของบริษัทที่ปรึกษา Camp, Dresser & Mckee ดังต่อไปนี้ (แผนที่ 4.21)

ขนาดท่อ (มิลลิเมตร)	จาก	ผ่าน	ถึง
1000	ถ.พระรามที่ 4	ถ.มหาพฤฒาราม	ถ.เจริญกรุง (แยกถนนสี่พระยา
900	ถ.เจริญกรุง (แยกถ.มหาพฤฒาราม)	ถ.เจริญกรุง	แยกถ.สาธรเหนือ
800	ถ.พระรามที่ 4 (แยกถ.อังรีดูนังต์)	ถ.พระรามที่ 4	แยก ถ.วิทยุ
700	ถ.พระรามที่ 4 สามย่าน (แยก ถ. พญาไท)	ถ.พระรามที่ 4	แยก ถ.อังรีดูนังต์
600	สามย่าน แยกพระรามที่ 4	ถ.พระรามที่ 4 ถ.สีลม	หัวลำโพง แยก ถ.เจริญกรุง

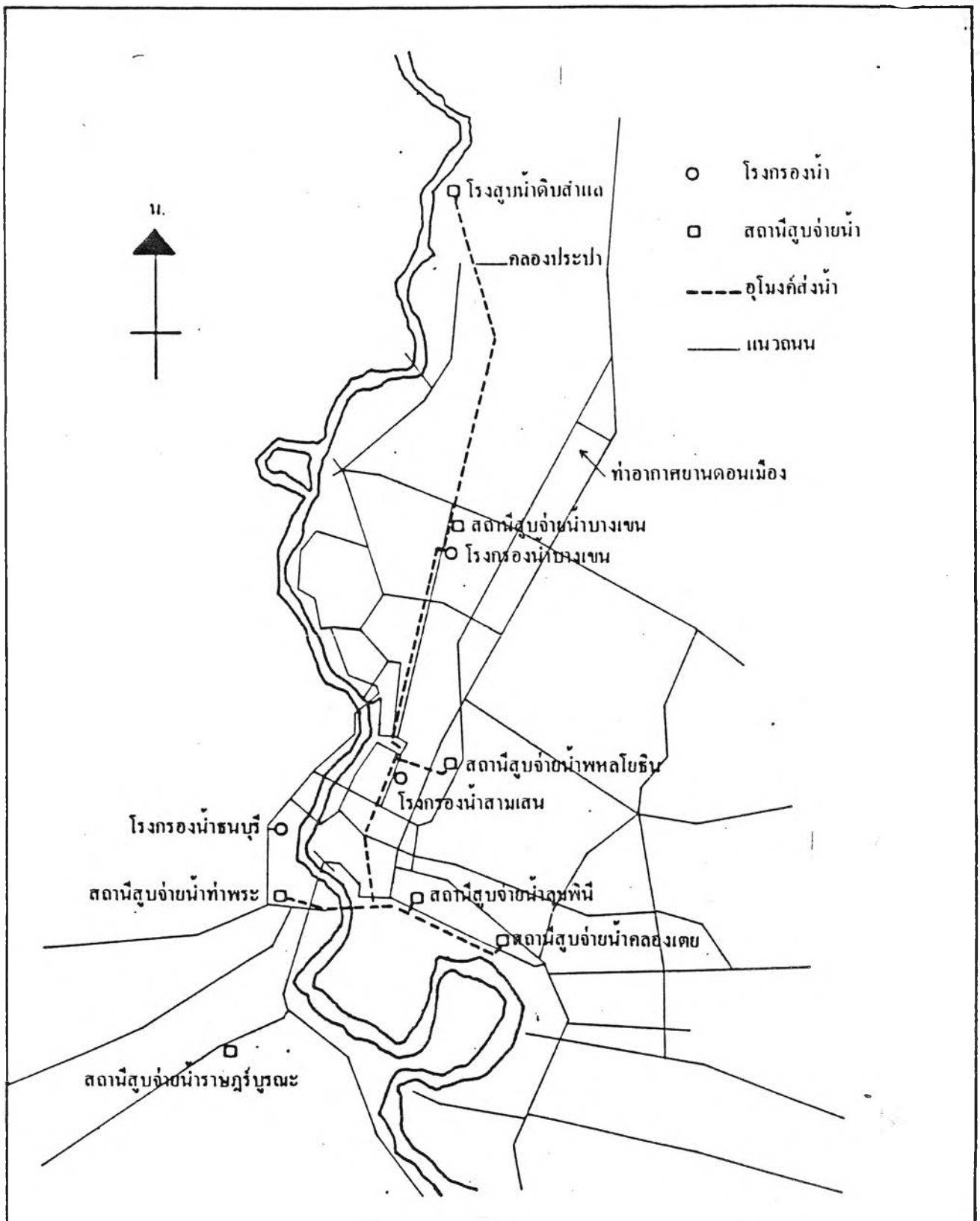

แสดงแหล่งผลิตและส่งน้ำของการประปานครหลวง

แผ่นที่ 4.20

การแบ่งเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานประปาสาขา 10 สาขา

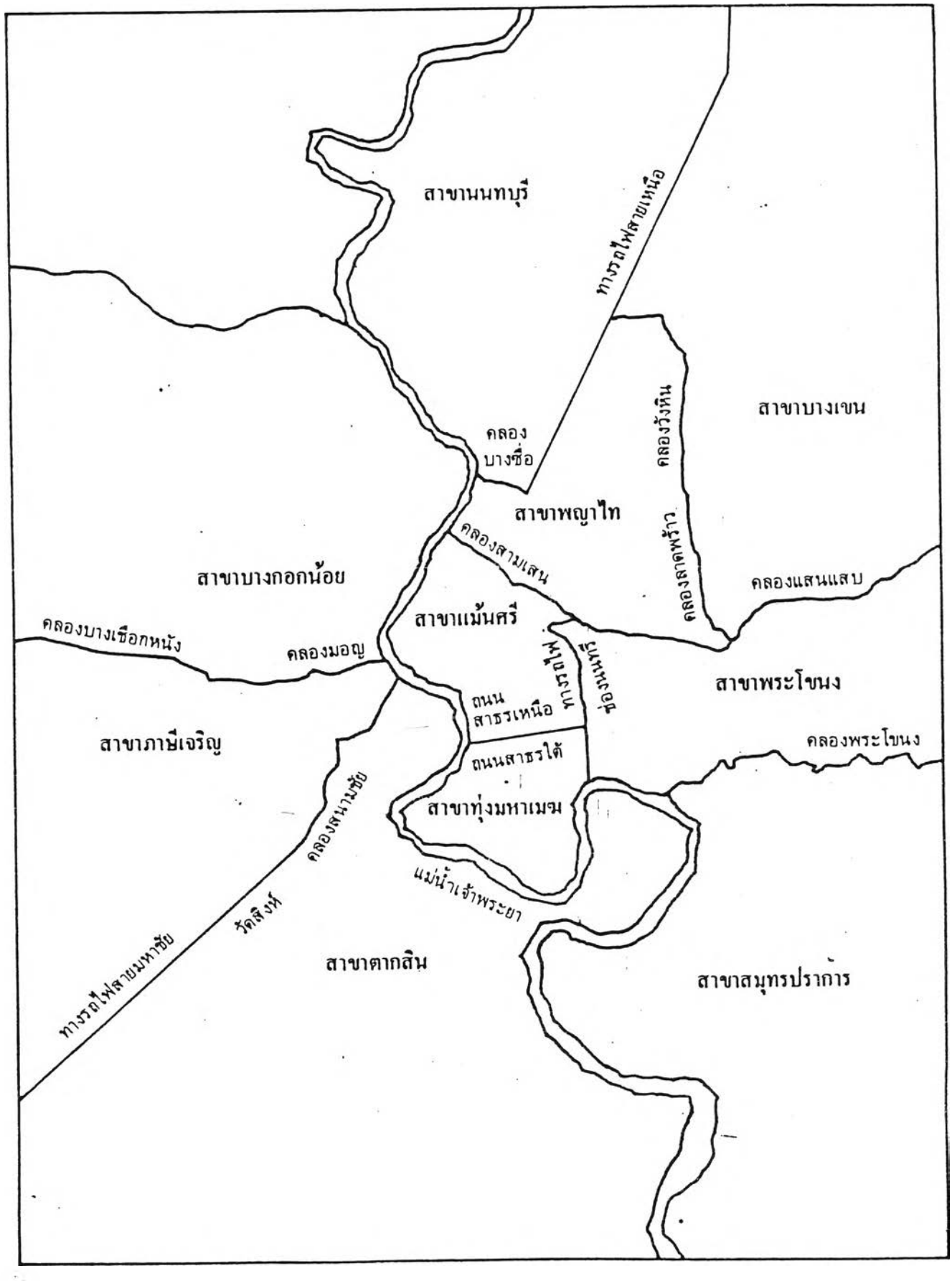

แผ่นที่ 4.21

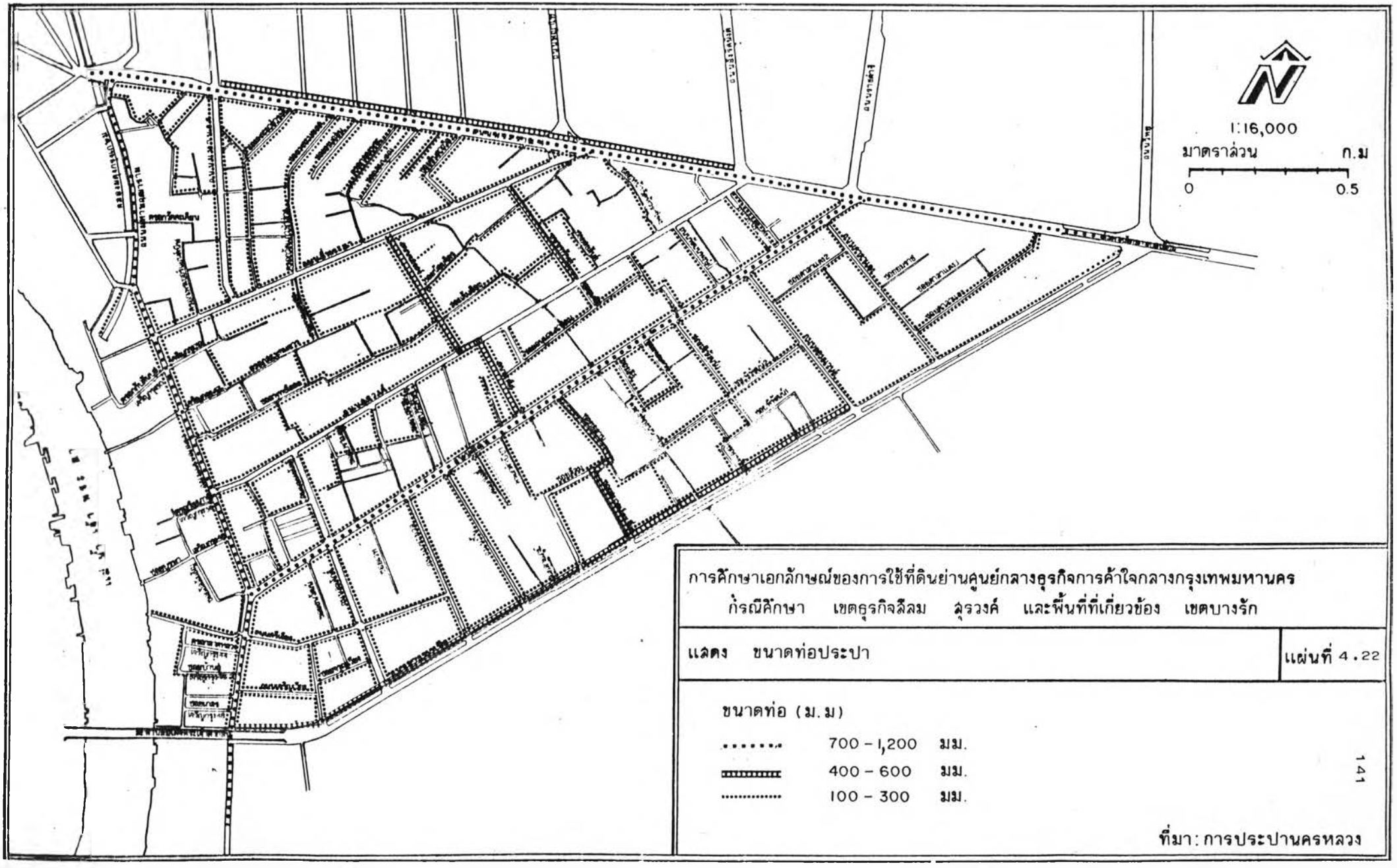

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ขนาดท่อประปา | แผ่นที่ 4.22

ขนาดท่อ (ม.ม)

.....	700 – 1,200	มม.
▬▬▬	400 – 600	มม.
.....	100 – 300	มม.

ที่มา: การประปานครหลวง

ขนาดท่อ(มิลลิเมตร)	จาก	ผ่าน	ถึง
500	แยก ถ.วิทยุ	ถ.สาธรเหนือ	แยก ถ.คอนแวนต์
	แยก ถ.อังรีดูนังต์	ถ. พระรามที่ 4	ถ. พญาไท
400	แยก ซ.พิพัฒน์ 1	ถ.สาธรเหนือ	แยก ถ.เจริญกรุง
300		ถ.สีลม ถ.สุรวงศ์	
		ถ.สี่พระยา ถ.สาธร	
		ถ.เจริญกรุง	
200		ถ.สี่พระยา ถ.มหานคร	
		ถ.คอนแวนต์ ถ.ปั้น	
		ถ.ศรีเวียง ซ.พิพัฒน์1,2	
		ซ.พุทธโอสถ ตรอกสะพาน	
		ซอยวัดแก้วฟ้า	
150,100		ซอยย่อยต่าง ๆและเข้าถึง	
		บ้านพักอาศัย	

ระบบการประปารวมถึง การวางจุดตำแหน่งที่ตั้งของหัวดับเพลิงบนถนนและซอยต่าง ๆ เพื่อให้บริการด้านความปลอดภัยในชุมชนเขตบางรัก กรณีเกิดเพลิงไหม้ เห็นได้ว่ามีจำนวนมาก (ดูแผนที่ 4.23)รวมทั้งหมด 106 แห่ง นอกจากนี้ในส่วนของการประปามีประตูน้ำตามท่อขนาดต่าง ๆ ท่อระบายน้ำทิ้งของการประปา 12 แห่ง มาตรวัดน้ำหลัก 4 แห่ง จุกวัดน้ำ 2 แห่ง และบ่อบาดาล 1 แห่ง

ในการศึกษาระบบสาธารณูปโภค "น้ำประปา" ได้แยกพิจารณาเป็น 3 ประเภท คือ จำนวนผู้ใช้น้ำ ปริมาณน้ำ และจำนวนเงินค่าน้ำ ดังนี้

<u>จำนวนผู้ใช้น้ำ</u>

พื้นที่เขตบางรักเดิมอยู่ในสำนักงานประปาสาขาทุ่งมหาเมฆ ซึ่งในปี 2523 มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 55, 733 ราย (ดูตารางที่ 4.15) เมื่อปี 2528 เขตบางรักโอนมาอยู่กับสำนักประปาสาขาแม้นศรี มีผู้ใช้น้ำ 81,386 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.82 ของผู้ใช้น้ำรวมทั้งหมด

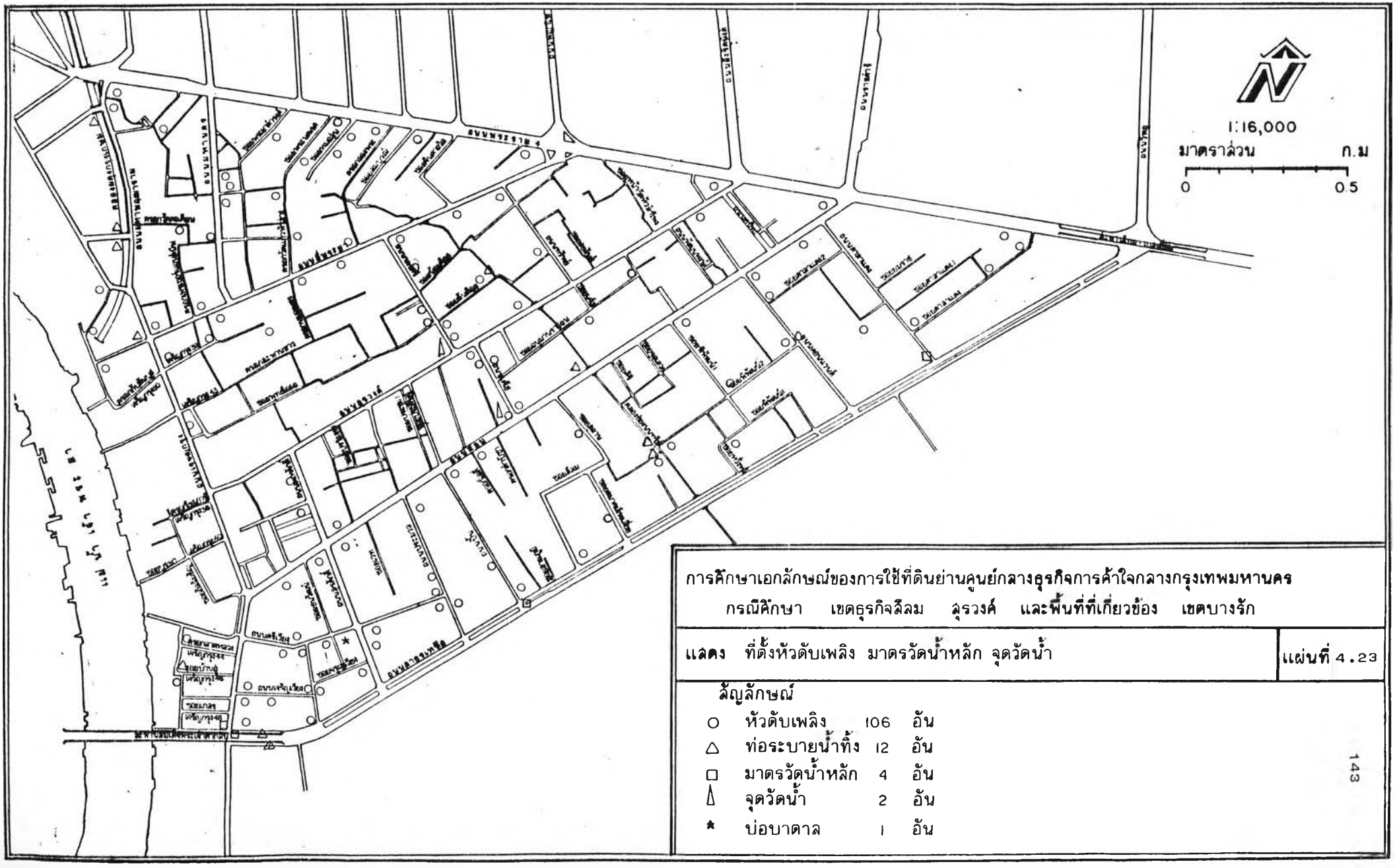

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ที่ตั้งหัวดับเพลิง มาตรวัดน้ำหลัก จุดวัดน้ำ | **แผ่นที่** 4.23

สัญลักษณ์

○	หัวดับเพลิง	106	อัน
△	ท่อระบายน้ำทิ้ง	12	อัน
□	มาตรวัดน้ำหลัก	4	อัน
⍋	จุดวัดน้ำ	2	อัน
★	บ่อบาดาล	1	อัน

ตารางที่ 4.15 จำนวนผู้ใช้น้ำ จำแนกตามเขตประปา ปี 2523 - 2530

เขตประปา	2523		2524		2526		2527		2528		2529		2530	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
บางกอกน้อย	71,200	18.68	75,985	18.69	85,587	18.92	91,973	18.30	49,067	8.33	55,477	8.57	57,992	8.23
ภาษีเจริญ	-	-	-	-	-	-	-	-	51,183	8.69	55,404	8.56	60,836	8.64
ตากสิน	52,734	13.43	59,444	13.14	62,910	12.51	77,872	12.51	77,872	13.22	82,036	12.67	89,506	12.71
นนทบุรี	43,986	11.54	49,798	12.25	57,084	12.62	60,489	12.03	71,509	12.14	81,723	12.63	91,610	13.01
บางเขน	47,867	12.56	54,940	13.51	65,173	14.41	84,167	16.74	46,499	7.90	60,476	9.34	71,805	10.91
พญาไท	-	-	-	-	-	-	-	-	64,565	11.81	73,338	11.33	76,398	10.85
ทุ่งมหาเมฆ	55,733	14.63	57,805	14.22	62,230	13.76	65,495	13.03	50,860	8.64	52,600	8.13	54,043	7.67
แม้นศรี	48,836	12.82	48,674	11.97	48,995	10.83	54,240	10.79	81,386	13.82	81,285	12.56	81,802	11.61
พระโขนง	60,698	15.93	64,840	15.95	73,832	16.32	83,405	16.59	50,181	8.52	55,881	8.63	60,367	8.57
สมุทรปราการ	-	-	-	-	-	-	-	-	40,781	6.92	49,033	7.58	60,054	8.53
รวม	381,054	100	406,638	100	452,345	100	502,679	100	588,903	100	647,253	100	704,413	100

ที่มา : ฝ่ายวิชาการและวางแผน การประปานครหลวง

(ส่วนกลางของการประปานครหลวง) 10 สาขา คือ 588,903 ราย ในปี 2530 ผู้ใช้น้ำของสาขาแม้นศรีเพิ่มขึ้น 81,802 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.61 ของผู้ใช้น้ำรวมทั้งหมด 704,413 ราย

ผู้ใช้น้ำในเขตบางรัก เมื่อ สิ้นเดือนธันวาคม ปี 2523 มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 13,688 ราย (ดูตารางที่ 4.16) ต่อมาในปี 2525 มีจำนวนผู้ใช้น้ำเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.50 จากจำนวนผู้ใช้น้ำปี 2523

ปริมาณน้ำใช้

ปริมาณน้ำใช้เฉลี่ยรายเดือนในเขตประปาสาขาแม้นศรีสูงสุดตั้งแต่ปี 2528-2530 คือในปี 2528 มีปริมาณน้ำใช้เฉลี่ย 75.65 ล้านลูกบาศก์เมตร/ราย-เดือน คิดเป็นร้อยละ 13.84 ของปริมาณน้ำใช้เฉลี่ยทั้งหมดซึ่งเท่ากับ 56.66 ล้านลูกบาศก์เมตร/ราย-เดือน ต่อมาในปี 2530 ปริมาณน้ำใช้ของสาขาแม้นศรีเท่ากับ 77.97 ล้านลูกบาศก์เมตร/ราย-เดือน คิดเป็นร้อยละ 14.72 ของทั้งหมด ซึ่งมีปริมาณน้ำใช้เฉลี่ย 51.78 ล้านลูกบาศก์เมตร/ราย-เดือน (จากตารางที่ 4.17)

ปริมาณน้ำใช้ในเขตบางรัก เมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 2523 ปริมาณน้ำใช้ของผู้อาศัยอยู่ในเขตบางรักรวมทั้งหมด 837,963 ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน ต่อมาในปี 2525 สิ้นเดือนธันวาคม ปริมาณน้ำ 1,119,588 ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน ดังนั้นอัตราเพิ่มของปริมาณน้ำใช้ในเขตบางรักจากปี 2523-2528 เพิ่มขึ้นร้อยละ 57.66 คิดเป็นร้อยละ 11.53 ต่อปี (จากตารางที่ 4.18)

จำนวนเงินค่าน้ำ

ค่าน้ำประปาที่ผู้ใช้น้ำจ่ายให้กับการประปานครหลวงรวมค่าบริการด้วย เป็นรายได้ของการประปา ในปี 2528 สาขาแม้นศรีรวมเป็นเงิน 417.886 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.90 ของรายได้รวมประปาส่วนกลาง 10 สาขา คือ 1,748.604 ล้านบาท (ดูตารางที่ 4.19) ต่อมาในปี 2530 รายได้สาขาแม้นศรีเพิ่มขึ้นเป็นเงิน 502.329 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 20.52 ของรายได้ค่าน้ำรามทั้งหมด 2,447.712 ล้านบาท

สำหรับจำนวนเงินค่าน้ำประปาในเขตบางรัก เมื่อปลายปี 2523 รวม 1,321,486.93 บาทต่อเดือน ต่อมาสิ้นปี 2525 ค่าน้ำประปารวม 4,597,843.27 บาท ต่อเดือน และเมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 2528 ค่าน้ำประปารวม 9,666,644.20 บาทต่อเดือน แสดงให้เห็นว่า

ตารางที่ 4.16 จำนวนผู้ใช้น้ำในพื้นที่เขตบางรัก ปี 2523, 2525 และ 2528

เดือนที่	ปี 2523	ปี 2525	ปี 2528	อัตราเพิ่ม (2523-2528)
1	13,706	13,974	14,031	2.37
2	13,741	13,997	14,022	2.05
3	13,815	13,992	14,052	1.72
4	13,814	14,010	14,006	1.39
5	13,798	14,023	14,040	1.75
6	13,773	14,021	13,995	1.61
7	13,788	14,008	14,106	2.31
8	13,794	14,018	14,074	2.03
9	13,686	14,020	14,055	2.70
10	13,681	14,012	14,080	2.92
11	13,715	14,029	14,057	2.49
12	13,688	14,018	14,031	2.50

ที่มา สำนักงานประปาสาขาทุ่งมหาเมฆ และสาขาแม้นศรี การประปานครหลวง

ตารางที่ 4.17 ปริมาณน้ำใช้เฉลี่ยจำแนกตามเขตประปา

(ล้านลูกบาศก์เมตร/ราย-เดือน)

เขตประปา	2528		2529		2530	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
บางกอกน้อย	49.41	9.04	45.50	8.77	45.27	8.55
ภาษีเจริญ	47.79	8.75	44.95	8.66	45.51	8.59
ตากสิน	46.80	8.56	45.26	8.72	45.29	8.55
นนทบุรี	46.07	8.43	40.43	7.79	44.41	8.38
บางเขน	43.96	8.04	41.35	7.97	41.81	7.89
พญาไท	60.57	11.08	56.52	10.89	59.61	11.25
ทุ่งมหาเมฆ	53.33	9.76	51.77	9.98	54.35	10.26
แม้นศรี	75.65	13.84	76.38	14.72	77.97	14.72
พระโขนง	72.67	13.30	70.46	13.58	69.45	13.11
สมุทรปราการ	50.22	9.19	46.19	8.90	46.07	8.70
รวม	56.66	100.00	52.59	100.00	51.78	100.00

ที่มา : ฝ่ายวิชาการและวางแผน การประปานครหลวง

ตารางที่ 4.18 ปริมาณน้ำ (ลูกบาศก์เมตร) ในพื้นที่เขตบางรัก

เดือนที่	ปี 2523	ปี 2525	ปี 2528	อัตราเพิ่ม (2523-2528)
1	663,093	1,036,430	1,467,799	121.36
2	781,446	1,040,208	1,302,725	66.71
3	743,838	1,187,049	1,354,460	82.09
4	802,978	1,091,848	1,396,019	73.86
5	801,293	1,448,738	1,520,291	89.73
6	836,716	1,319,055	1,368,840	63.60
7	822,235	1,237,307	1,285,976	56.40
8	886,540	1,301,910	1,296,422	46.23
9	871,190	1,180,208	1,312,222	50.62
10.	781,063	1,148,921	1,281,722	64.10
11.	883,896	1,153,732	1,284,094	45.28
12.	837,963	1,119,588	1,321,112	57.66

ที่มา สำนักงานประปาสาขาทุ่งมหาเมฆ และสาขาแม้นศรี การประปานครหลวง

ตารางที่ 4.19 จำนวนเงินได้ค่าน้ำ จำแนกตามเขตประปา

เขตประปา	จำนวนเงินได้ค่าน้ำ (ล้านบาท)					
	2528		2529		2530	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
บางกอกน้อย	127.844	7.31	152.087	6.95	163.960	6.70
ภาษีเจริญ	110.793	6.34	159.272	7.28	175.942	7.19
ตากสิน	187.132	10.70	240.397	10.99	265.047	10.83
นนทบุรี	146.097	8.36	192.579	8.81	220.914	9.03
บางเขน	75.804	4.34	439.771	6.39	173.745	7.10
พญาไท	235.363	13.46	276.549	12.65	299.933	12.25
ทุ่งมหาเมฆ	144.386	8.26	135.686	6.20	200.181	8.18
แม้นศรี	417.886	23.90	492.241	22.51	502.329	20.52
พระโขนง	224.997	12.87	267.153	12.22	286.245	11.69
สมุทรปราการ	78.302	4.48	131.245	6.00	159.416	6.51
รวม	1748.604	100.00	2186.980	100.00	2447.712	100.00

ที่มา : ฝ่ายวิชาการและวางแผน การประปานครหลวง

ตารางที่ 4.20 จำนวนเงินค่าน้ำ ในพื้นที่เขตบางรัก

เดือนที่	ปี 2523	ปี 2525	ปี 2528	อัตราเพิ่ม (2523-2528)
1	913,042.76	3,954,469.93	7,416,930.28	712.33
2	1,112,796.91	3,994,889.01	6,861,034.21	516.56
3	1,051,729.26	4,764,311.11	7,456,551.61	608.98
4	1,159,451.09	4,347,600.10	8,040,062.73	593.44
5	1,192,375.91	5,700,657.11	9,173,253.42	669.33
6	1,237,835.08	5,229,928.11	8,482.036.96	585.23
7	1,238,086.08	4,843,159.17	8,194,046.23	561.83
8	1,319,320.10	5,201,193.97	8,634,244.87	554.45
9	1,291,298.93	4,897,283.93	9,040,077.83	600.08
10	1,133,897.76	4,759,855.45	9,073,243.64	700.18
11	1,348,486.75	4,754,136.92	9,404,927.38	597.44
12	1,321,486.93	4,597,843.27	9,666,644.20	631.50

ที่มา สำนักงานประปาสาขาทุ่งมหาเมฆ และสาขาแม้นศรี การประปานครหลวง

ค่าน้ำประปาเพิ่มในอัตราที่สูงมากคือจากปี 2523-2528 เพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 631.50 คิดเป็นร้อยละ 126.30 ต่อปี (ดูตารางที่ 4.20)

นอกจากนี้ได้ศึกษา ปริมาณน้ำที่ใช้ ขนาดช่วงใดมากที่สุด (จากตารางที่ 4.21) ในปี 2523 ขนาด 50 ลูกบาศก์เมตร มีจำนวนผู้ใช้มากที่สุด 7,879 ราย รวมจำนวนน้ำ ทั้งหมด 219,159 ลูกบาศก์เมตร รวมเป็นเงิน 176,672.29 บาท ส่วนผู้ใช้น้ำในช่วงที่มากที่สุดคือ 6,400-12,300 ลูกบาศก์เมตร มีเพียง 4 ราย รวมจำนวนน้ำ 16,884 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นเงิน 41,624 บาท

ในปี 2525 ปริมาณน้ำที่มีผู้ใช้มากที่สุด คือ ขนาด 50 ลูกบาศก์เมตรซึ่งน้อยที่สุด มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 5,106 ราย รวมจำนวน น้ำ 91,427 ลูกบาศก์เมตร เป็นเงิน 162,670.48 บาท ส่วนผู้ใช้น้ำปริมาณมากที่สุด 102,400 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไปมี 3 ราย ซึ่งใช้น้ำรวม 74,524 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นเงิน 409,072 บาท แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้น้ำรายย่อยใช้น้ำน้อยมีจำนวนมากรายกว่าผู้ใช้น้ำรายใหญ่ ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่า

ขนาดของท่อประปา (จากตารางที่ 4.22) พบว่าขนาดของท่อประปาที่เล็กที่สุด $\frac{1}{2}$ นิ้ว มีจำนวนผู้ใช้ 10,305 ราย รวมปริมาณน้ำ 487,348 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นเงิน 1,419,942.46 บาท แสดงให้เห็นว่าขนาดท่อประปายิ่งขนาดท่อใหญ่ขึ้น จำนวนผู้ใช้น้ำก็ยิ่งน้อยลง คือขนาด 6 นิ้ว มี 7 ราย รวมใช้น้ำ 68,435 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นเงิน 374,499.50 บาท

<u>ผู้ใช้น้ำ ปริมาณน้ำ และค่าน้ำ ในพื้นที่สีลม - สุรวงศ์</u>

ผู้ใช้น้ำในพื้นที่สีลม - สุรวงศ์ ปี 2528 พบว่า มีจำนวน 4213 ราย ปริมาณน้ำใช้เดือนธันวาคม รวม 989,041 ลูกบาศก์เมตร รวมตลอดทั้งปี 12,326,457 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ยต่อเดือน 243.8 ลูกบาศก์เมตร จำแนกตามพื้นที่ศึกษาริมถนนสีลมฝั่งแขวงสีลมมีจำนวน 15 บล็อค จำนวนผู้ใช้น้ำ 918 ราย ปริมาณน้ำเดือนสุดท้ายของปี 67,679 ลูกบาศก์เมตร รวมทั้งปี 872,243 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ยต่อเดือน 79.2 ลูกบาศก์เมตร พื้นที่ริมถนนสุรวงศ์ ฝั่งแขวงสุรวงศ์ มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 848 ราย ปริมาณน้ำเดือนธันวาคม 57,168 ลูกบาศก์เมตร รวมทั้งปี 712,863 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ยต่อเดือน 70.1 ลูกบาศก์เมตร พื้นที่แขวงสุรวงศ์ ระว่างถนนสีลม - สุรวงศ์ มีจำนวน 36 บล็อค จำนวนผู้ใช้น้ำ 1984 ราย ปริมาณน้ำ เดือนธันวาคม 337,226 ลูกบาศก์เมตร รวมทั้งปี 3,814,966 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ยต่อเดือน 160.2 ลูกบาศก์เมตร

ตารางที่ 4.21 ปริมาณน้ำ จำนวนผู้ใช้น้ำ และจำนวนเงิน ในเขตบางรัก ปี 2525

ลำดับที่	ปริมาณน้ำ (ลูกบาศก์เมตร)	จำนวนผู้ใช้น้ำ	จำนวนน้ำ	จำนวนเงิน
1	- 50	5,106	91,427	162,670.48
2	50- 100	5,612	100,283	188,827.30
3	100- 150	1,706	77,690	211,927.32
4	150- 200	1,195	69,071	207,665.58
5	200- 250	677	47,425	151,906.25
6	250- 300	546	43,845	150,145.50
7	300- 350	332	31,498	108,190.75
8	350- 400	274	29,283	102,722.00
9	400- 450	175	21,280	74,600.00
10.	450- 500	149	19,419	70,725.00
11	500- 550	128	18,371	67,500.00
12	550- 600	78	11,604	45,004.00
13	600- 650	69	10,667	42,948.00
14	650- 700	61	10,205	41,232.00
15	700- 750	48	8,882	34,800.00
16	750- 800	39	7,205	30,280.00
17	800- 1,600	327	83,159	358,705.00
18	1,600- 3,200	165	76,337	356,380.50
19	3,200- 6,400	72	64,425	321,972.50
20	6,400- 12,800	49	83,978	420,477.00
21	12,800- 25,600	14	46,003	244,778.50
22	25,600- 51,200	12	84,011	440,528.50
23	51,200- 102,400	1	11,333	62,061.50
24	102,400	3	74,524	409,072.00
	รวม	13,038	1,121,925	4,305,121.18

ที่มา สำนักงานประปาสาขาทุ่งมหาเมฆ การประปานครหลวง

ตารางที่4.22ขนาดท่อมิเตอร์ จำนวนผู้ใช้น้ำ ปริมาณน้ำ และจำนวนเงินในเขตบางรัก ปี 2525

ขนาดท่อมิเตอร์ (นิ้ว)	จำนวนผู้ใช้น้ำ	ปริมาณน้ำ (-ลูกบาศก์เมตร)	จำนวนเงิน
1/2	10,305	487,348	1,419,942.46
3/4	2,743	181,913	654,462.15
1	487	83,661	341,266.01
1 1/4	-	-	-
1 1/2	110	50,898	239,339.00
2	96	71,883	359,968.75
2 1/2	15	17,596	89,924.00
3	28	71,057	360,382.00
4	25	82,942	434,706.50
5	-	-	-
6	7	68,435	374,599.50
12	-	-	
รวม	13,816	1,115,733	4,274,590.43

ที่มา สำนักงานประปาสาขาทุ่งมหาเมฆ การประปานครหลวง

รวมถึงริมถนนเจริญกรุง ตรงข้ามถนนสีลมกับถนนสุรวงศ์ 2 บล็อค มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 130 ราย ปริมาณน้ำเดือนธันวาคม 9188 ลูกบาศก์เมตร รวมทั้งปี 493,754 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ยต่อเดือน 316.5 ลูกบาศก์เมตร ส่วนผู้ใช้น้ำมาตรใหญ่ในบริเวณพื้นที่ศึกษา เช่น อาคารสำนักงานขนาดใหญ่ ธนาคาร โรงแรม ศูนย์การค้า ฯลฯ ได้แบ่งออกเป็น 10 บล็อค รวมจำนวนผู้ใช้น้ำ 333 ราย รวมปริมาณน้ำเดือนสุดท้ายของปี 2528 รวม 517,780 ลูกบาศก์เมตร รวมทั้งปี 6,432,629 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ยต่อเดือน 1,069.8 ลูกบาศก์เมตร (จากตารางที่ 4.23)

สรุปจะเห็นได้ว่า จำนวนผู้ใช้น้ำ ปริมาณน้ำใช้เดือนสุดท้ายของปี 2528 ปริมาณน้ำตลอดทั้งปี และจำนวนน้ำเฉลี่ยต่อเดือนในพื้นที่ศึกษาสีลม - สุรวงศ์ มีขนาดสัดส่วนที่สูงเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับทั้งเขตบางรัก ปัญหาความขาดแคลนน้ำประปาในเขตบางรัก ปัจจุบันไม่มีปัญหามากนัก นอกจากอาจจะมีปัญหาเรื่องแรงดันน้ำ ซึ่งอาคารที่สูงหลายชั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องสูบน้ำ และปัญหาค่าน้ำ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ไฟฟ้า

ปัจจุบันการไฟฟ้านครหลวงรับผิดชอบในด้านให้ปริมาณจำหน่ายไฟฟ้าให้กับผู้อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรับซื้อพลังงานไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยที่สถานีต้นทางต่าง ๆ รวม 8 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่รอบ ๆ เขตกรุงเทพฯ พลังงานไฟฟ้าที่รับซื้อจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ นี้ไม่อยู่ในสภาพที่จะจำหน่ายให้แก่ประชาชนทั่วไปได้โดยตรง เนื่องจากมีแรงดันสูงตั้งแต่ 69,000 - 115,000 โวลท์ จากจุดรับซื้อพลังงานไฟฟ้าเหล่านี้ การไฟฟ้านครหลวงได้บักเสาพาดสายส่งแรงสูงไปยังสถานีย่อยต่าง ๆ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วเขตจำหน่ายรวม 44 แห่ง ที่สถานีย่อยมีหม้อแปลงลดแรงดันลงเหลือ 12,000 และ 24,000 โวลท์ จ่ายเข้าสายป้อนไปตามถนนและแนวคลองต่าง ๆ จนถึงบริเวณที่จะจ่ายไฟฟ้าให้กับประชาชนจึงติดตั้งหม้อแปลงลดแรงดันให้เหลือ 220 โวลท์ สำหรับบ้านอยู่อาศัยทั่วไปและ 380/220 โวลท์ 3 ยก 4 สาย สำหรับอาคารขนาดใหญ่ที่ใช้ไฟฟ้ามาก โดยจ่ายไฟไปตามสายจำหน่ายแรงต่ำ แล้วต่อสายจ่ายไฟฟ้าเข้าอาคารผ่านเครื่องวัดหน่วยไฟฟ้า สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้ารายใหญ่สามารถซื้อพลังงานไฟฟ้าในระบบ 12,000, 24,000 และ 69,000 โวลท์ จากการไฟฟ้านครหลวงได้โดยตรง โดยในปัจจุบันการไฟฟ้านครหลวงสามารถจ่ายไฟได้ครบตามความต้องการของทุกเขตจำหน่าย (จิระ จิตรกร 2525 : 40)

ตารางที่ 4.23 จำนวนผู้ใช้น้ำ และปริมาณน้ำในบริเวณสีลม-สุรวงศ์ ปี 2528

ลำดับที่บล็อค	จำนวนผู้ใช้น้ำ	ปริมาณน้ำ (ลูกบาศก์เมตร) เดือนสุดท้าย	รวมทั้งปี	เฉลี่ยต่อเดือน
901	34	67,739	947,039	2,321.2
902	30	18,591	214,004	594.5
903	28	68,951	864,530	2,573.00
904	26	27,580	330,037	1,057.8
905	48	50,475	709,461	1,231.7
906	41	63,179	716,703	1,456.7
907	28	72,168	855,597	2,546.4
908	29	72,673	834,255	2,397.3
909	36	46,677	585,708	1,355.8
910	33	29,747	375,295	947.7
รวมบล็อค	333	517,780	6,432,629	1,609.8
สุรวงศ์ – สีลม				
901	4	4,846	59,181	1,232.9
902	13	7,484	43,125	276.4
903	5	8,654	27,930	465.5
904	3	2,835	46,563	1,293.4
905	21	31,806	372,016	1,476.3
906	32	59,478	658,363	1,714.5
907	15	28,798	285,528	1,586.3
908	13	29,492	314,801	2,018.0
909	13	20,264	199,275	1,277.4
135	64	4,764	64,715	84.3
137	47	3,548	52,399	93.0
139	39	2,903	35,576	76.0
141	119	8,549	105,420	73.8
143	45	4,585	45,947	85.1
145	113	4,160	48,035	35.4
147	85	7,344	88,008	86.3
149	31	2,172	28,142	75.7
151	71	4,448	37,509	44.0
153	82	5,610	86,594	88.0
155	90	4,890	47,514	44.0
157	105	9,650	140,538	11.5
158	98	5,037	86,253	73.3
159	60	7,600	89,575	124.4
161	46	2,836	62,620	113.4
165	68	5,010	63,092	77.3
167	38	7,931	32,951	72.3
169	63	3,720	45,885	60.7
171	52	4,099	47,433	76.0
173	42	5,180	66,134	131.2
175	112	7,712	89,888	66.9
177	34	2,316	25,887	63.5
179	17	1,646	16,346	80.1
181	93	5,208	66,923	60.0
183	111	15,411	209,191	157.1
185	93	3,760	81,396	72.9
187	47	3,480	44,213	78.4
รวมบล็อค	1984	337,226	3,814,966	160.2

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ลำดับที่	จำนวนผู้ใช้น้ำ	ปริมาณน้ำ (ลูกบาศก์เมตร) เดือนสุดท้าย	รวมทั้งปี	เฉลี่ยต่อเดือน
ถนนสุรวงศ์				
189	60	5,802	64,529	89.6
191	42	5,286	24,068	47.8
195	44	2,832	32,984	62.5
197	26	1,954	26,125	83.7
201	59	3,400	27,805	39.3
209	55	3,367	60,095	91.1
231	55	3,397	37,473	56.8
229	56	4,755	54,821	81.6
233	63	3,106	78,650	104.0
255	125	6,016	89,524	59.7
265	76	5,121	65,379	71.7
283	96	7,228	93,784	81.4
285	91	4,904	57,628	52.8
รวมบล็อค	848	57,168	712,865	70.1
ถนนเจริญกรุง				
113	67	4,584	438,526	545.4
115	63	4,604	55,228	73.1
รวมบล็อค	130	9,188	493,754	316.5
ถนนสีลม				
007	74	4,490	71,857	80.9
011	81	6,075	86,404	88.9
019	52	2,937	40,240	64.5
025	29	2,279	25,005	71.9
031	120	8,032	101,145	70.2
033	25	4,255	35,544	118.5
043	88	6,590	96,609	91.5
045	56	4,913	61,603	91.7
049	80	6,778	81,253	84.6
053	86	4,833	52,588	51.0
057	30	2,900	45,320	125.9
063	32	2,873	37,355	97.3
065	32	2,916	46,991	122.4
067	42	3,211	31,745	63.0
069	91	4,597	58,584	53.7
รวมบล็อค	918	67,679	872,243	79.2
ยอดรวม	4,213	989,041	12,326,457	243.8

ที่มา สำนักงานประปาสาขาแม้นศรี การประปานครหลวง
บล็อคพื้นที่ตามการแบ่งของการประปาในการปฏิบัติงาน

เขตบางรักใช้ไฟฟ้าในเขตจำหน่ายของการไฟฟ้านครหลวงจากสถานีย่อยสีลม ซึ่งอยู่ในถนนคอนแวนต์ การไฟฟ้านครหลวงได้ดำเนินงานโครงการสร้างสถานีย่อยสี่พระยาขนาดกำลังไฟฟ้า 40 เอ็ม วี เอ เพิ่มขึ้นในปี 2525 ตามแผนปรับปรุงและขยายระบบจำหน่ายพลังไฟฟ้า ฉบับที่ 5 (ปีงบประมาณ 2525-2529) ซึ่งเป็นงานโครงการเดิม ปี 2524 (การไฟฟ้านครหลวง 2525 : 42) จึงทำให้สาธารณูปโภคระบบไฟฟ้า สำหรับเขตบางรัก ไม่มีปัญหาใด ๆ ต่อสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และต่อการพัฒนาเขตซึ่งอาจจะมีขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงสายไฟฟ้าจากบนเสาไฟฟ้าลงไว้ใต้ดิน โดยประสานงานด้านสาธารณูปโภคร่วมกันระหว่างการไฟฟ้านครหลวง องค์การโทรศัพท์ฯ และกรุงเทพมหานคร บนถนนสีลม ตั้งแต่ปี 2528-2529 ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2530 โครงการปรับปรุงถนนสีลมด้านสาธารณูปโภค เพื่อให้เกิดความสวยงามแก่สายตาไม่ให้เห็นสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์เกะกะระหว่างอาคารบนถนนสีลมทั้งสาย เพราะถนนสายนี้เป็นถนนที่เต็มไปด้วยอาคารธุรกิจขนาดใหญ่ เป็นย่านที่ชาวต่างประเทศมาเดินจับจ่ายใช้สอยเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน จึงได้เกิดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานสาธารณูปโภคในการบรับปรุงถนนสีลมให้เป็นถนนธุรกิจที่เชิดหน้าชูตาของกรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาระบบสาธารณูปโภค "ไฟฟ้า" ได้พิจารณาจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า หน่วยกระแสไฟฟ้า และจำนวนเงินค่าไฟฟ้า ฯลฯ ในพื้นที่เขตบางรักซึ่งจัดแบ่งพื้นที่ตามระบบของการไฟฟ้านครลวงทั้งกรุงเทพฯ สมุทรปราการ และนนทบุรี ออกเป็นเขตไฟฟ้ารวม 11 เขต สำหรับบางรักเป็นส่วนหนึ่งของเขตไฟฟ้าคลองเตยมีพื้นที่ 5 บริเวณตามรหัส P, R, S, T และ U(ดูแผนที่ 4.23)

<u>จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า</u>

จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า ในพื้นที่ทั้งหมด ตั้งแต่ปี 2518-2530 มี 506,070 ราย ในปี 2518 เขตคลองเตยมีผู้ใช้ 50,767 ราย และในเขตบางรักมี 15,472 ราย (ดูตารางที่ 4.24) คิดเป็นร้อยละ 30.48 ของเขตคลองเตย ต่อมาในปี 2528 จำนวนผู้ใช้ไฟเพิ่มขึ้นเป็น961,873 ราย เป็นผู้ใช้ไฟในเขตคลองเตย 67,065 ราย และเขตบางรัก 16,712 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.92 ส่วนในปี 2530 ผู้ใช้ไฟทั้งหมด 1,047,269 ราย เป็นผู้ใช้ไฟเขตคลองเตย 69,173 ราย และเป็นผู้ใช้ไฟในเขตบางรัก 16,937 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.48 ของผู้ใช้ไฟเขตคลองเตย

ผู้ใช้ไฟจำแนกตามประเภทผู้ใช้ ในปี 2527 และ 2528 (ดูตารางที่ 4.25) ในพื้นที่เขตบางรัก เห็นได้ว่า ประเภทบ้านอยู่อาศัยมีมากที่สุด ในปี 2527 จำนวน 131,822 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.04 ของรวมทุกประเภท ในปี 2528 บ้านอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเป็น 238,506 ราย

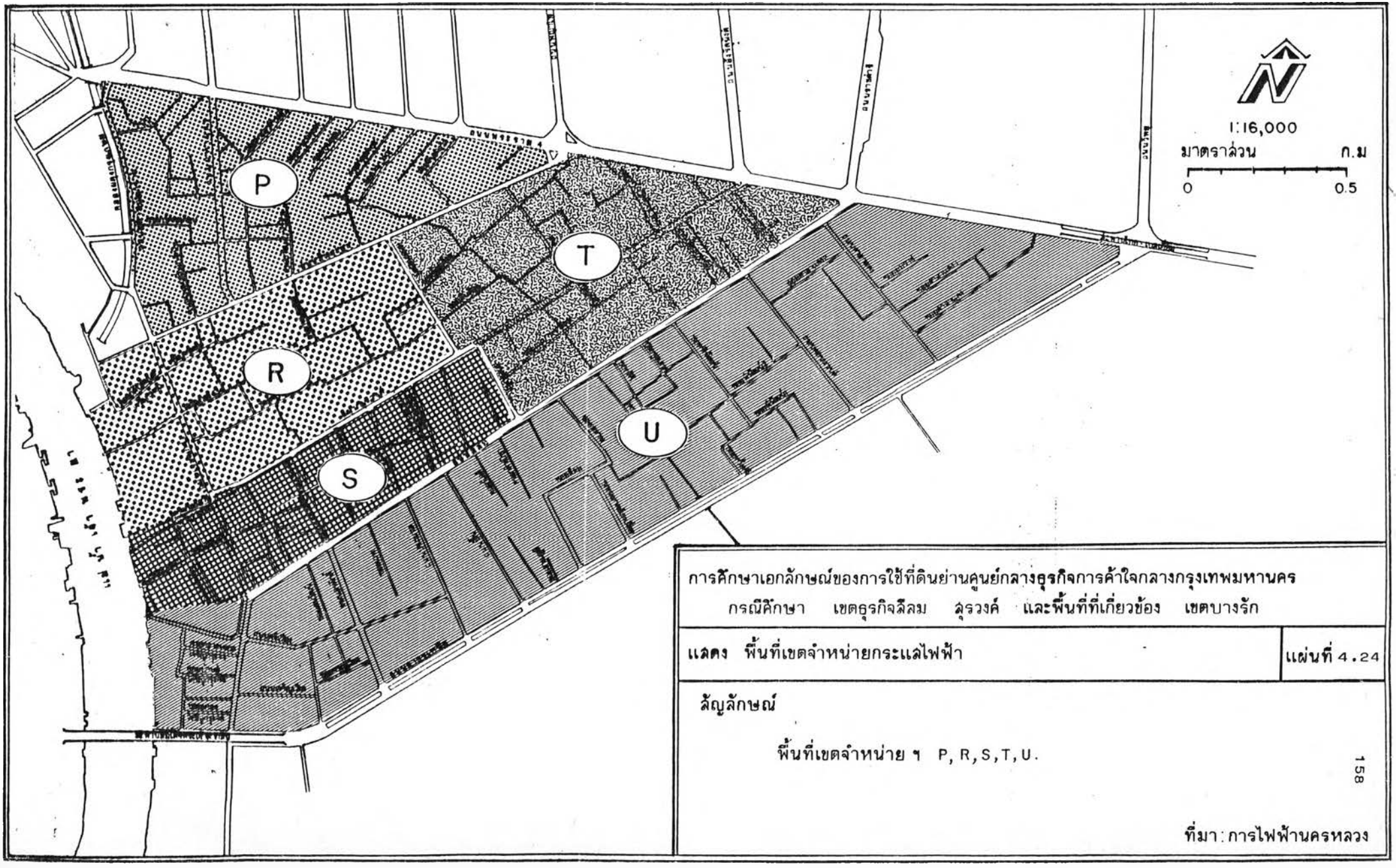

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงค์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง พื้นที่เขตจำหน่ายกระแสไฟฟ้า | แผ่นที่ 4.24

สัญลักษณ์

พื้นที่เขตจำหน่าย ฯ P, R, S, T, U.

158

ที่มา : การไฟฟ้านครหลวง

ตารางที่ 4.24 จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า ในพื้นที่เขตบางรัก ตั้งแต่ปี 2518 - 2530

ปี	พื้นที่ทั้งหมด	รวมเขตคลองเตย	รวม	พื้นที่เขตบางรัก				
				P	R	S	T	U
2518	506,070	50,767	15,472	4,816	3,123	1,439	2,059	4,035
	(3.06)	(30.48)						
2523	739,289	62,754	16,380	4,977	3,331	1,617	2,243	4,212
	(0.22)	(26.10)						
2528	961,873	67,065	16,712	4,761	3,415	1,657	2,707	4,172
	(6.97)	(24.92)						
2529	1,002,153	68,165	16,830	4,778	3,456	1,670	2,736	4,190
	(1.68)	(24.69)						
2530	1,047,269	69,173	16,937	4,794	3,494	1,681	2,763	4,205
	(1.62)	(24.48)						

ที่มา การไฟฟ้านครหลวง

หมายเหตุ พื้นที่ทั้งหมด หมายถึง กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และนนทบุรี

ตารางที่ 4.25 จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า แยกตามประเภทในพื้นที่เขตบางรัก ปี 2527 - 2528

ประเภท	ปี 2527		ปี 2528		อัตราเพิ่ม (2527-2528)
	จำนวน	%	จำนวน	%	
รวม	190,927	100.00	300,542	100.00	57.41
บ้านอยู่อาศัย	131,822	69.04	238,506	79.35	80.93
ธุรกิจขนาดเล็ก	53,313	27.92	55,958	18.62	4.96
ธุรกิจขนาดใหญ่	4,891	2.56	5,183	1.72	5.97
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	671	0.35	659	0.22	-1.79
ไฟสาธารณะและไฟถนน	12	0.01	12	0.00	-
โรงพยาบาล สถานบริการสาธารณสุขและสถานศึกษาของรัฐ	218	0.11	224	0.08	2.75

ที่มา การไฟฟ้านครหลวง

คิดเป็นร้อยละ 79.35 โดยมีอัตราเพิ่มร้อยละ 80.93 ส่วนประเภทผู้ใช้ที่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีรองลงมาในปี 2527 มีจำนวน 53,313 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.92 ต่อมาในปี 2528 เพิ่มเป็น 55,958 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.62 โดยมีอัตราเพิ่มร้อยละ 4.96 สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ จากปี 2527 มีจำนวน 4891 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.56 เพิ่มขึ้นเป็น 5, 183 ราย ในปี 2528 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.72 และมีอัตราเพิ่มร้อยละ 5.97

จำนวนผู้ใช้ไฟของอาคารธุรกิจพิเศษขนาดใหญ่และอาคารรายใหญ่ ปี 2528 ในเขตบางรัก รวม 130 ราย และ 1554 ราย ตามลำดับ (ดูตารางที่ 4.26)

ปริมาณหน่วยไฟฟ้า

ในปี 2518 ปริมาณหน่วยไฟฟ้ารวมทั้งหมด 4,789.91 ล้านกิโลวัตต์ (ดูตารางที่ 4.27) รวมเขตคลองเตยใช้ไฟฟ้า 623.69 ล้านกิโลวัตต์ และพื้นที่เขตบางรัก 231.92 ล้านกิโลวัตต์ คิดเป็นร้อยละ 37.19 ของกระแสไฟฟ้าทั้งหมดของเขตคลองเตย ส่วนในปี 2528 หน่วยไฟฟ้าทั้งหมด 10,329.56ล้านกิโลวัตต์ เขตคลองเตยใช้ไฟ 1,247.99 ล้านกิโลวัตต์ และเขตบางรัก 410.63 ล้านกิโลวัตต์ คิดเป็นร้อยละ 32.90 ต่อมาในปี 2530 หน่วยไฟฟ้ารวมทั้งหมด 11,532.60 ล้านกิโลวัตต์ เขตคลองเตยใช้ไฟ 1,449.19 ล้านกิโลวัตต์ และเขตบางรักใช้ไฟ 438.21 ล้านกิโลวัตต์ คิดเป็นร้อยละ 30.24 ของกระแสไฟรวมของเขตคลองเตย

จำนวนหน่วยไฟฟ้าจำแนกตามประเภทผู้ใช้ในปี 2527-2528 (ดูตารางที่ 4.28) ในเขตบางรัก ปรากฏว่า ธุรกิจขนาดใหญ่ใช้หน่วยกระแสไฟฟ้ามากที่สุด ในปี 2527 จำนวน 238.76 ล้านกิโลวัตต์ คิดเป็นร้อยละ 63.29 ของรวมทุกประเภท รองลงมาคือธุรกิจขนาดเล็ก และบ้านอยู่อาศัย ใช้หน่วยไฟฟ้า 63.89 และ 60.42 ล้านกิโลวัตต์ คิดเป็นร้อยละ 16.94 และ 16.02 ตามลำดับ ต่อมาในปี 2528 ธุรกิจขนาดใหญ่ใช้กระแสไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเป็น 267.18 ล้านกิโลวัตต์ คิดเป็นร้อยละ 65.06 รองลงมาคือ ธุรกิจขนาดเล็กและบ้านอยู่อาศัยใช้กระแสไฟ 68.18 และ 61.44 ล้านกิโลวัตต์ คิดเป็นร้อยละ 16.60 และ 14.96 ตามลำดับ โดยมีอัตราเพิ่มของหน่วยไฟฟ้า สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ร้อยละ 11.90 ธุรกิจขนาดเล็กร้อยละ 6.71 และบ้านอยู่อาศัยร้อยละ 1.69

จำนวนผู้ใช้ไฟในอาคารธุรกิจพิเศษขนาดใหญ่และอาคารรายใหญ่ ปี 2528 ใช้ปริมาณไฟฟ้า 11,920,193 กิโลวัตต์ และ 7,131,936 กิโลวัตต์ ต่อเดือน (ดูตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26 จำนวนผู้ใช้ไฟ หน่วยกระแสไฟและจำนวนเงินค่าไฟฟ้าของอาคารธุรกิจพิเศษขนาดใหญ่และอาคารรายใหญ่ต่อเดือน ปี 2528

(Key)	จำนวนผู้ใช้	หน่วยกระแสไฟ	เงิน
อาคารธุรกิจพิเศษขนาดใหญ่			
P 14	10	901,454	1,866,703.29
R 15	6	1,246,151	2,500,736.05
S 16	25	3,156,512	6,434,133.23
T 17	52	4,145,628	8,795,637.56
U 18	37	2,470,448	5,415,435.38
รวม	130	11,920,193	25,012,845.51
อาคารรายใหญ่			
P 14	172	601,046	1,290,625.80
R 15	194	806,791	1,786,602.92
S 16	311	1,139,947	2,533,003.42
T 17	440	2,730,088	6,077,129.35
U 18	437	1,854,064	4,067,885.47
รวม	1,554	7,131,936	15,755,246.96

ที่มา : จากรายการใบเก็บเงินค่าไฟฟ้า กองควบคุมเขตฯ เขตการบัญชีฯ เพลินจิต

ตารางที่ 4.27 จำนวนหน่วยไฟฟ้า (หน่วย : ล้านกิโลวัตต์) ในพื้นที่เขตบางรัก ตั้งแต่ปี 2518 - 2530

ปี	พื้นที่ทั้งหมด	รวมเขตคลองเตย	รวม	พื้นที่เขตบางรัก				
				P	R	S	T	U
2518	4,789.91	623.69	231.92	23.60	24.50	45.61	60.98	77.23
	(4.84)	(37.19)						
2523	7,867.44	940.55	321.43	33.78	33.78	69.37	84.43	100.07
	(4.09)	(34.17)						
2528	10,329.56	1,247.99	410.63	44.56	54.76	73.15	110.59	127.57
	(3.98)	(32.90)						
2529	10,847.69	1,328.74	421.12	47.26	59.23	74.61	111.72	128.30
	(3.88)	(31.69)						
2530	11,532.60	1,449.19	438.21	50.68	64.77	75.99	115.12	131.65
	(3.80)	(30.24)						

ที่มา การไฟฟ้านครหลวง

หมายเหตุ พื้นที่ทั้งหมด หมายถึง กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และนนทบุรี

ตารางที่ 4.28 จำนวนไฟฟ้า (หน่วย . ล้านกิโลวัตต์) แยกตามประเภทในพื้นที่เขตบางรัก ปี 2527 - 2528

ประเภท	ปี 2527		ปี 2528		อัตราเพิ่ม (2527-2528
	จำนวน	%	จำนวน	%	
รวม	377.23	100.00	410.64	100.00	8.86
- บ้านอยู่อาศัย	60.42	16.02	61.44	14.96	1.69
- ธุรกิจขนาดเล็ก	63.89	16.94	68.18	16.60	6.71
- ธุรกิจขนาดใหญ่	238.76	63.29	267.18	65.06	11.90
- อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	10.78	2.86	10.99	2.68	1.95
- ไฟสาธารณะและไฟถนน	.04	0.01	.04	0.01	-
- โรงพยาบาล สถานบริการสาธารณสุข และสถานศึกษาของรัฐ	3.34	0.89	2.81	0.68	15.87

ที่มา การไฟฟ้านครหลวง

จำนวนเงินค่าไฟฟ้า

จากการรวบรวมข้อมูลใบเก็บเงินค่าไฟฟ้าหน่วยพาณิชย์ กองควบคุมเขตการบัญชี สาขาเพลินจิต ประจำเดือนธันวาคม 2528 ในพื้นที่เขตบางรัก (จากตารางที่ 4.29) ซึ่งไม่รวมอาคารรายใหญ่และอาคารธุรกิจพิเศษขนาดใหญ่ มีจำนวนรวมทั้งหมด 11,145 ราย หน่วยกระแสไฟที่ใช้ในเดือนสุดท้ายของปี 2528 ธันวาคม 5,766,158 กิโลวัตต์ คิดเป็นเงินค่าไฟฟ้าต่อเดือน 11,589,379.76 บาท ซึ่งพื้นที่ตามแขวงสีลม (รหัส U) มีปริมาณหน่วยไฟฟ้ามากที่สุด 1,888,612 กิโลวัตต์ คิดเป็นเงินมากที่สุด 3,783,433.65 บาท ของเขตบางรัก ส่วนอาคารธุรกิจพิเศษขนาดใหญ่ใช้หน่วยกระแสไฟรวม 11,920,193 กิโลวัตต์ คิดเป็นเงิน 25,012,645.51 บาท ต่อเดือน และอาคารรายใหญ่ใช้ไป 7,131,936 กิโลวัตต์ คิดเป็นเงิน 15,755,246.96 บาท

โทรศัพท์

โทรศัพท์เป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่ให้บริการสื่อสารที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะทางด้านธุรกิจการค้า ซึ่งต้องการความสะดวกรวดเร็วและคล่องตัวในการติดต่อ นับว่าประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ดังนั้นระบบโทรศัพท์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับระบบธุรกิจปัจจุบัน

องค์การโทรศัพท์ ปัจจุบัน แบ่งพื้นที่เขตรับผิดชอบออกเป็น 4 เขต โทรศัพท์นครหลวงครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพฯ สมุทรปราการ และนนทบุรี ในแต่ละเขตแบ่งออกเป็นชุมสายต่าง ๆ(ดูแผนที่4.25) 42 ชุมสาย พื้นที่เขตบางรักอยู่ในเขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 1 ซึ่งมี 8 ชุมสายใหญ่ 21 ชุมสายย่อย ชุมสายสุรวงศ์มีพื้นที่ใกล้เคียงกับเขตการปกครองของเขตบางรัก มีตู้ผ่าน (ดูแผนที่4.26)ถนนสายต่าง ๆ ทั้งหมด 140 ตู้ และแผงหมายเลขเข้าอาคารขนาดใหญ่อีก 11 แห่ง รวม 151 ตู้ผ่านมีความจุ (capacity) ของตู้ขนาด 800-900 เป็นจำนวนผู้เช่าที่คาดคะเนไว้ ต่อไปจะปรับปรุงใหม่เป็นขนาด 1200 หมายเลข แต่เดิมองค์การโทรศัพท์ประเมินจากขนาดพื้นที่และแนวโน้มข้างเคียง ซึ่งอาจจะมีผู้ใช้มากขึ้น หรือถ้ามีการตัดถนนเข้ามาใหม่ วางแผนความต้องการของผู้ใช้เมื่อกำหนดตู้ผ่านในพื้นที่

ระบบเดินสายโทรศัพท์มี 2 ตอนคือ Primary Cable ฝังใต้ดินขนาดบ่อ Cable ใหญ่ (Manhole) ขนาด 2.00 x 4.00 เมตร จุได้มากกว่า 36 เคเบิล ปากบ่อเห็นเฉพาะฝากลม ส่วนบ่อย่อยขนาด 1.75 x .50 เมตร มีฝาบ่อเป็นบล๊อกสี่เหลี่ยม 3 บล๊อค (ทศท) อยู่

ตารางที่ 4.29 จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าของเขตบางรักทั้งหมด (ไม่รวมอาคารรายใหญ่และธุรกิจพิเศษ) ต่อเดือน ปี 2528

Section	Trip	จำนวนผู้ใช้	หน่วย	เงิน
P	1	110	63,331	127,331.57
	2	152	43,545	80,969.02
	3	249	93,371	176,388.26
	4	120	47,577	94,111.99
	5	235	85,322	164,141.31
รวม		866	335,146	642,942.15
F	1	188	75,365	144,779.58
	2	93	37,145	71,510.63
	3	215	107,200	217,657.50
	4	151	49,416	91,987.62
	5	215	148,158	304,274.32
	6	445	74,467	156,904.80
	7	133	79,239	157,579.38
	8	209	56,948	103,532.74
	9	188	131,359	265,654.46
	10	229	92,525	175,780.28
	11	205	87,659	717,857.04
	12	228	80,400	151,419.55
	13	232	61,339	112,318.69
	14	202	100,937	198,980.53
	15	216	78,964	152,024.25
รวม		3,149	1,261,121	2,476,261.37

ที่มาของข้อมูล : จากรายการใบเก็บเงินค่าไฟฟ้า กองควบคุมเขตฯ เขตการบัญชีฯ เพลินจิต ประจำเดือน 12/2528

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

Section	Trip	จำนวน	หน่วย	เงิน
S	1	128	130,087	274,200.63
	2	164	141,966	295,913.63
	3	153	133,629	279,209.13
	4	121	133,346	237,681.87
	5	212	142,388	288,681.44
	6	253	169,047	345,241.56
	7	65	57,091	118,365.12
	8	194	161,126	333,057.16
รวม		1,290	1,048,680	2,172,350.54
T	1	276	127.384	247,299.10
	2	247	109,904	218,054.58
	3	147	163,946	352,124.38
	4	196	98,860	197,879.27
	5	100	49,167	95,583.73
	6	151	77,426	153,849.52
	7	131	78,778	165,597.19
	8	68	106,171	231,375.42
	9	221	209,478	446,671.62
	10	137	53,305	100,931.13
	11	56	52.946	113,968.58
	12	158	57,813	108,396.00
	13	403	47,421	82,660.53
		2,291	1,232,599	2,514,391.05

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

Section	Trip	จำนวน	หน่วย	เงิน
U	1	100	64,651	128,949.20
	2	179	91,494	181,247.21
	3	94	52,449	103,851.39
	4	99	50,592	102,135.23
	5	57	54,876	116,522.60
	6	118	87,384	181,681.99
	7	150	87,433	178,232.58
	8	263	137,412	274,266.29
	9	163	121,908	249,587.50
	10	203	133,440	272,932.82
	11	201	186,334	351,558.60
	12	137	86,199	177,277.96
	13	73	31,122	59,652.26
	14	228	72,009	135,259.81
	15	103	32,912	63,164.73
	16	190	91,450	180,308.37
	17	111	37,145	69,521.48
	18	98	61,239	124,626.47
	19	102	61,777	125,957.07
	20	211	69,832	130,764.48
	21	184	74,014	143,766.59
	22	185	65,842	123,015.46
	23	130	51,955	101,715.54
	24	170	103,143	207,439.02
รวม		3,549	1,888,612	3,783,434.65
รวมทั้งหมด (P+R+S+T+U)		11,145	5,766,158	11,589,379.76

ที่มาของข้อมูล : จากรายการใบเก็บเงินค่าไฟฟ้า กองควบคุมเขตฯ เขตการบัญชีฯ เพลินจิต

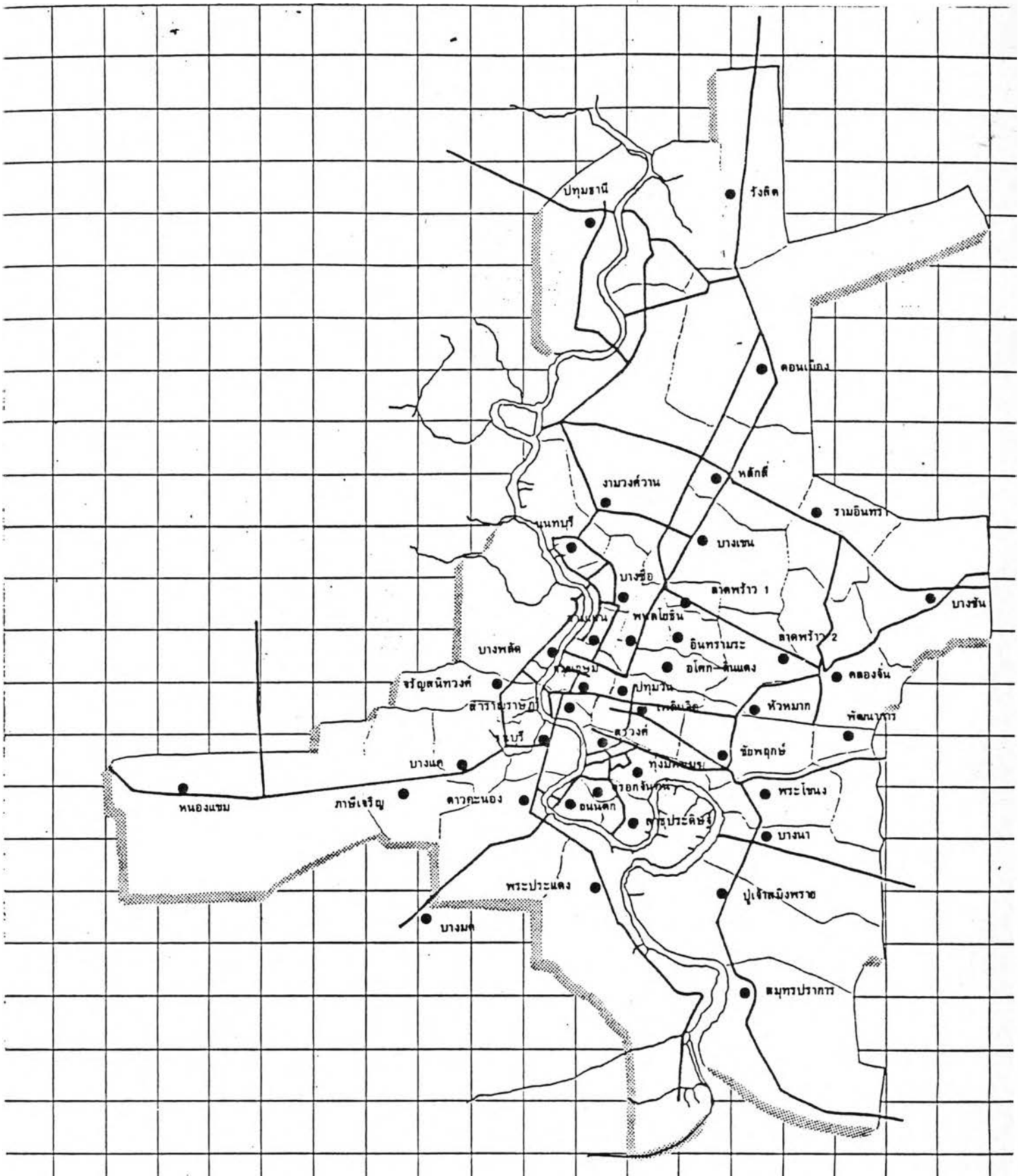

ชุมสายโทรศัพท์ในเขตนครหลวง

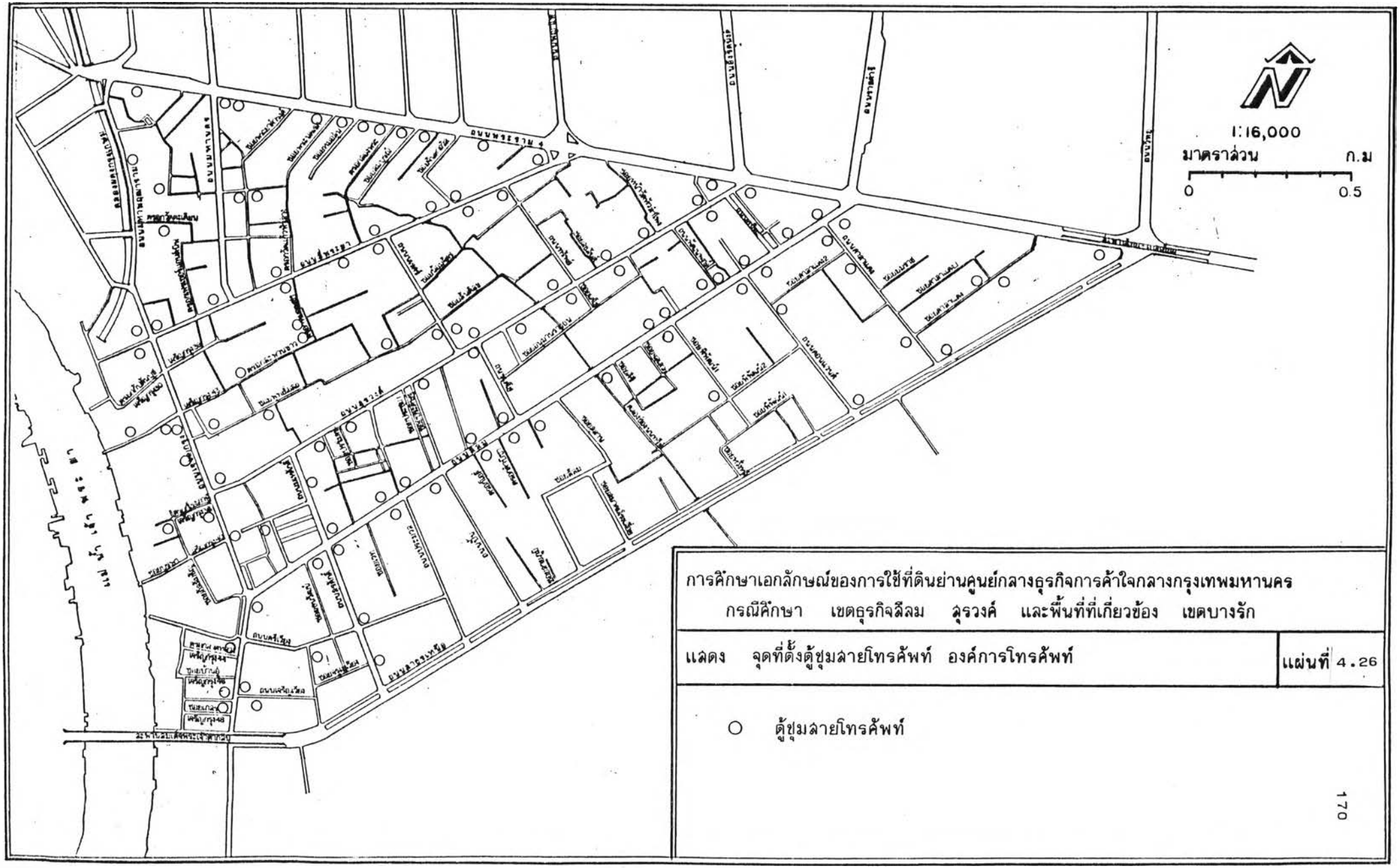

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง จุดที่ตั้งตู้ชุมสายโทรศัพท์ องค์การโทรศัพท์ | แผ่นที่ 4.26

○ ตู้ชุมสายโทรศัพท์

บนทางเท้า เคเบิลของเดิมใช้นานกว่า 30 ปี กำลังทะยอยเปลี่ยนใหม่เรื่อย ๆ จากชุมสายเข้าตู้ผ่าน แยกไปยังระบบที่สอง Secondary Cable การวางสายแขวนเกาะเสาไฟฟ้าจากตู้ผ่านไปยังผู้ใช้ตามบ้าน เคเบิลบนเสามีตั้งแต่ 10 คู่สาย สูงสุด 900 คู่สาย ในเคเบิลหนึ่งหมายเลขต่อ 1.5 คู่สาย (1/1.5)

จำนวนเลขหมายที่มีผู้เช่า

เขตบางรักเป็นเขตที่มีอาคารร้านค้า สำนักงานธุรกิจ โรงแรมขนาดใหญ่จำนวนมาก ซึ่งเป็นผลให้ความต้องการติดตั้งเครื่องโทรศัพท์มีจำนวนสูงตามจำนวนของกิจการต่าง ๆ ดังกล่าว ตั้งแต่ ปี 2497 มีเพียง 4 ชุมสาย (สามเสน เพลินจิต บางรัก และสำราญราษฎร์) ชุมสายบางรักมีเลขหมายทั้งหมด 3,000 ต่อมาในปี 2500 เพิ่มเป็น 5 ชุมสาย บางรักมีเลขหมาย 5,000 ส่วนในปี 2505 มี 6 ชุมสาย บางรักมีเลขหมายเพิ่มเป็น 7,000 ในปี 2510 เพิ่มเป็น 8 ชุมสาย เลขหมายในเขตบางรักเพิ่มเป็น 9,000 ซึ่งมีผู้ใช้ 8,660 เลขหมาย ในปี 2519 ยุบเลิกชุมสายบางรักเป็นชุมสายสุรวงศ์ มีที่ทำการอยู่บนถนนสุรวงศ์ ต่อมาในปี 2520 เพิ่มเป็น 28 ชุมสาย หมายเลขในเขตบางรัก 20,000 มีหมายเลขผู้ใช้ 16,035 โดยมีอัตราเพิ่มต่อปีของผู้ใช้ร้อยละ 8.52 ต่อมาปี 2521 เพิ่มขยายเป็น 40 ชุมสาย เขตบางรักมีเลขหมายเพิ่มขึ้น (ตามแผนขององค์การโทรศัพท์ ปี 2520-2527) 30,000 เลขหมาย มีผู้ใช้ 20,308 คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 16.76 ในปี 2523 ผู้ใช้เพิ่มเป็น 22,801 คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 12.28 ต่อมาในปี 2525 เลขหมายเท่าเดิม 30,000 ผู้ใช้เพิ่มเป็น 27,293 เลขหมาย คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 10.89 และในปี 2528 เลขหมายเพิ่มเป็น 39,500-40,000 ส่วนผู้ใช้เพิ่มเป็น 29,010 คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 2.10 จากปี 2525 ดังตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในชุมสายสุรวงศ์ ตั้งแต่ปี 2497-2528

ปี พ.ศ.	ชุมสาย	เลขหมายที่มีทั้งเขตนครหลวง	เลขหมายในชุมสายสุรวงศ์ที่มีเต็ม	ที่มีผู้ใช้	อัตราส่วนร้อยละของผู้ใช้ต่อทั้งหมด	อัตราเพิ่มของผู้ใช้ต่อปี
2497	4	10,000	3,000			
2500	5	15,000	5,000			
2505	6	30,500	7,000			
2510	8	55,000	9,000	8,660	15.75	8.52
2520	28	219,818	20,000	16,035	7.30	
2521	40	308,684	30,000	18,722	6.07	16.76
2522	42	314,684	30,000	20,308	6.45	8.47
2523	42	314,684	30,000	22,801	7.25	12.28
2524	42	317,028	30,000	24,612	7.76	7.94
2525	42	518,672	30,000	27,293	5.26	10.89
2528	42	586,180	40,000	29,010	4.95	2.10

ที่มา : รายงานสถิติโทรศัพท์ พ.ศ. 2522 - 2528

ชุมสายสุรวงศ์ ใช้ระบบเครื่องแบบ C-400 (แบบหมุน) และระบบ SPC (แบบกดรุ่นใหม่) สำหรับเลขหมายโทรศัพท์ของชุมสายนี้ ขึ้นต้นด้วยเลข 233, 234 และ 235 ในปี 2523 เขตโทรศัพท์นครหลวงมีเลขหมายเต็มทั้งหมด 115,000 เลขหมายที่มีผู้ใช้ 98052 คิดเป็นร้อยละ 85.26 ในชุมสายสุรวงศ์มีเลขหมายเต็ม 30,000 เลขหมายที่มีผู้ใช้ 23245 คิดเป็นร้อยละ 23.71 ของผู้ใช้ทั้งหมดของเขตโทรศัพท์นี้ (ดูตารางที่ 4.30) ต่อมาในปี 2528 มีเลขหมายเต็มรวมทั้งหมด 190,281 เลขหมายที่มีผู้ใช้ 144,146 คิดเป็นร้อยละ 75.75 เฉพาะชุมสายสุรวงศ์มีหมายเลขเต็ม 39,500 และเลขหมายที่มีผู้ใช้ 29,010 คิดเป็นร้อยละ 20.13 ของหมายเลขที่มีผู้ใช้ทั้งเขต 1

ตารางที่4.30จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ เขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 1ปี 2523 และ 2528

ลำดับ	ชุมสาย	ระบบ	ปี 2523			ปี 2528			อัตราเพิ่ม 2523-2528
			เลขหมายเต็ม	เลขหมายเปิดใช้	เลขหมายเหลือ	เลขหมายเต็ม	เลขหมายเปิดใช้	เลขหมายเหลือ	
1	เพลินจิต 1	C-400	10,000	7,463	2,527	12,000	10,754	1,246	44.10
2	เพลินจิต 2	C-400	10,000	7,780	2,220	10,000	8,751	1,249	12.48
3	เพลินจิต 3	SPC				10,000	5,114	4,886	100.00
4	อโศก-ดินแดง	C-400	5,000	4,696	304	10,000	9,788	212	108.43
5	ปทุมวัน	C-400	5,000	4,733	267	5,384	5,275	109	11.45
6	ปทุมวัน	SPC				10,000	9,331	669	100.00
7	สุขุมวิท	SPC				11,000	9,694	1,306	100.00
8	สุรวงศ์ 1	C-400	10,000	8,456	1,544	10,000	9,668	332	14.95
9	สุรวงศ์ 2	C-400	10,000	8,726	1,274	10,000	9,683	317	11.52
10	สุรวงศ์ 3	C-400	10,000	6,063	3,937	10,000	9,436	564	65.34
11	สำราญราษฎร์ 1	C-400	10,000	9,702	298	10,000	9,640	360	-0.64
12	สำราญราษฎร์ 2	C-400	10,000	9,697	303	10,000	9,434	566	-2.71
13	สำราญราษฎร์ 3	C-400	10,000	9,296	704	10,000	9,594	406	3.21
14	สำราญราษฎร์ 4	SPC				10,000	3,951	6,049	100.00
15	กรุงเกษม 1	ARF 102	10,000	8,223	1,777	10,000	8,060	1,940	-1.98
16	กรุงเกษม 2	C-400	10,000	8,321	1,679	10,000	7,757	2,243	-6.78
17	สามเสน	C-400	5,000	4,896	104	5,800	5,692	108	16.26
18	สามเสน	SPC				4,720	1,348	3,422	100.00
19	อโศก-ดินแดง	SPC				8,000	914	7,086	100.00
20	สุรวงศ์ 4	SPC				9,500	223	9,277	100.00
21	กรุงเกษม 3	SPC				3,827	39	3,788	100.00
	รวมสุรวงศ์		30,000	23,245	6,755	39,500	29,010	10,490	
	รวมทั้งหมด		115,000	98,052	16,948	190,281	144,146	46,135	47.68

ที่มา : สรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปี 2523 และ 2528 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

จำนวนคู่สายในชุมสายสุรวงศ์ (ดูตารางที่ 4.31) ปี 2528 มีคู่สายเต็ม 61,900 คู่สายเปิดใช้ 33,967 คู่สายว่าง 22168 คู่สายสำรอง 3,095 และ ความต้องการโทรศัพท์เพิ่ม (Waiting List) 2100 องค์การโทรศัพท์มีแผนโครงการที่จะเพิ่มคู่สายอีก 6,500 ในปี 2522-2529 ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จากการศึกษาข้อมูลเฉพาะผู้ผ่านบนถนนสีลม-สุรวงศ์ ตั้งแต่ปี 2523-2528 จำนวน Waiting List มีดังนี้

รวม	1059	(100.00%)
1 หมายเลข	644	(60.77%)
2-4 "	265	(25.03%)
5-10 "	117	(11.06%)
11-29"	27	(2.56%)
30+ "	6	(0.58%)

(ที่มา : ชุมสายสุรวงศ์)

ปริมาณการใช้และค่าเช่าโทรศัพท์

ปริมาณการใช้โทรศัพท์จำนวนครั้งการใช้ทำให้ทราบถึงความหนาแน่นในการติดต่อสื่อสาร ชุมสายที่มีกิจการทางธุรกิจการค้ามากกว่า คาดว่าจะมีปริมาณการใช้โทรศัพท์สูง (จากตารางที่ 4.32) เห็นได้ว่าชุมสายสุรวงศ์ ในปี 2522 มีผู้เช่าโทรศัทพ์ 20,308 เลขหมาย รวมจำนวนครั้งการใช้โทรศัพท์ 64.409,888 รวมทั้งปี หรือ 5,367,490 ครั้ง/เดือน คิดเป็นค่าเช่าและค่าบริการ 103,490,327 บาท รวมทั้งปี คิดเป็นค่าเช่าต่อเดือน เฉลี่ย 8,624,193 บาท ชุมสายที่สูงสุดของเขต 1 และสูงสุดของทุกเขตคือชุมสายสำราญราษฎร์ 75,420,704 ครั้ง คิดเป็นเงิน 122,642,571 บาท/ปี ต่อมาใน 2523 ชุมสายสุรวงศ์มีผู้เช่า 22,801 เลขหมาย มีปริมาณการใช้ 65,571,110 ครั้ง/ปี หรือ 5,464,259 /เดือน คิดเป็นเงิน 141,954,870 บาท หรือ 11,829,573 บาท/เดือน และในปี 2524 ชุมสายสุรวงศ์ มีผู้เช่าลดลงเป็น 24,612 เลขหมาย แต่ปริมาณการใช้มากขึ้นเป็น 69,138,808 ครั้ง/ปี หรือ 5,761,567 ครั้ง/เดือน คิดเป็นเงิน 152,113,516 บาท/ปี หรือ 12, 676, 126/เดือน (ดูตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.31 สถานภาพเลขหมาย คู่สาย และ WAITING LIST ประจำเดือน กันยายน 2528

เขตโทรศัพท์นครหลวง

เขต/ชุมสาย	เลขหมาย เต็ม	เลขหมาย เปิดใช้	เลขหมายที่เหลือ สำรอง	ผูกพัน	ว่าง	คู่สาย เต็ม	คู่สาย เปิดใช้	คู่สาย ว่าง	คู่สาย สำรอง	WAITING LIST	เลขหมาย เพิ่มอีกใน โครงการ 22-29	คู่สายเพิ่ม อีกใน โครงการ 22-29
ชน.1												
1. เพลินจิต	32,000	24,619	334	2,147	4,899	54,690	28,496	20,789	2,734	22,243	-	-
2. อโศก-ดินแดง	18,000	10,702	106	2,011	5,181	26,400	12,927	10,167	1,320	14,247	-	1,800
3. ปทุมวัน	15,384	14,606	210	418	150	37,800	15,149	2,000	1,890	2,508	-	-
4. สุรวงศ์	39,500	29,010	120	1,833	8,537	61,900	33,967	22,168	3,095	2,100	500	6,500
5. สำราญราษฎร์	40,000	32,619	420	1,750	5,211	59,000	35,038	2,012	2,950	6,539	-	600
6. กรุงเกษม	23,827	15,856	255	994	6,722	33,800	18,348	12,700	1,690	-	173	-
7. สามเสน	10,570	7,040	190	3,282	58	16,200	10,483	4,407	810	102	1,210	5,400
8. สุขุมวิท	11,000	9,694	170	938	198	15,000	10,768	2,843	755	9,140	-	-
รวม	190,281	144,146	1,806	13,373	30,956	304,890	165,176	77,086	15,245	57,879	1,883	14,300

ตารางที่ 4.32 สถิติกิจการโทรศัพท์ราชชุมสายเขตโทรศัพท์นครหลวง

ชื่อชุมสาย Exchange Name		ปีที่เปิดใช้ครั้งแรก Opening Year	สิ้นสุด 30 ก.ย. 22 As at 79 Sept. 30				
			ประเภทเครื่องชุมสาย Type of Switching	เลขหมายที่มี Line Capacity	เลขหมายที่มีผู้เช่า Main Tel. Station	จำนวนครั้ง 1/ เรียกเก็บตอหนวยชูก Pulse Metered Service	ค่าเช่าและค่าชูกโทรศัพท์เรียกเก็บตอหนวยชูก Subscription Fee & Call Charge
1.	กรุงเกษม	2508 (1965)	ARF 102, C-400	20,000	17,816	46,536,937	75,663,346.50
2.	เพลินจิต	2507 (1964)	C-400	20,000	17,387	66,441,067	106,133,640.50
3.	สุรวงศ์	24 เม.ย. 19(1976)	C-400	30,000	20,308	64,409,088	103,490,327.50
4.	สำราญราษฎร์	24 พ.ย. 14(1971)	C-400	30,000	28,442	75,420,704	122,642,571.50
5.	สามเสน	3/	C-400	5,000	-	-	-
6.	อโศก-ดินแดง	28 เม.ย. 22(1979)	C-400	5,000	4,041	4,103,617	6,702,256.-
7.	ปทุมวัน	3/	C-400	5,000	-	-	-
				115,000	87,994	256,912,213	414,632,142.-
เขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 1		สิ้นสุด 30 ก.ย. 23 As at 80 Sept. 30		1 ต.ค. 22 - 30 ก.ย. 23 79 Oct. 1 - 80 Sept. 30			
1.	กรุงเกษม	2508 (1965)	ARF 102, C-400	20,000	16,544	43,154,223	94,799,010.-
2.	เพลินจิต	2511 (1968)	C-400	20,000	15,243	54,881,715	117,022,385.-
3.	สุรวงศ์	24 เม.ย. 19(1976)	C-400	30,000	22,801	65,571,110	141,954,870.-
4.	สำราญราษฎร์	28 พ.ย. 13(1970)	C-400	30,000	28,695	73,450,324	161,987,662.-
5.	สามเสน	26 ม.ค. 23(1980)	C-400	5,000	4,896	6,354,633	14,557,466.-
6.	อโศก-ดินแดง	28 เม.ย. 22(1979)	C-400	5,000	4,696	10,639,724	23,582,816.-
7.	ปทุมวัน	26 ม.ค. 23(1980)	C-400	5,000	4,733	8,060,978	17,992,856.-
				115,000	97,208	262,112,707	571,897,065.-
เขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 1		สิ้นสุด 30 ก.ย. 24 As at 81 Sept. 30		1 ต.ค. 23 - 30 ก.ย. 24 80 Oct. 1 - 81 Sept. 30			
1.	กรุงเกษม	2508 (1965)	ARF 102, C-400	20,000	17,484	42,927,103	95,654,656.-
2.	เพลินจิต	2511 (1968)	C-400	20,000	16,248	53,750,113	116,825,926.-
3.	สุรวงศ์	24 เม.ย. 19(1976)	C-400	30,000	24,612	69,138,808	152,113,516.-
4.	สำราญราษฎร์	28 พ.ย. 13(1970)	C-400	30,000	28,998	74,346,856	165,573,462.-
5.	สามเสน	26 ม.ค. 23(1980)	C-400	5,780	5,067	11,552,647	25,867,244.-
6.	อโศก-ดินแดง	28 เม.ย. 22(1979)	C-400	5,000	4,841	10,213,617	23,224,984.-
7.	ปทุมวัน	26 ม.ค. 23(1980)	C-400	5,384	5,146	12,954,700	28,789,200.-
เขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 1				116,164	102,396	274,883,844	608,048,938.-

ในปี 2525 มีผู้เช่าโทรศัพท์ 27,220 เลขหมาย มีปริมาณการใช้ 9,681,713 ครั้ง/เดือน คิดเป็นเงิน 19,363,425 บาท/เดือน (ดูตารางที่ 4.33) ต่อมาปี 2526 ผู้เช่า 28,363 เลขหมาย ใช้โทรศัพท์ 10,485,476 ครั้ง/เดือน คิดเป็นเงิน 20,970,952 บาท/เดือน ในปี 2527 มีผู้เช่า 28,412 เลขหมาย ปริมาณการใช้ 10,200,105 ครั้ง/เดือน คิดเป็นเงิน 20,508,384 บาท และในปี 2528 มีผู้ใช้ 30,241 เลขหมายจำนวนครั้งที่ใช้ 12,171,917 ครั้ง/เดือน รวมเป็นเงิน 24,147,238 บาท

นอกจากนี้อาคารขนาดใหญ่ประเภทธุรกิจการค้า สำนักงาน โรงแรม ธนาคาร ฯลฯ เลขหมายโทรศัพท์เป็นแบบชุมสายย่อยในอาคารขนาดใหญ่ แบ่งเป็น 2 ประเภท ขนาดใหญ่ 10-100 เลขหมาย และขนาดเล็กไม่เกิน 10 เลขหมาย (ตารางที่4.34) ปี 2523 ชุมสายสุรวงศ์ ขนาดใหญ่ 94 เลขหมาย ขนาดเล็ก 275 เลขหมาย ต่อมาปี 2525 ขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นเป็น 125 เลขหมาย ขนาดเล็ก เพิ่มเป็น 298 เลขหมาย และในปี 2528 ขนาดใหญ่มี 123 เลขหมาย ขนาดเล็กมี 245 เลขหมาย อาคารขนาดใหญ่ที่มีความต้องการเลขหมายโทรศัพท์จำนวนมากจะต้องแจ้งองค์การโทรศัพท์ล่วงหน้า เพื่อจะได้จัดหาให้ตามต้องการ เช่น ธนาคารกรุงเทพฯ สำนักงานใหญ่ แจ้งก่อนก่อสร้าง 3 ปี อาคารขนาดใหญ่ในพื้นที่เขตบางรัก ประมาณเลขหมายตามความต้องการของอาคาร ได้แก่

ธนาคารกรุงเทพฯ	2400	เลขหมาย	อาคารประกันภัย	1200	เลขหมาย
โรงแรมรามา	300	"	อาคารญาดา	300	"
อาคารกองบุญมา	400	"	ซาเตอร์แบงค์	1800	"
ตึกธนิยะ	200	"	โอลิมเปีย	1200	"
ตึกเอสโซ่	200	"	ตึกอื้อจือเหลียง	1000	"
โรงแรมเซอราตัน	300	"	อาคารบุญมิตร	2900	"
โรงแรมรอแยลออคิด	2200	"	อาคารนาวา ปณ.กลาง	300	"

<u>บริการเทเล็กซ์</u>

บริการให้เช่าเฉลี่ยเครื่องเทเล็กซ์สำหรับรับส่งข้อความโดยผ่านชุมสายเล็กซ์การสื่อสารแห่งประเทศไทย TELEX ย่อมาจากคำว่า TELE PRINTER (เครื่องโทรพิมพ์) Exchange (ชุมสาย) เทเล็กซ์คืออุปกรณ์การติดต่อสื่อสารซึ่งรวมเอาเทคนิคการติดต่อของโทรศัพท์และเทคนิคการรับส่งข้อความของโทรพิมพ์เข้าไว้ด้วยกัน ผู้ใช้สามารถเรียกติดต่อกันได้ จะด้วยวิธี

ตารางที่ 4.33 จำนวนเลขหมายที่มี เลขหมายที่มีผู้เช่า จำนวนครั้งการใช้ ค่าเช่าและค่าโทรศัพท์/เดือนของชุมสายสุรวงศ์ ตั้งแต่ปี 2522-2528

ปี พ.ศ.	เลขหมายที่มี	เลขหมายที่มีผู้เช่า	จำนวนครั้งการใช้/เดือน	ค่าเช่าและค่าโทรศัพท์/เดือ
2522	30,000	20,308	5,367,490	8,624,193
2523	30,000	22,801	5,464,259	11,829,573
2524	30,000	24,612	5,761,567	12,676,126
2525	30,000	27,220	9,681,713	19,363,425.20
2526	30,000	28,363	10,485,476	20,970,952.10
2527	30,000	28,412	10,200,105	20,508,384.75
2528	40,000	30,241	12,171,917	24,147,238.75

ที่มา : ชุมสายสุรวงศ์ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.34 จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในเขตบางรัก ปี 2523 2525 และ 2528

ชุมสาย		จำนวนเลขหมายเต็ม								จำนวนเลขหมายที่เปิดใช้							
		ธรรมดา	หยอดเหรียญ	สาธารณะทางไกล	ชุมสายย่อยในอาคาร					ธรรมดา	หยอดเหรียญ	สาธารณะทางไกล	ชุมสายย่อยในอาคารขนาดใหญ่				
					แบบหมุน	แบบกด	รวม	เลขหมาย					แบบหมุน	แบบกด	รวม	เลขหมาย	
								10-100	มีเกิน10							10-100	ไม่เกิน10
ปี 2523	สุรวงศ์ 1	7,242	748	-	2,010	-	10,000	96	105	6,830	181	-	1,445	-	8,456	44	101
	สุรวงศ์ 2	8,691	238	-	1,071	-	10,000	100	196	7,535	120	-	1,071	-	8,726	47	117
	สุรวงศ์ 3	8,200	600	-	1,200	-	10,000	20	100	5,515	9	-	539	-	6,063	3	57
	รวม	24,133	1,586	-	4,281	-	30,000	216	401	19,880	310	-	3,055	-	23,245	94	275
ปี 2525	สุรวงศ์ 1	7,659	310	21	2,010	-	10,000	96	105	7,400	282	-	1,492	21	9,195	45	105
	สุรวงศ์ 2	8,549	272	107	1,072	-	10,000	100	196	7,985	222	-	1,072	107	9,386	60	113
	สุรวงศ์ 3	8,200	554	46	1,200	-	10,000	20	100	7,528	295	-	843	46	8,712	20	80
	รวม	24,408	1,136	174	4,282	-	30,000	216	401	22,913	799	-	3,407	174	27,293	125	298
ปี 2528	สุรวงศ์ 1	8,312	491	10	1,162	46	10,000	96	105	8,127	325	8	1,162	46	9,668	44	78
	สุรวงศ์ 2	8,356	530	10	784	320	10,000	100	196	8,294	278	7	784	320	9,683	59	102
	สุรวงศ์ 3	8,200	544	10	1,200	46	10,000	20	80	7,684	501	7	1,198	46	9,436	20	65
	สุรวงศ์ 4					223	9,500							223	223		
	รวม	24,868	1,565	30	3,146	635	39,500	216	381	24,105	1,104	22	3,144	635	29,010	123	245

การพิมพ์ข้อความโต้ตอบกันทันทีหรือจะปรุข้อความลงแถบข่าวสาร (PAPER TAPE) ก่อนแล้วจึงส่งข้อความถึงกันก็ได้ ข้อความที่ส่งถึงกันจะปรากฏหลักฐานบนกระดาษพิมพ์ทั้งสองข้าง แม้ว่าด้านผู้รับจะไม่มีพนักงานคอยรับข้อความนั้นอยู่ก็ตาม เครื่องจะทำงานและหยุดได้โดยอัตโนมัติ เครื่องเทเล็กซ์แต่ละเครื่องจะมีชื่อย่อประจำเครื่อง (ANSWER BACK CODE) ซึ่งประกอบด้วยหมายเลขเทเล็กซ์ ชื่อย่อของสำนักงานผู้เช่าเครื่องและอักษรย่อประเทศ เช่นธนาคารแห่งประเทศไทย 72012 BANKCHAT TH.

ข่ายการติดต่อมีทั้งในและระหว่างประเทศ การสื่อสารแห่งประเทศไทยมีสายตรงติดต่อกับประเทศต่าง ๆ 30 ประเทศ 36 ทางสาย 428 วงจร สายตรงเหล่านี้ยังใช้เป็นทางสายผ่าน (TRANSIT ROUTE) สำหรับประเทศอื่น ๆ ซึ่งทำให้ข่ายการติดต่อทางเทเล็กซ์ สามารถกระจายไปเกือบทั่วโลก การติดต่อระหว่างประเทศมีทั้งระบบอัตโนมัติและระบบกึ่งอัตโนมัติ (ผู้เช่าใช้บริการต้องเรียกมายังพนักงานสลับสายให้ติดต่อหมายเลขปลายทางให้) ส่วนในประเทศได้ขยายบริการติดต่อเทเล็กซ์ส่วนภูมิภาค (ตามแผนที่ 4.27) แสดงที่ตั้งชุมสาย ชุมสายย่อย ของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ขณะนี้การติดต่อภายในประเทศใช้ระบบอัตโนมัติทั้งหมด (ผู้เช่าสามารถเรียกติดต่อหมายเลขปลายทางได้โดยตรง) ซึ่งทางสายเชื่อมโยงระหว่างชุมสายศูนย์ และชุมสายย่อยใช้ระบบการส่งและรับสัญญาณโดยผ่านทางดาวเทียมและระบบเคเบิลใต้น้ำ

จำนวนผู้ใช้บริการเทเล็กซ์ ในกรุงเทพมหานครปี 2523 และ 2528 (ดูตารางที่4.35) หมายเลขเทเล็กซ์ใช้งาน 1797 หมายเลข เพิ่มขึ้นเป็น 4647 หมายเลข โดยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 31.72 ต่อปี ในปี 2523 ขยายวงจรเทเล็กซ์เพิ่มขึ้นอีก 2500 วงจร ซึ่งเมื่อขยายแล้วชุมสายเทเล็กซ์คอมพิวเตอร์ใช้งานได้เต็มที่ถึง 4096 เลขหมาย และเพิ่มวงจรเทเล็กซ์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อทั้งภายในและระหว่างประเทศ ในปี 2525 จัดซื้อเทเล็กซ์ 5000 วงจร เพิ่มขึ้นอีก โดยส่งมอบและตรวจรับ ติดตั้งเครื่องอุปกรณ์ กลางปี 2528 นอกจากนี้ได้จัดซื้อ MESSAGE HANDLING SYSTEM ระบบการให้บริการเทเล็กซ์ผ่านระบบโทรศัพท์ ซึ่งทำให้ปี 2530 สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนคู่สายในการให้บริการเทเล็กซ์ได้ ผู้ใช้สามารถพ่วงเครื่องเทเล็กซ์เข้ากับเครื่องวิทยุโทรศัพท์ แล้วต่อเชื่อมโยงกับ TELEX NETWORK และให้บริการ ELECTRONIC TELEX MAILBOX ได้อีกด้วย

แผ่นที่ 4.27

แผนที่ แสดงข่ายการติดต่อเทเล็กซ์ในประเทศ

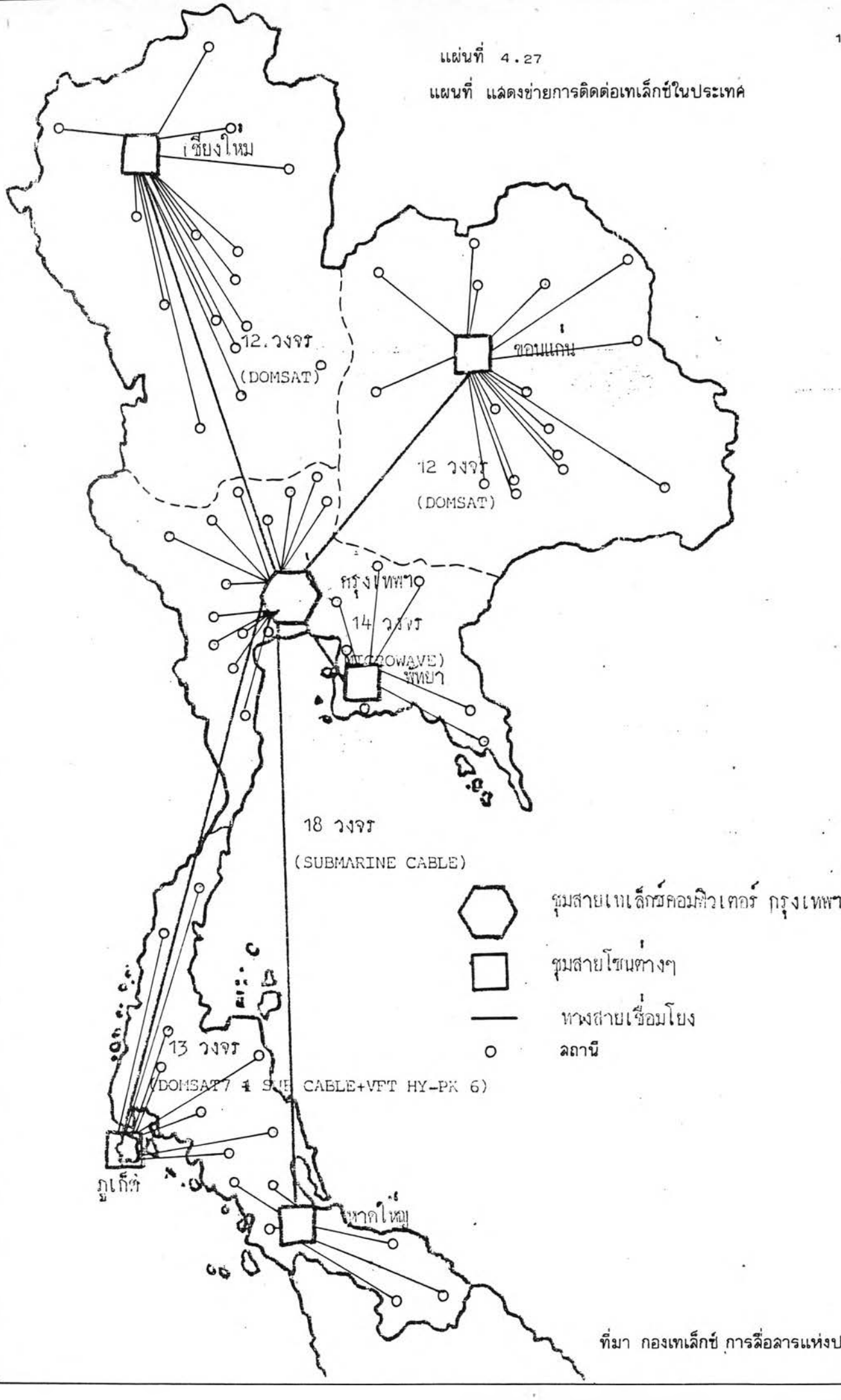

ที่มา กองเทเล็กซ์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.35 จำนวนผู้ใช้บริการของชุมสายเทเล็กซ์ในกรุงเทพมหานคร ปี 2523 และ 2528

ชุมสาย	หมายเลข	จำนวนเลขหมายที่ใช้งาน		อัตราเพิ่มต่อปี
		30 ก.ย. 23	30 ก.ย. 28	
	25XX,26XX	86,86 (172)	-	-
TW-39	27XX,28XX	83,87 (170)	-	-
OKl-BK	22XX,841XX	73,98 (171)	-	-
OKI-INT	843XX,845XX,846XX	95,15,71 (181)	-	-
	70XXX,720XX	10,36 (46)	64,95 (159)	49.13
CTF	721XX	-	87	100.00
	722XX,723XX	-	105,83 (188)	100.00
รวม 6 ยูนิต		740	434	-8.27
ITTE	20XXX	-	903	100.00
TW-39	21XXX	-	529	100.00
	80XXX	13	97	129.23
	81XXX	159	173	1.76
	82XXX	98	941	172.04
	821XX,822XX	99,99 (198)	-	-
	823XX,829XX	99,99 (198)	2	2
	84XXX	-	900	100.00
	870XX,871XX	-	98,95 (193)	100.00
	872XX	98	97	-0.20
	873XX	99	96	-0.60
	874XX	-	97	100.00
	876XX	95	93	-0.42
	879XX	99	94	-1.01
เลขหมาย 5 ยูนิต		1057	4213	93.72
รวมทั้งสิ้น		1797	4647	31.72

ที่มา . กองเทเล็กซ์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย

การติดตั้งเครื่องเทเล็กซ์ จำนวนผู้ขอใช้บริการรายใหม่แต่ละเดือน และจำนวน WAITING LIST ที่ยังให้บริการไม่ได้ ในปี 2523 (ดูตารางที่ 4.36) เห็นได้ว่าจำนวน WAITING LIST รวม 493 ราย ผู้ขอใช้รายใหม่รวมทั้งปี 469 ราย และติดตั้งให้ได้ 312 ราย สาเหตุที่ยังให้บริการไม่ได้เพราะไม่มีคู่สาย ต่อมาปี 2528 ผู้ขอใหม่แต่ละเดือนเพิ่มขึ้นมากกว่าเท่าตัว จากปี 2523 รวมทั้งหมด 701 ราย รวมติดตั้งเครื่องในปี 2528 ทั้งหมด 766 ราย แสดงว่าติดตั้งได้ตามความต้องการของผู้ขอใช้ (ตารางที่ 4.37)

ปริมาณการใช้เทเล็กซ์

ในประเทศช่วง 10 ปี ตั้งแต่ ปี 2518 ใช้บริการเทเล็กซ์ 685,471 นาที ติดต่อทางไกลใช้ 112,569 นาที มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาเป็นลำดับอย่างมาก ถึงในปี 2528 ใช้บริการในท้องถิ่น LOCAL 2,706,595 นาที คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 29.49 ส่วนบริการทางไกลเพิ่มขึ้นเป็น 2,110,804 นาที คิดเป็นอัตราเพิ่มต่อปีร้อยละ 177.51 (ดูตารางที่ 4.38) เปรียบเทียบปริมาณการใช้ภายในประเทศ ปี 2523-2528 ติดต่อภายในท้องถิ่น เพิ่มขึ้น (ตารางที่4.39) 1,798,012 นาที คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 39.58 ต่อปี ติดต่อทางไกลเพิ่มขึ้น 662,233 ครั้ง คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 73.98 ต่อปี ใช้เวลาเพิ่มขึ้น 1,394,785 นาที คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 38.96 ต่อปี แสดงให้เห็นว่าปริมาณการใช้ในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก เนื่องจากการใช้บริการเทเล็กซ์มีความสำคัญ และจำเป็นในการติดต่อด้านธุรกิจการค้าขายที่สะดวกรวดเร็วฉับไวทันต่อสถานะการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะต้องแข่งขันกันมากที่สุด

ต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2518-2528 (จากตารางที่ 4.40) มีจำนวนครั้ง 311,591 ครั้ง ในปี 2518 เพิ่มขึ้นทุกปี ถึงปี 2528 รวมจำนวนครั้ง 3,656,053 คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 107.34 ต่อปี โดยเฉลี่ย ส่วนเวลาที่ใช้ในปี 2518 รวม 1,194,817 นาที เพิ่มขึ้นเป็น 8,026,030 นาที ในปี 2528 คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 57.17 ต่อปี เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการใช้เทเล็กซ์ระหว่างประเทศรายเดือนในปี 2523 และปี 2528 (จากตารางที่ 4.41) จะเห็นได้ว่าจำนวนครั้งการส่งไป ปี 2523 มี 1,506,894 ครั้ง เพิ่มขึ้นเป็น 3,656,053 ครั้ง คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 28.52 เฉลี่ยต่อปี ใช้เวลา 3,720,214 นาที ในปี 2523 ซึ่งคิดเป็นเงินโดยประมาณ (เฉลี่ย 98 บาทต่อนาที ซึ่งอัตราต่างกันในแต่ละประเทศ) 36,458,058 บาท ในปี 2528 ใช้เวลา 8,026,030 นาที เพิ่มขึ้นคิดเป็นอัตราร้อยละ 23.15 (ตารางที่ 4.42) และคิดเป็นเงิน 78,655,094 บาท ส่วนการรับเข้ามา (INCOMING) จากปี 2523 จำนวนครั้ง 2,050,667 ครั้ง

ตารางที่ 4.36 สถิติการติดตั้งเครื่องเทเล็กซ์ จำนวนผู้ขอใช้บริการรายใหม่ และจำนวน WAITING LIST (กรุงเทพฯ) ในรอบปีงบประมาณ 2523

วัน เดือน ปี	จำนวนการติดตั้ง	จำนวนผู้ขอใช้บริการรายใหม่	จำนวน WAITING LIST ทั้งหมดเมื่อสิ้นเดือน	หมายเหตุ
ต.ค. 22	23	60	363	
พ.ย. 22	32	41	382	
ธ.ค. 22	23	33	392	
ม.ค. 23	36	40	396	
ก.พ. 23	41	47	403	
มี.ค. 23	38	44	408	
เม.ย.23	29	38	417	
พ.ค. 23	21	20	416	
มิ.ย. 23	19	33	430	
ก.ค. 23	1	27	456	
ส.ค.	14	44	486	
ก.ย.	35	42	493	
รวม	312	469	493	

ตารางที่ 4.37 สถิติจำนวนผู้ขอเช่าใช้บริการเทเล็กซ์, Waiting listการกำหนดคู่สายและการติดตั้งในปีงบประมาณ 2528

เดือน	ใบคำขอเช่าที่ยื่นขอใหม่ในแต่ละเดือน	จำนวน Waiting list ทั้งหมด	การกำหนดคู่สาย		จำนวนการติดตั้งเครื่อง			รวมยอดตั้งเครื่อง	จำนวนเครื่องที่ถอน
			ทศท.	กสท.	ให้กับผู้เช่าใช้บริการ		ใช้ในราชการ		
			กำหนด	กำหนด	สาย กสท.	สาย ทศท.	กสท.		
ต.ค. 27	55	639	3	39	53	7	-	60	11
พ.ย. 27	74	658	6	95	48	7	1	56	20
ธ.ค. 27	47	651	6	77	52	2	-	54	20
ม.ค. 28	46	629	1	57	65	3	-	68	20
ก.พ. 28	55	634	3	56	47	3	1	51	20
มี.ค. 28	66	651	5	52	46	3	-	49	14
เม.ย.28	41	642	9	47	45	5	-	51	18
พ.ค. 28	77	662	21	44	40	17	-	58	13
มิ.ย. 28	49	649	29	41	40	22	-	62	25
ก.ค. 28	63	618	47	56	53	41	-	94	25
ส.ค. 28	76	616	51	39	35	43	-	78	21
ก.ย. 28	52	584	42	51	45	39	1	85	19
	701							766	

ตารางที่ 4.38 ปริมาณการใช้บริการเทเล็กซ์ในประเทศตั้งแต่ปี 2518-2528

ปีงบประมาณ	LOCAL (MINUTES)	อัตราเพิ่ม	LONG DISTANCE (MINUTES)	อัตราเพิ่ม
2518	685,471	-	112,569	-
2519	730,469	6.6%	153,388	36.2%
2520	928,469	27.0%	183,597	19.6%
2521	1,058,026	13.9%	225,454	22.8%
2522	972,360	-8.1%	372,516	65.2%
2523	908,583	-6.6%	716,019	92.2%
2524	1,044,851	15.0%	678,017	-5.3%
2525	1,355,075	29.7%	958,937	41.4%
2526	1,756,320	29.6%	1,486,176	55.0%
2527	2,116,768	20.5%	1,835,350	23.4%
2528	2,706,595	27.8%	2,110,804	15.0%

ตารางที่ 4.39 เปรียบเทียบปริมาณการใช้เทเล็กซ์ในประเทศ ปีงบประมาณ 2523 - 2528

	ปีงบประมาณ 2523			ปีงบประมาณ 2528		
	LOCAL	LONG DISTANCE		LOCAL	LONG DISTANCE	
	MINS	CALL	MINS	MINS	CALL	MINS
ต.ค.	79,478	12,007	57,351	348,795	61,689	166,963
พ.ย.	80,443	14,724	61,652	219,499	92,839	186,139
ธ.ค.	70,763	13,419	59,651	186,790	65,219	170,302
ม.ค.	78,987	18,262	69,064	218,957	72,147	189,284
ก.พ.	76,485	16,334	64,519	188,700	63,914	165,432
มี.ค.	75,987	15,862	61,451	219,521	67,639	179,895
เม.ย.	77,263	14,759	57,298	205,387	67,359	167,690
พ.ค.	73,941	14,578	56,444	218,287	67,359	167,690
มิ.ย.	70,662	15,722	60,825	210,006	63,424	160,435
ก.ค.	77,425	15,535	60,113	244,556	76,418	193,393
ส.ค.	74,091	13,641	52,770	211,801	70,328	172,706
ก.ย.	73,344	14,186	54,881	234,476	73,380	182,586
รวม	908,583	179,029	716,019	2,706,595	841,262	2,110,804

อัตราการเพิ่มในรอบปีของปีงบประมาณ 2528 เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ 2523

LOCAL MINS เพิ่มขึ้น 1,798,012 คิดเป็น 39.58% ต่อปี

LONG DISTANCE

CALL เพิ่มขึ้น 662,233 คิดเป็น 73.98% ต่อปี

MINS เพิ่มขึ้น 1,394,785 คิดเป็น 38.96% ต่อปี

ตารางที่ 4.40

ปริมาณการใช้บริการเทเล็กซ์ระหว่างประเทศด้าน OUT GOING

ตั้งแต่ปี 2518 - 2528

ปีงบประมาณ	CALL	MINUTES	อัตราการเพิ่มจากจำนวนนาที(%)
2518	311,591	1,194,817	-
2519	454,564	1,483,884	24.19
2520	576,492	1,790,091	20.63
2521	772,099	2,324,338	29.84
2522	1,132,299	3,068,376	32.01
2523	1,506,894	3,720,214	21.24
2524	1,894,235	4,443,190	19.43
2525	2,219,982	5,110,505	15.02
2526	2,783,715	6,151,537	20.37
2527	3,294,146	7,275,933	18.28
2528	3,656,053	8,026,030	10.30

ตารางที่ 4.41 ปริมาณการใช้บริการเทเล็กซ์ระหว่างประเทศ 2522 - 2523

เดือน ปีงบประมาณ 2522 - 2523	OUTGOING		INCOMING	
	CALL	MINS	CALL	MINS
OCT 22	119,537	296,529	177,417	458,219
NOV 22	122,739	305,771	172,945	449,165
DEC 22	93,267	255,665	147,040	387,573
JAN 23	130,070	320,951	174,163	453,791
FEB 23	125,428	308,772	167,420	409,306
MAR 23	;30,069	315,700	171,830	455,749
APR 23	127,412	311,665	169,212	445,749
MAY 23	125,729	303,823	168,883	449,320
JUN 23	129,585	315,830	168,440	446,188
JUL 23	132,287	342,773	180,983	480,769
AUG 23	128,121	305,791	169,138	444,053
SEP 23	142,650	336,944	183,196	488,945
รวมปีงบประมาณ 2523	1,506,894	3,720,214	2,050,667	5,369,004

เพิ่มเป็น 4,864,760 ครั้ง คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 27.45 ต่อปี ใช้เวลา 5,369,004 นาที เพิ่มเป็น 12,617,115 นาที คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 27.00 ต่อปี คิดเป็นเงิน 52,616,200 บาท ในปี 2523 และ เพิ่มขึ้นเป็น 123,647,080 บาท

บริการเทเล็กซ์ในพื้นที่เขตบางรัก

เนื่องจากเขตบางรักเป็นพื้นที่ย่านธุรกิจการค้าย่อมต้องใช้บริการเทเล็กซในการติดต่อสื่อสารด้านการค้าธุรกิจต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นอย่างมาก ทำเลที่ตั้งใกล้ที่ทำการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งได้วางโครงข่ายระบบชุมสายเทเล็กซ์ (ดูแผนที่ 4.28) ทำให้กิจการธุรกิจต่าง ๆ ในย่านนี้สะดวกและคล่องตัวในการใช้บริการ พิจารณาจากผู้เช่าเทเล็กซ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2528 ทั้งหมด 4349 ราย (จากตารางที่ 4.43) แบ่งออกตามพื้นที่เขตไปรษณีย์ และเขตการปกครองเห็นได้ว่า เขตบางรักและเขตปทุมวันมีจำนวนผู้เช่า 1,782 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.98 ซึ่งมากกว่าเขตอื่น ๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้จัดจำแนกผู้ใช้ในเขตบางรักจากทะเบียนผู้ใช้ทั้งหมดออกมาได้ 1,438 ราย ในปี 2528 ที่มีเครื่องเทเล็กซ์ใช้ เฉพาะพื้นที่สีลม-สุรวงศ์ ส่วนใหญ่เป็นบริษัท Export-Import ส่งสินค้าออกและสั่งสินค้าเข้า บริษัทชิปปิ้ง บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ธนาคารต่าง ๆ และสำนักงานต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งบริษัทเหล่านี้ตั้งอยู่บนถนนสีลม มีจำนวนประมาณ 530 หมายเลข ถนนสุรวงศ์ 281 หมายเลข ถนนพระราม 4 จำนวน 52 หมายเลข ถนนนเรศ 29 หมายเลข ถนนเจริญกรุงและถนนเดโช มีจำนวนเท่ากัน 19 หมายเลข ถนนพัฒน์พงษ์และถนนทรัพย์ มีเท่ากัน 18 หมายเลข ถนนสี่พระยา 9 หมายเลข และถนนสาธรเหนือ 8 หมายเลข อื่น ๆ 2 หมายเลข รวม 985 หมายเลข ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 68.50 ของผู้ใช้ทั้งเขตบางรัก

จำนวนผู้ใช้บริการ ปริมาณการใช้ และจำนวนเงินค่าเทเล็กซ์และบริการ ในเขตบางรัก และพื้นที่ถนนสีลม - สุรวงศ์ ดังนี้

ตารางที่ 4.42 ปริมาณการใช้บริการเทเล็กซ์ระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ 2528

	ปีงบประมาณ 2528			
	OUT GOING		INCOMING	
	CALL	MINS	CALL	MINS
ต.ค. 27	300,787	700,825	416,406	1,093,513
พ.ย. 27	302,745	706,023	412,901	1,068,867
ธ.ค. 27	266,907	588,123	349,811	913,373
ม.ค. 28	323,838	706,546	417,553	1,080,232
ก.พ. 28	286,675	630,190	370,186	940,029
มี.ค. 28	329,814	720,751	435,624	1,132,998
เม.ย. 28	309,988	669,648	414,359	1,074,391
พ.ค. 28	321,709	694,397	425,958	1,101,190
มิ.ย. 28	286,897	623,855	389,130	1,013,679
ก.ค. 28	324,575	698,137	430,084	1,111,189
ส.ค. 28	296,050	633,961	398,188	1,039,157
ก.ย. 28	306,068	653,074	404,560	1,048,157
รวม	3,656,053	8,026,030	4,864,760	12,617,115

อัตราการเพิ่มในรอบปีงบประมาณ 2528 เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ 2523

OUT GOING (CALL) เพิ่มขึ้น 2,149,159 คิดเป็น 28.52%

OUT GOING (MINS) เพิ่มขึ้น 4,305,816 คิดเป็น 23.15%

INCOMING (CALL) เพิ่มขึ้น 2,814,093 คิดเป็น 27.45%

INCOMING (MINS) เพิ่มขึ้น 7,248,111 คิดเป็น 27.00%

ตารางที่ 4.43 จำนวนผู้เช่าใช้บริการเทเล็กซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี 2528

ลำดับที่	เขตการปกครอง	รหัสไปรษณีย์	จำนวนราย
1	พระนคร	10200	131
2-3	ป้อมปราบฯ สัมพันธวงศ์	10100	396
4-5	บางรัก ปทุมวัน	10500	1,732
6	ยานนาวา	10120	227
7	ดุสิต	10300,10800	56
8-9	พญาไท ห้วยขวาง	10400	343
10	บางเขน	10210,10220,10900	156
11	บางกะปิ	10230,10240,10310	190
12	พระโขนง	10110,10250,10260	720
13	ลาดกระบัง	10520	11
14	มีนบุรี	10510	16
15	หนองจอก	10530	-
16	ธุบนุรี	10600	-
17-18	คลองสาน-บางกอกใหญ่	10600	60
19	บางกอกน้อย	10700	39
20	บางขุนเทียน	10150	11
2.	ภาษีเจริญ	10160	26
22	ตลิ่งชัน	10170	1
23	ราษฎร์บูรณะ	10140	21
24	หนองแขม	10160	-
	รวมกรุงเทพมหานคร		4,187
ปริมณฑล	สมุทรปราการ	10130,10270,10280 10290	110
	นนทบุรี	11000,11120,11130	27
	ปทุมธานี	12000,12120,12130	25
	รวมปริมณฑล		162
รวมทั้งหมดกรุงเทพและปริมณฑล			4,349

หมายเหตุ : ข้อมูลจากกองพาณิชย์ กองเทเล็กซ์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย

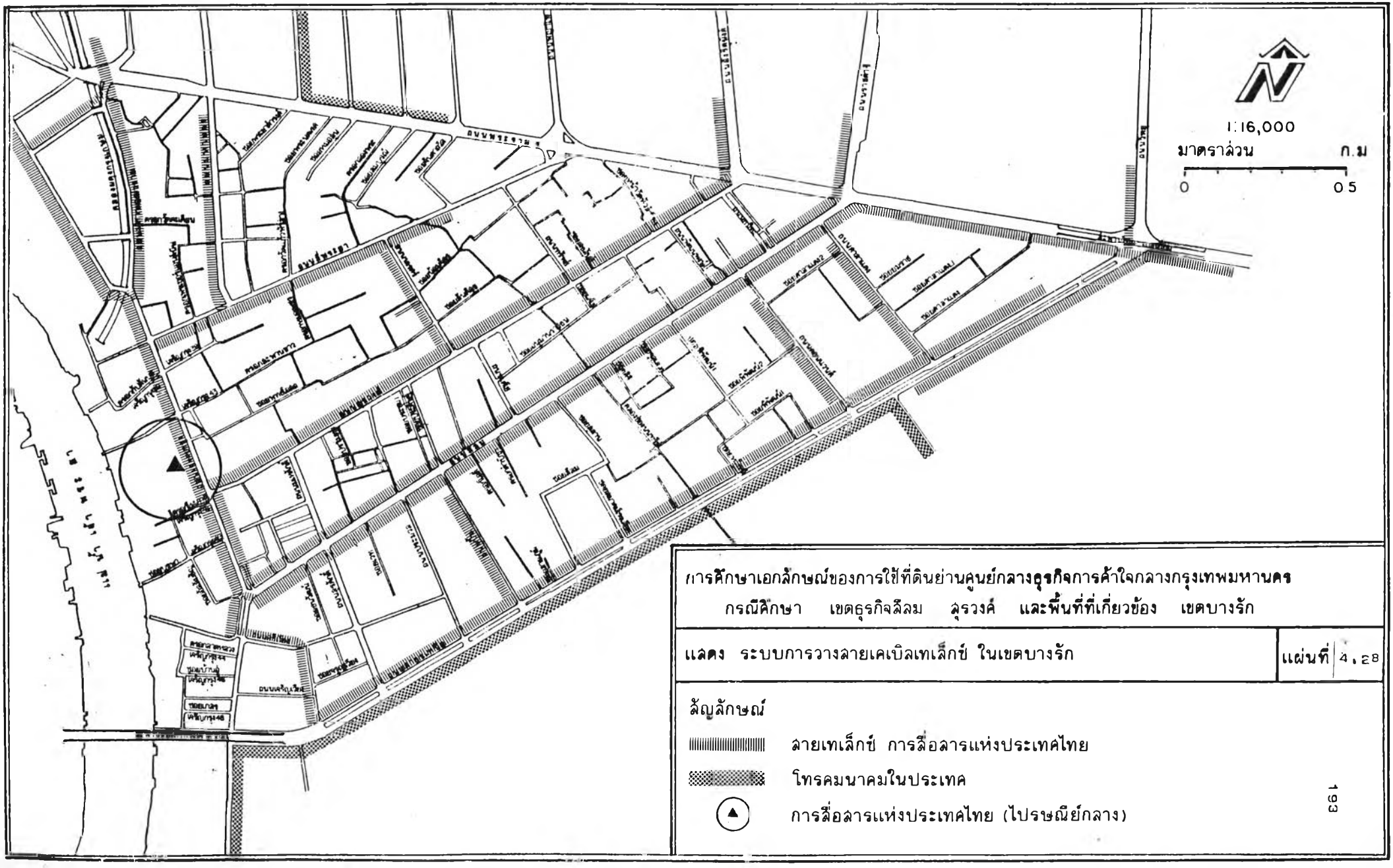

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ระบบการวางสายเคเบิลเทเล็กซ์ ในเขตบางรัก | แผ่นที่ 4.28

สัญลักษณ์

- สายเทเล็กซ์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย
- โทรคมนาคมในประเทศ
- การสื่อสารแห่งประเทศไทย (ไปรษณีย์กลาง)

เขต บางรัก	จำนวนผู้ใช้บริการ หมายเลข	Local Call	Long Distant Call	ระหว่าง ประเทศ	จำนวนเงินค่าเทเล็กซ์ และค่าบริการ
ทั้งเขต	1,438	80,610	14,628	155,905	18,154,690
สีลม-	985	50,954	12,287	101,364	11,903,672
สุรวงศ์	(68.50)	(63.21)	(84.00)	(65.02)	(65.67)

ที่มา : กองเทเล็กซ์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย (เดือนเมษายน 2529)

การเพิ่มสายเคเบิล เพื่อรองรับปริมาณผู้ใช้ในอนาคต การสื่อสารฯ ได้ดำเนินการพาดสายเคเบิลเพิ่มขึ้นอีกหลายเส้นทาง โดยเฉพาะบริเวณที่มีผู้ขอใช้บริการเทเล็กซ์หนาแน่น เช่น บางรัก ราชวงศ์ จักรวรรดิ์ พลับพลาไชย วังบูรพา พระโขนง มีนบุรี หลักสี่ สมุทรปราการ เฉพาะพื้นที่บางรักได้แก่

- พาดเคเบิล ขนาด 0.5 AP จำนวน 200 คู่ ระยะทางประมาณ 500 เมตร เชื่อมโยงระหว่าง กสท. - สี่แยก ถ.สี่พระยา ตัดกับ ถ.เจริญกรุง

- พาดเคเบิลขนาด 0.65 AP จำนวน 100 คู่ ระยะทางประมาณ 1000 เมตร เชื่อมโยงจากเคเบิลที่สี่แยก ถ.สี่พระยาไปถึง ถ.นเรศ

- พาดเคเบิล ขนาด 0.65 AP จำนวน 100 คู่ ระยะทางประมาณ 1000 เมตร เชื่อมโยงจากเคเบิลที่สี่แยก ถ.สี่พระยา ไปถึงหน้าวัดปทุมคงคา

- พาดเคเบิลขนาด 0.9 AP จำนวน 20 คู่ ระยะทางประมาณ 1000 เมตร เชื่อมโยงจากเคเบิลสีลมเหนือจากห้างโรบินสันถึงอาคารรีเจนท์

- ซ่อมสายเคเบิลซึ่งเคยถูกไฟไหม้หน้าอาคารสีบุญเรือง ซึ่งได้เปลี่ยนเคเบิลเก่าไปขนาด 500 คู่สาย

การร่วมกันจัดย้ายเคเบิลในแนวถนนสีลม ทั้งระบบสาธารณูปโภคไฟฟ้าและโทรศัพท์ พร้อมกับบริการเทเล็กซ์ ซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินการไปกับระบบโครงข่ายโทรศัพท์ เพื่อจัดทำแบบร้อยท่อตลอดทั้งแนวถนนสีลม ย้ายคู่สายเคเบิลลงไว้ใต้ดิน ซึ่งโครงการปรับปรุงถนนสีลมนี้ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยในปี 2531

ถนนและซอย (ดูแผนที่ 4.29)

ในเขตบางรักจัดลำดับความสำคัญของถนนได้ 3 ประเภทได้แก่ถนนสายหลัก (Main Road) หรือ (Major Arterial) คือถนนเจริญกรุง ถนนสายแรกของกรุงเทพฯ ถนนพระรามที่ 4 และถนนสาธร ซึ่งล้อมรอบเขตบางรัก เป็นเส้นทางเชื่อมต่อกิจกรรมจากย่านเยาวราช เจริญกรุง ไปหาย่านคลองเตย ขณะเดียวกันทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดต่อกับกิจกรรมท้องที่ปทุมวัน ราชประสงค์ สยามสแควร์ด้วย ถนนพระรามที่ 4 มีเขตทางกว้างเป็นพิเศษ 50.00 เมตร เนื่องจากเดิมเป็นคลองและมีทางรถไฟขนานไปจนสุดถนนที่เรียกทางรถไฟสายปากน้ำ ต่อมาได้ยกเลิกการเดินรถไฟสายนี้ ถมคลองหัวลำโพงเพื่อขยายถนนให้กว้างขึ้น ถนนสาธรปัจจุบันได้รับการปรับปรุงขยายให้มีช่องทางวิ่ง 6 ช่อง ด้านตะวันตกสุดถนนสาธรเป็นสะพานสร้างใหม่ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปเชื่อมกับถนนในเขตคลองสาน ฝั่งธนบุรี เริ่มสร้างเมื่อกุมภาพันธ์ 2522 เปิดใช้ พฤษภาคม 2525 เป็นสะพานชนิดต่อเนื่องแบบสะพานคู่ ห่างกัน 15 เมตร การทางพิเศษจะจัดให้มีการขนส่งมวลชนระบบราง (Rail Rapid Transit) ผ่านถนนสาธรนี้ และปลายถนนสาธรด้านถนนวิทยุยังเชื่อมต่อกับทางด่วน (Toll Road) อีกด้วย ซึ่งถนนจะมีผลต่อ การพัฒนาพื้นที่เขตบางรัก เช่นเดียวกับถนนพระรามที่ 4

ถนนสายรอง (Local Road) หรือ (Minor Arterial) คือถนนสีลม ถนนสุรวงศ์ ถนนสี่พระยา และถนนมหาพฤฒาราม ถนนดังกล่าวเป็นถนนที่เชื่อมถนนเจริญกรุงกับถนนพระรามที่ 4 เดิมถนนสีลมมีคลองขนาบ ซึ่งต่อมาเทศบาลนครกรุงเทพได้ถมคลองทำให้ถนนสีลมมีเขตทางกว้างถึง 31.24 เมตร ที่ดินสองฟากถนนเดิมเป็นที่ดินแปลงใหญ่ของพวกขุนนางและคนมีฐานะดี จึงได้กลายเป็นที่ตั้งของอาคาร สำนักงานธุรกิจขนาดใหญ่ปัจจุบัน ถนนสุรวงศ์ และถนนสี่พระยาไม่มีคลองขนาบ การปรับปรุงขยายถนนจึงไม่อาจจะทำได้นอกเสียจากจะมีการเวนคืนที่ดินเอกชนเพื่อการขยายถนน ถนนสุรวงศ์มีเขตทางกว้าง 17.30 เมตร ส่วนถนนสี่พระยามีเขตทางกว้าง 14.60 เมตร ถนนสีลม สุรวงศ์ และสี่พระยาขนานกัน ส่วนถนนมหาพฤฒารามนั้นได้ตัดขนานไปกับคลองผดุงกรุงเกษม ซึ่งเป็นคูเมืองชั้นนอก และเว้นระยะถอยร่นจากแนวคลองไว้ จึงยังมีบริเวณริมคลองที่สามารถปลูกต้นไม้เพื่อความร่มเย็นและให้ผู้คนได้นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจ

ถนนซอย (Access) หรือ (Collector Street) คือถนนที่เชื่อมต่อจากถนนสายรองที่สำคัญ ถนนซอยต่าง ๆ ในเขตบางรักมีจำนวน 76 แยกเป็นถนน 17 สาย ซอย 32 ซอยและตรอก 27 ตรอก ได้แก่ (สำนักงานเขตบางรัก : 2529 : 3-4)

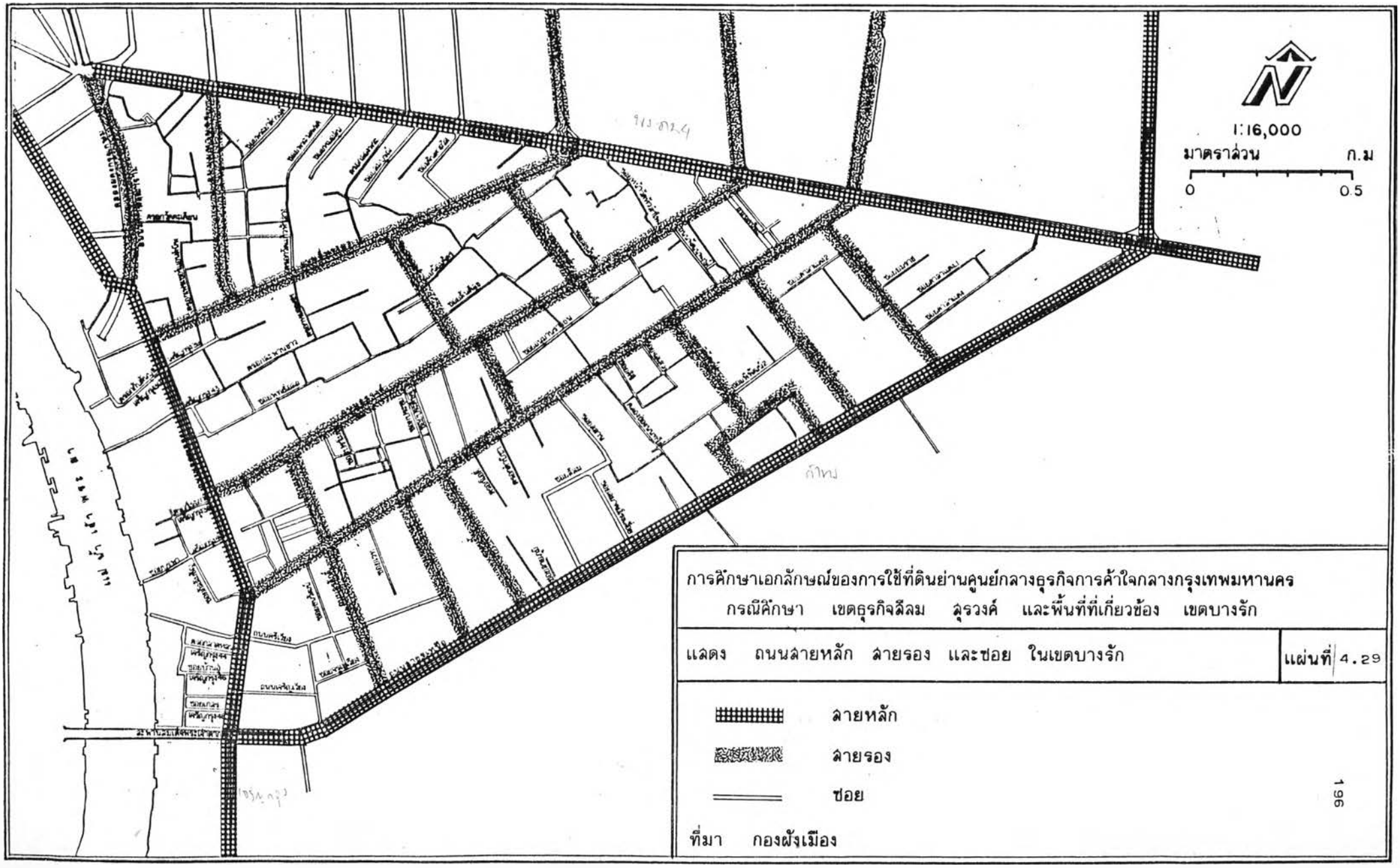

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ถนนสายหลัก สายรอง และซอย ในเขตบางรัก | แผ่นที่ 4.29

ถนนสายหลัก

ถนนสายรอง

ซอย

ที่มา กองผังเมือง

196

แขวงมหาพฤฒาราม : ถนนมหานคร ซอยแก้วฟ้า ซอยวัดมหาพฤฒาราม ซอยสว่าง 1, 2, 5, 6, 7 ซอยสะพานเตี้ย ซอยจินดาถวิล ซอยพระนครเรศ ซอยพระยาดำรงค์ ตรอกสองพระ ตรอกขุนนาวา ตรอกฉลองกรุง ตรอกหมอสุ่น และตรอกสหมิตร

แขวงสี่พระยา : ถนนทรัพย์ ถนนนเรศ ซอยศาลเจ้าเจ็ด ซอยศาลเจ้าแม่ปลาตะเพียน ซอยสันติภาพ 1 ซอยสมบูรณ์ปัญญา ซอยสันติภาพ ตรอกพุทธโอสถ ตรอกสะพานยาว ตรอกหลังวัดหัวลำโพง ตรอกน้อมจิตต์ ตรอกหมอเพชรหมอพลอย และตรอกหน้าวัดหัวลำโพง

แขวงสี่ลม : ถนนคอนแวนต์ ถนนจรัสเวียง ถนนจรูญเวียง ถนนเจริญเวียง ถนนปั้น ถนนประมวญ ถนนศรีเวียง ถนนสุรศักดิ์ ถนนศาลาแดง ซอยศาลาแดง 1, 2 ซอยวิจารณ์ ซอยพิพัฒน์ 1, 2 ซอยศึกษาวิทยา ตรอกซุง ตรอกดำปิซา ตรอกเวท ตรอกไวตี ตรอกหลังโรงพยาบาลบางรัก ปัจจุบันได้จัดชื่อซอยใหม่เป็นซอยสีลม เริ่มตั้งแต่หัวถนน (ถนนพระรามที่ 4) ฝั่งเหนือเลขคู่ 1-36 และฝั่งใต้ เลขที่ 1-23 ซอย

แขวงสุรวงศ์ : ถนนมเหสักข์, 3 ถนนเดโช ถนนพัฒน์พงศ์ 1, 2 ซอยอนุมานราชธน ซอยประดิษฐ ซอยประชุม ซอยปราโมทย์ 1 (ตันง่วนส่วย) , 2 3 ซอยปราโมทย์ (เยซู) ตรอกโทรกาเดโร ตรอกโต๊ะ และซอยทานตะวัน

แขวงบางรัก : ซอยเกษร ซอยเกษร 1 ตรอกกับตันบุช ตรอกโอเรียลเต็ล ตรอกอัสสัมชัญ ตรอกซาเตอร์แบงค์ ตรอกโรงภาษี ตรอกตลาดหลวง ตรอกวัดสวนพลู ตรอกวัดม่วงแค และตรอกบ้านอู่

ถนนซอยเหล่านี้จำนวนมากตัดผ่านที่ดินของเอกชน โดยไม่มีการออกแบบวางแผนไว้ล่วงหน้า จึงเป็นซอยคดงอไปตามที่ดินที่เอื้ออำนวย (Organic road) จึงมีมุมมองที่แคบ ในตอนหักเลี้ยว รวมทั้งมีเขตทาง (Right of way) แคบ จึงทำให้การจราจรในซอยเหล่านี้ไม่คล่องตัว และสวนทางกันยาก ซึ่งอาจจะใช้เป็นทางลัดตัดทะลุออกถนนสายรอง และถนนสายหลักได้ หากมีการปรับปรุงขยาย เชื่อมต่อตรอกซอยต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอุปสรรคในการเชื่อมต่อจากถนนสีลมไปหาถนนสุรวงศ์ ซึ่งมีความพยายามในการที่จะตัดถนนเชื่อมแต่ติดขัดจากกรรมสิทธิ์ที่ดินทำให้ถนนซอยบางซอยจากสีลมไปสุรวงศ์มีขนาดคับแคบและไม่ทะลุถึงกัน ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะเชื่อมต่อที่ควรจะนำไปปรับปรุงในอนาคต

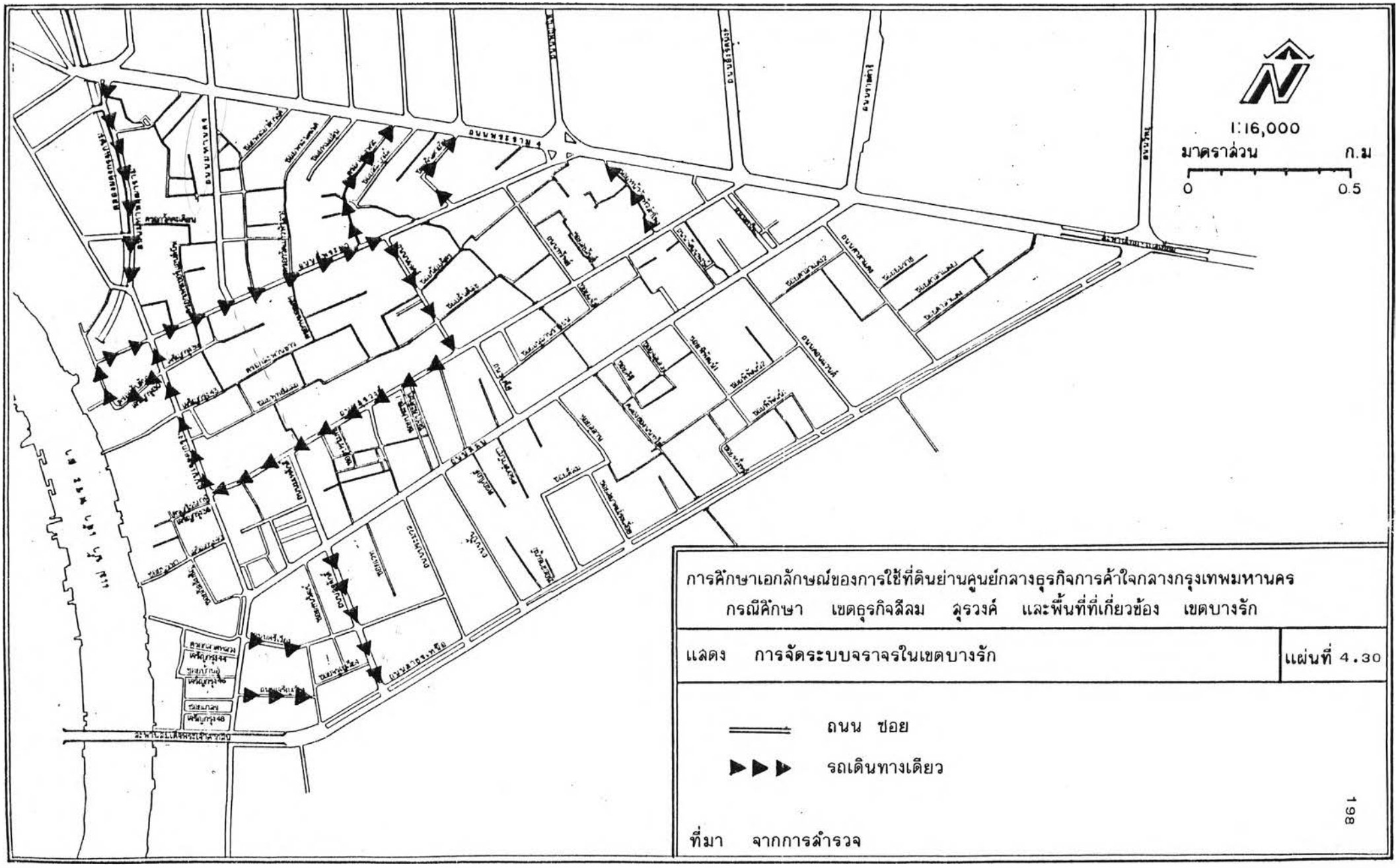

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง การจัดระบบจราจรในเขตบางรัก | แผ่นที่ 4.30

ถนน ซอย

รถเดินทางเดียว

ที่มา จากการสำรวจ

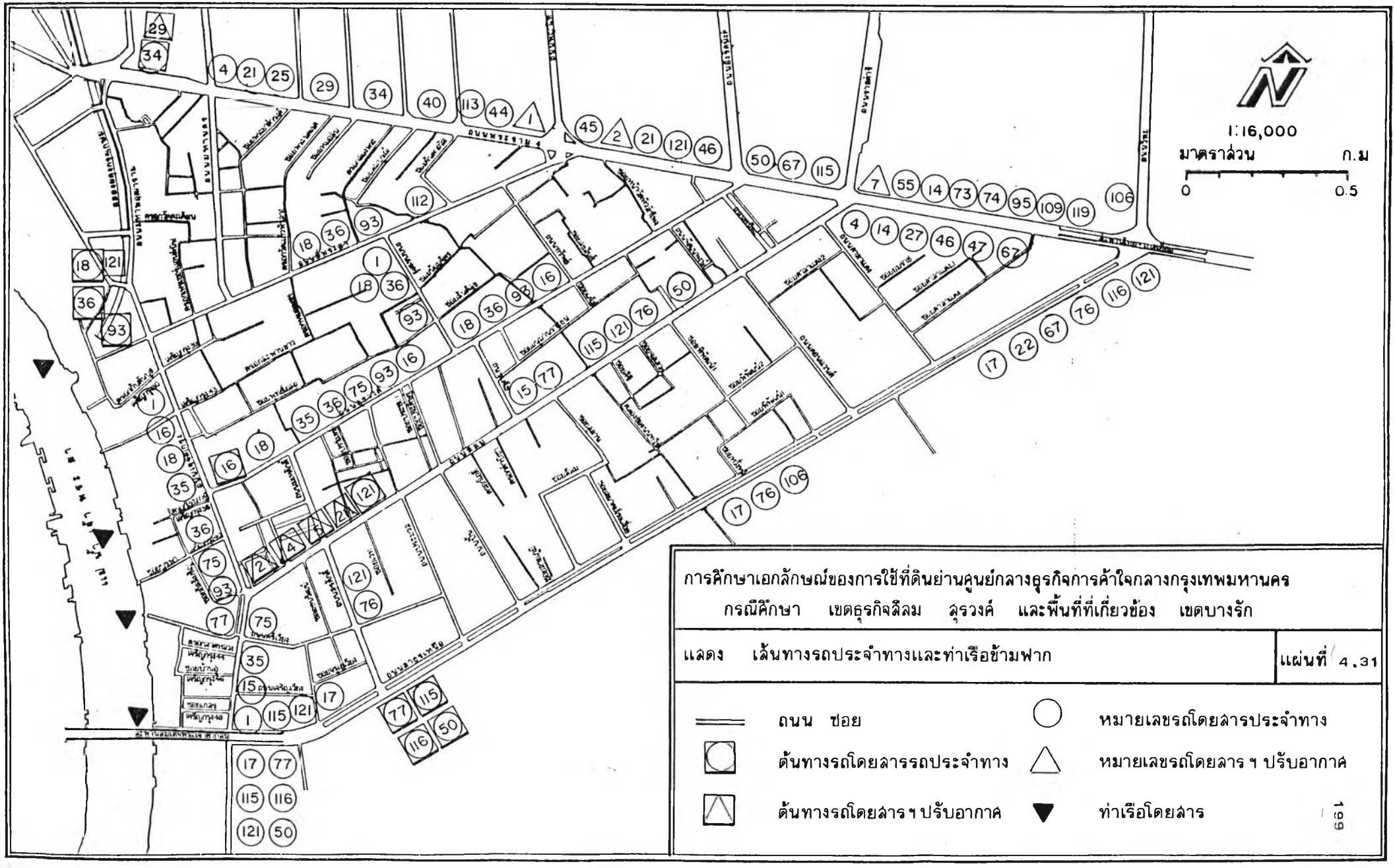

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงค์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง เส้นทางรถประจำทางและท่าเรือข้ามฟาก	แผ่นที่ 4.31

ถนน ซอย

ต้นทางรถโดยสารรถประจำทาง

ต้นทางรถโดยสาร ฯ ปรับอากาศ

หมายเลขรถโดยสารประจำทาง

หมายเลขรถโดยสาร ฯ ปรับอากาศ

ท่าเรือโดยสาร

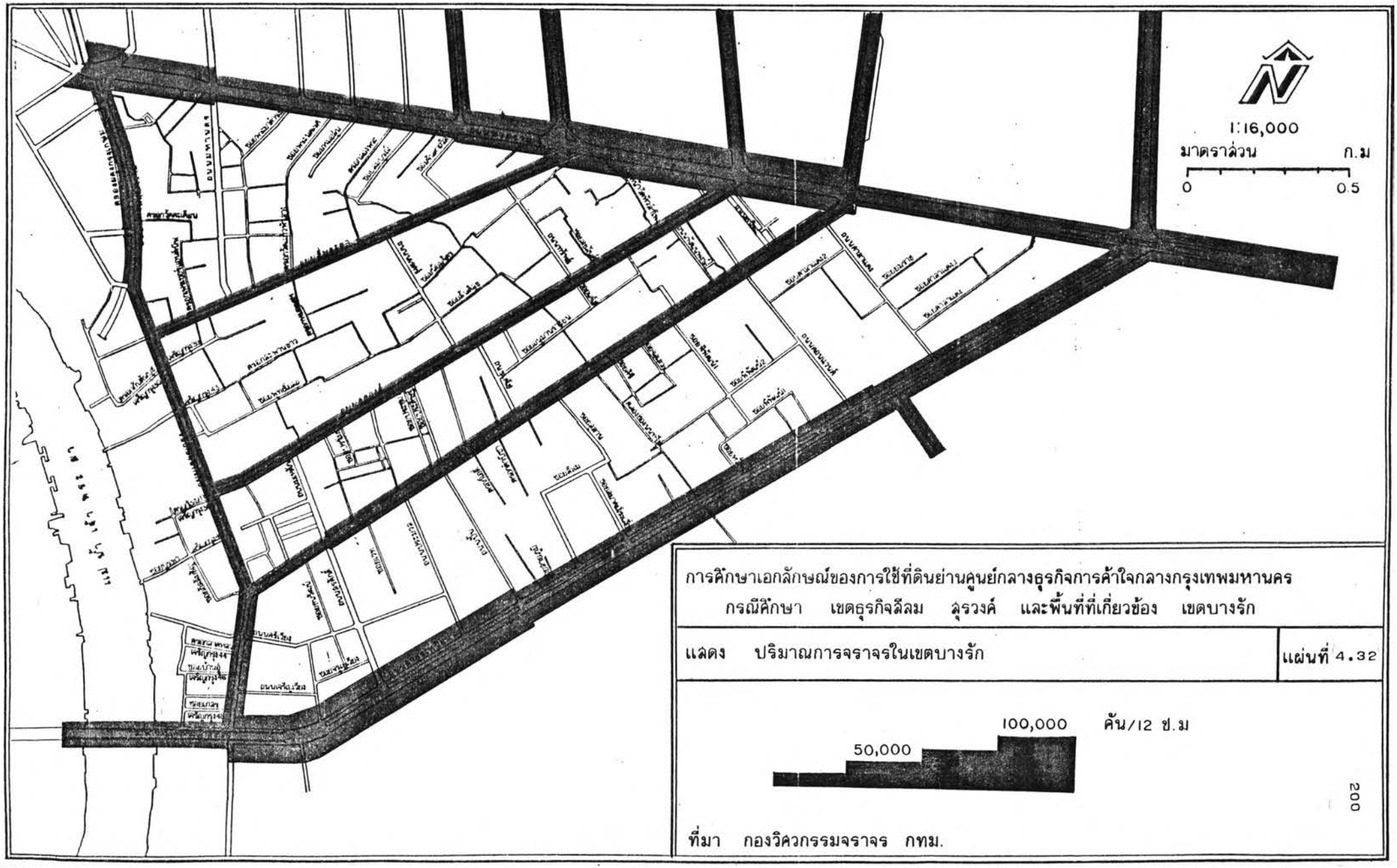

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงค์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ปริมาณการจราจรในเขตบางรัก | แผ่นที่ 4.32

100,000 คัน/12 ช.ม
50,000

200

ที่มา กองวิศวกรรมจราจร กทม.

นอกจากนี้ถนนซอยที่เพิ่งตัดใหม่ไม่นานมานี้ คือ ถนนมหานคร (ซอยสว่าง) ถนนสายนี้เป็นส่วนหนึ่งของถนนเหนือ-ใต้ ซึ่งได้ดำเนินการแล้วเป็นช่วง ๆ ถนนมหานครเป็นถนนที่เชื่อมระหว่างถนนพระรามที่ 4 กับถนนสี่พระยา ตามโครงการถนนเหนือ-ใต้ กำหนดจะมีถนนเชื่อมต่อจากถนนสี่พระยาตัดผ่านถนนสุรวงศ์ไปจรดกับถนนมเหสักข์ ถนนสุรศักดิ์ และไปสิ้นสุดที่ถนนเจ้าพระยา

การสร้างถนนในเขตบางรักยุคแรก ๆ นั้นใช้เป็นทางสัญจรร่วมกันทั้งผู้คนและยวดยาน โดยมิได้กำหนดเขตทางเท้า ต่อมาเมื่อรถยนต์มีจำนวนมากขึ้น มีความเร็วสูงขึ้นการทำทางเท้าให้คนเดินจึงเป็นวิธีที่ช่วยให้การจราจรคล่องตัว และประชาชนเดินเท้าได้รับความปลอดภัยขึ้น ถนนในเขตบางรักจึงได้เริ่มกันเขตทางเท้า ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความกว้าง 2.00-3.00 เมตร เนื่องจากเขตถนนเดิมแคบซอยต่าง ๆ ทั่วไปจึงมีทางเท้ากว้างเพียง 1.00-1.50 เมตร และบางซอยไม่มีทางเท้าเลย ถนนพระรามที่ 4 และถนนสีลมจัดว่ามีทางเท้ากว้างที่สุดของเขต เนื่องจากเป็นถนนที่ขยายออกโดยการถมคลอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ถนนในเขตบางรักมีทางเท้าแคบ และคุณภาพทางทัศนภาพด้อยไปบ้าง (จิระ จิตรกร 2525 : 35)

<u>การระบายน้ำ</u>

พื้นที่เขตบางรัก ด้านตะวันตกส่วนหนึ่งอยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งแต่เดิมมีคลองที่สำคัญ ๆ สำหรับการระบายน้ำจากน้ำฝนที่ตกลงมา และน้ำทิ้งจากบ้านเรือนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี คลองเหล่านี้ได้แก่คลองผดุงกรุงเกษม ตอนเหนือสุด เป็นคลองคูเมืองที่ขุดขึ้น คลองหัวลำโพง คลองบางรัก (ขนานกับถนนสีลม) คลองสาธร และคลองซ่องนนทรีย์ ต่อมาได้มีการถมคลองหรือเปลี่ยนแปลงขนาดของคลองลงไปบ้างเพื่อขยายถนน และได้มีการวางท่อระบายน้ำไว้ตามแนวถนนเพื่อรับการระบายน้ำแทนคลองต่าง ๆ ที่ถมแล้ว แต่เมื่อมีฝนตกหนัก ถนนบางแห่ง เช่น ถนนสีลม และถนนเจริญกรุงจะมีน้ำขังอยู่บนผิวจราจรเป็นเวลานาน เนื่องจากการระบายน้ำลงสู่คลองและแม่น้ำทำได้ไม่ทันการ ซึ่งเป็นผลทำให้บริเวณบ้านเรือนที่อยู่ลึกเข้าไปจากถนนใหญ่ต้องประสบกับสภาพน้ำท่วมน้ำขังเอ่อล้นไปด้วย

เขตบางรักได้มีการวางท่อระบายน้ำเรียบร้อยแล้ว (ดูแผนที่ 4.33) ขนาดของท่อระบายน้ำจัดไว้ตามสภาพของพื้นที่มีทั้งท่อขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ถนนพระรามที่ 4 มีอุโมงค์ใต้ดิน ขนาดท่ออุโมงค์ระบายน้ำ 3 เมตร ในถนนสีลมทั้ง 2 ฝั่งมีท่อระบายน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.50 เมตร ซึ่งได้รับการปรับปรุงตามโครงการปรับปรุงสาธารณูปโภคถนนสีลมลงใต้ดิน ไปตามถนนสาธรเหนือ สุรวงศ์ สี่พระยา เจริญกรุงทั้ง 2 ฝั่ง มีท่อระบายน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง

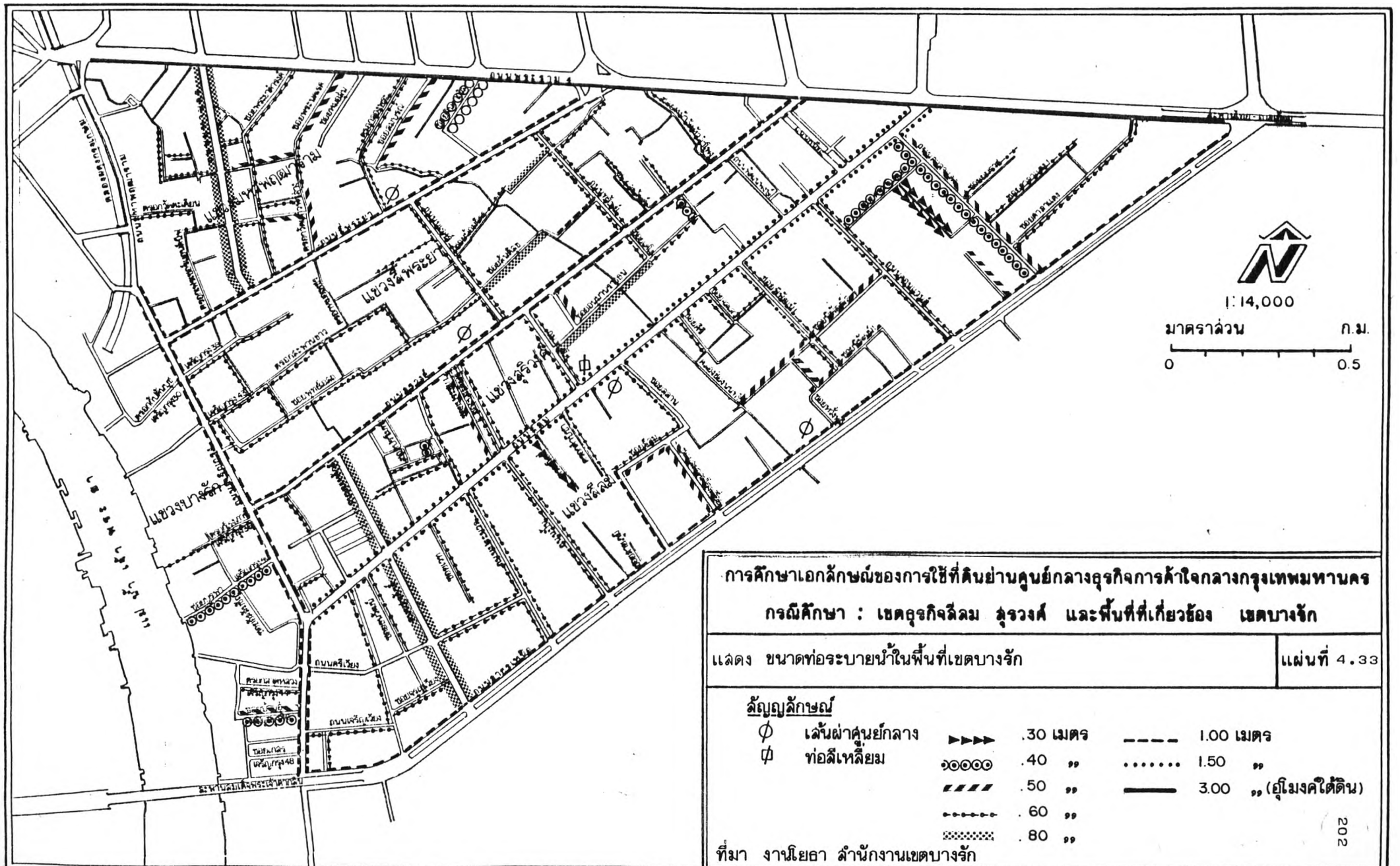

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร

กรณีศึกษา : เขตธุรกิจสีลม สุริวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง ขนาดท่อระบายน้ำในพื้นที่เขตบางรัก | แผ่นที่ 4.33

สัญญลักษณ์

- ⌀ เส้นผ่าศูนย์กลาง
- ⌀ ท่อสี่เหลี่ยม

.30 เมตร		1.00 เมตร	
.40 ,,		1.50 ,,	
.50 ,,		3.00 ,, (อุโมงค์ใต้ดิน)	
.60 ,,			
.80 ,,			

ที่มา งานโยธา สำนักงานเขตบางรัก

1.00 เมตร ส่วนถนนที่มีท่อระบายน้ำขนาดต่ำกว่าเมตร ได้แก่ ถนนมหานคร มเหศักดิ์ สุรศักดิ์ ซอยอนุมานราชธน ซอยสันติสุข และซอยน้อมจิตรบางส่วน มีขนาดท่อ .80 เมตร ส่วนมากท่อระบายน้ำในถนนและซอยต่าง ๆ เป็นขนาด .60 เมตร ได้แก่ ถนนเจริญเวียง คอนแวนต์ ปั้น ประมวญ เดโช นเรศ ซอยศาลาแดง ซอยยมราช ซอยพิพัฒน์ 1 ซอยศิริจุลเสวก ซอยสุสาน ซอยพุทธโอสถ ซอยสะพานยาว ซอยพระยาดำรงค์ ฯลฯ สำหรับขนาดท่อ .50 เมตร อยู่ในถนนศาลาแดง ซอยพิพัฒน์ 2 ซอยสมาคมโรงเลื่อย ซอยบ้านอู่ ซอยประชุม ซอยสมบูรณ์ ซอยพระนคเรศ ตรอกวัดแก้วฟ้าล่าง ขนาดท่อ .40 เมตร อยู่ในถนนศาลาแดง ซอยศาลาแดง 2 ซอยจินดาถวิล ซอยบูรพา และซอยบ้านอู่ และขนาดท่อ .30 เมตร มีในซอยศาลาแดง บางส่วนซอยไวตี ขนาดท่อที่ต่ำกว่านี้มีอยู่ในซอยย่อยต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีโรงสูบน้ำขนาดใหญ่ตั้งอยู่ที่ปากคลองผดุงกรุงเกษม มีเครื่องสูบน้ำขนาด 60 นิ้ว จำนวน 4 เครื่อง กำลังสูบ CMS 25 สถานะภาพและการดำเนินงานเตรียมพร้อม ซึ่งสามารถระบายน้ำจากคลองลงสู่แม่น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย (ข้อมูลกรุงเทพมหานคร 2529 : 32)

อย่างไรก็ตามปรากฏว่า เขตบางรักในบางพื้นที่ยังคงประสบกับปัญหาน้ำท่วม น้ำขังขณะที่มีฝนตกหนัก อุปสรรคที่ทำให้การระบายน้ำไม่ทันนั้น เนื่องมาจากท่อระบายน้ำที่ทำการก่อสร้างไว้เดิมมีขนาดเล็ก ท่อระบายน้ำเกิดอุดตันเพราะเศษขยะ ดินโคลน ทราย ที่ไหลลงท่อโดยน้ำฝนพาไป และการก่อสร้างถนนบางสายไม่ถูกต้องตามหลักวิศวกรรม เช่น ความเอียงลาดไม่พอให้น้ำจากถนนไหลลงท่อระบายได้สะดวก การล้างทำความสะอาดท่อเป็นประจำทุกปีก่อนถึงฤดูฝนช่วยผ่อนคลายปัญหาได้บ้างพอสมควร แต่พื้นที่ริมน้ำยังต้องประสบปัญหาน้ำเอ่อล้นเป็นผลกระทบจากการที่มีฝนตกหนัก และน้ำทะเลหนุนสำนักการระยายน้ำ กรุงเทพมหานคร แก้ปัญหาโดยเสริมผิวจราจรของถนนเจริญกรุงให้สูงขึ้นเพื่อเป็นแนวป้องกันน้ำเอ่อจากแม่น้ำ รวมทั้งอุดท่อระบายน้ำที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำตามจุดต่าง ๆ และสูบน้ำออกจากคลองผดุงกรุงเกษม ใช้กระสอบทรายวางกั้นและติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เป็นการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนชั่วคราว การแก้ไขที่ถาวรยังไม่มีมาตรการใดนอกจากได้มีการสอบถามผู้อยู่อาศัยในบริเวณเขตชั้นใน ซึ่งเป็นเขตธุรกิจสำคัญในเรื่องการเก็บภาษีป้องกันน้ำท่วม ผลจากการสอบถามประชาชนส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือที่จะเสียภาษีป้องกันน้ำท่วมให้แก่รัฐนำไปใช้จ่ายเพื่อแก้ปัญหา

การกำจัดขยะมูลฝอย

เขตบางรักรับผิดชอบในด้านการเก็บขนขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตบางรัก เมื่อปี 2523 ปริมาณขยะ 10,817 ลบ.ม.ต่อเดือน คิดเป็นปริมาณขยะเฉลี่ยต่อคนได้ 0.08 ลบ.ม. ต่อเดือน ซึ่งเขตบางรักมีรถเก็บขยะชนิดธรรมดาขนาด 6 ลบ.ม. จำนวน 2 คัน ขนาด 7 ลบ.ม. จำนวน 18 คัน และรถอัดขยะ ขนาด 24 ลบ.ม. จำนวน 5 คัน ขยะที่เก็บแล้วจะถูกส่งไปยังโรงงานกำจัดมูลฝอยอ่อนนุช ซึ่งมีสมรรถนะในการทำลายขยะได้ 320 ตัน/วัน และเผาได้ 100 ตัน/วัน ในการปฏิบัติงานเก็บขนขยะมูลฝอย กรุงเทพมหานครสามารถว่าจ้างพนักงานเพื่อปฏิบัติงานในเขตบางรักได้เพียง 197 คน แบ่งเป็นพนักงานกวาด 90 คน พนักงานเก็บและขนขยะ 87 คน และพนักงานขับรถ 20 คน ต่อมาในปี 2528 จำนวนรถขยะไม่ได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งพนักงานผู้ปฏิบัติงานเก็บขน กวาด และพนักงานขับรถ มีจำนวนใกล้เคียงเช่นเดิมคือ มีพนักงานขับรถ 21 คน เก็บขน 65 คน กวาด 86 คน ต่อวัน จำนวนรถ 20 คัน จำนวนเที่ยวที่ขนขยะไปยังโรงงานกำจัดมูลฝอย 40 เที่ยว ปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ 127.78 ตัน/วัน (ดูตารางที่ 4.44 และ 4.45)

ปัญหาด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเขตนี้ได้แก่ จำนวนพนักงานมีน้อยไม่เพียงพอ รถขยะไม่พอ เสียบ่อย สภาพรถเก่า เวลาในการจัดเก็บขยะ ซึ่งผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะนำขยะออกมาทิ้งโดยใส่ถุงพลาสติกขนาดต่าง ๆ มารวมกองไว้ ณ จุดใกล้พังขยะสาธารณะ ซึ่งขนาดเล็กมีขยะเต็มฉันหกเรี่ยราด ริมถนนบนฟุตบาธ ถุงขยะก็จะเกะกะขวางทางคนที่เดินไปมา มีสภาพไม่น่าดู ส่งกลิ่นรบกวน และน้ำจากขยะไหลออกมาเลอะเทอะ บางทีอาจจะถูกรื้อค้นจากคนเก็บเศษกระดาษไปขายก่อนที่รถขยะจะมาเก็บไป ขยะเหล่านี้ถูกทิ้งตั้งแต่ตอนเช้าตรู่ รอจนกว่ารถขยะออกปฏิบัติงานในเวลาสายประมาณ 10.00 - 11.00 น. ซึ่งทำให้เกิดปัญหาเดือดร้อน รบกวนผู้คนที่เดินไปมาตามถนนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหานี้ รถขยะควรออกปฏิบัติงานในตอนเช้ามืดเวลา 5.00 - 6.00 น. เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาจราจรติดขัดที่เกิดขึ้นในชั่วโมงเร่งด่วน แทบทุกถนนในเขตบางรัก ส่วนในด้านการกวาดถนน พนักงานกวาดจำนวนประมาณ 85 คนต่อวัน ทำงานได้มีประสิทธิภาพพอสมควร ซึ่งเห็นได้จากถนนในเขตนี้มีความสะอาดเรียบร้อย เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีบางจุดบางแห่งที่มีกองขยะถูกทิ้งไว้เป็นที่ไม่น่าดู เช่น ถนนสุรวงศ์ บริเวณริมคลองระบายน้ำช่องนนทรีย์ เป็นต้น

ตารางที่ 4.44 จำนวนพนักงาน (คน/วัน) การเก็บขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพฯ ปี 2528 (เดือนกันยายน)

เขต	ปฏิบัติงาน (คน/วัน)						รถ (คัน)		เที่ยว (เที่ยว)		ขยะมูลฝอยเก็บขนได้	
	บ.ข.ร	%	เก็บขน	%	กวาด	%	วัน	%	วัน	%	ตัน/วัน	%
1. พระนคร	33	6.37	106	5.91	177	8.35	27	5.58	60	6.42	191.84	5.76
2. ป้อมปราบฯ	21	4.05	83	4.63	101	4.76	20	4.13	34	3.64	99.33	2.98
3. ปทุมวัน	24	4.63	83	4.63	93	4.39	23	4.75	36	3.85	145.60	4.37
4. สัมพันธวงศ์	12	2.32	48	2.68	80	3.77	12	2.48	22	2.35	75.43	2.27
5. บางรัก	21	4.05	65	3.62	86	4.06	20	4.13	40	4.28	127.78	3.84
6. ยานนาวา	33	6.37	133	7.41	171	8.07	33	6.82	70	7.49	258.00	7.75
7. แขวงยานนาวา	6	1.16	18	1.00	23	1.08	5	1.03	9	0.92	29.14	0.88
7. ดุสิต	48	9.27	140	7.80	107	5.05	45	9.30	86	9.20	286.34	8.60
8. พญาไท	40	7.73	136	7.58	187	8.82	39	8.06	82	8.77	312.01	9.37
9. ห้วยขวาง	26	5.02	83	4.63	84	3.96	22	4.55	41	4.39	182.17	5.47
10. พระโขนง	33	6.37	136	7.58	139	6.56	30	6.20	75	8.02	259.70	7.80
แขวงคลองเตย	16	3.09	47	2.62	31	1.46	15	3.10	30	3.21	101.17	3.04
11. บางเขน	36	6.95	123	6.86	83	3.92	35	7.23	82	8.77	283.47	8.51
12. บางกะปิ	27	5.21	102	5.69	64	3.02	26	5.37	48	5.13	220.18	6.61
13. หนองจอก	2	0.39	5	0.28	13	0.61	2	0.41	2	0.21	4.41	0.13
14. มีนบุรี	6	1.16	19	1.06	16	0.75	6	1.24	7	0.75	28.34	0.85
15. ลาดกระบัง	3	0.58	13	0.72	12	0.57	3	0.62	4	0.43	12.77	0.38
16. ธนบุรี	17	3.28	74	4.12	114	5.38	16	3.31	27	2.89	105.3	3.16
17. คลองสาน	17	3.28	48	2.68	114	5.38	15	3.10	30	3.21	99.58	2.99
18. บางกอกน้อย	20	3.86	73	4.07	101	4.76	18	3.72	29	3.10	125.51	3.77
แขวงบางพลัด	7	1.35	25	1.39	27	1.27	7	1.45	11	1.18	41.99	1.26
19. ภาษีเจริญ	16	3.09	51	2.84	90	4.25	15	3.10	28	2.99	89.31	2.68
20. บางขุนเทียน	18	3.47	52	2.90	55	2.59	17	3.51	24	2.57	87.27	2.62
21. บางกอกใหญ่	11	2.12	47	2.62	56	2.64	10	2.07	20	2.14	58.69	1.76
22. หนองแขม	4	0.77	13	0.72	36	1.70	4	0.83	7	0.75	19.72	0.59
23. คลองสิน	5	0.97	17	0.95	13	0.61	5	1.03	5	0.53	14.45	0.43
24. ราษฎร์บูรณะ	16	3.09	54	3.01	47	2.22	15	3.10	26	2.78	70.62	2.12
รวม 24 เขต	518	100.00	1,794	100.00	2,120	100.00	485	100.00	935	100.00	3,330.18	100.00

ตารางที่ 4.45 การเก็บขนมูลฝอยของสำนักงานเขตบางรัก ปี 2529

เดือน	ปฏิบัติงาน (คน/วัน)			รถ (คัน/วัน)	เที่ยว (เที่ยว/วัน)	มูลฝอยเก็บขนได้ (ตัน/วัน)
	พ.ข.ร.	เก็บขน	กวาด			
ต.ค. 28	21	65	86	20	40	127.78
พ.ย. 28	21	64	83	20	39	127.96
ธ.ค. 28	21	65	83	19	39	126.92
ม.ค. 29	21	62	83	20	39	127.59
ก.พ. 29	21	59	84	20	40	134.75
มี.ค. 29	21	63	83	19	39	131.65
เม.ย. 29	20	64	83	19	39	135.44
พ.ค. 29	20	72	84	19	39	141.17
มิ.ย. 29	21	71	85	19	41	143.26
ก.ค. 29	20	71	85	19	39	133.22
ส.ค. 29	21	71	84	19	40	132.67
ก.ย. 29	21	71	85	19	40	128.90
เฉลี่ย	20	66	84	19	39	132.60

ปรับปรุงกิจการสาธารณูปโภคในถนนสีลม

นับเป็นความก้าวหน้าอีกขั้นหนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาสาธารณูปโภคร่วมกันระหว่าง 4 หน่วยงาน คือ การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) การประปานครหลวง (กปน.) องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) และกรุงเทพมหานคร (กทม.) ในการปรับปรุงสาธารณูปโภคในถนนสีลม ซึ่งเป็นย่านธุรกิจการเงิน การธนาคาร การท่องเที่ยว และกิจการค้าอื่น ๆ อีกมากมาย การประสานงานร่วมครั้งนี้นับเป็นครั้งแรก เพื่อต้องการทำให้ย่านธุรกิจแห่งนี้มีระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและสมบูรณ์แบบที่สุด และเพื่อเตรียมการขยายบริการให้เพียงพอต่อความต้องการทางสาธารณูปโภคที่จะมีมากขึ้นในอนาคต รวมทั้งเป็นการสร้างภาพพจน์ใหม่ที่ดีขึ้น คือการขุดครั้งเดียวแทนการขุดกลบซ้ำซ้อนหลายครั้ง อันจะเป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้สัญจรไปมา

ดังนั้น เมื่อการไฟฟ้านครหลวงได้มีโครงการก่อสร้างวางท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินถนนสีลม และกรุงเทพมหานครมีโครงการที่จะก่อสร้างท่อระบายน้ำด้วยนั้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน สำนักนโยบายและแผนมหาดไทยในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการประสานงานสาธารณูปโภค ได้ประสานงานให้การประปานครหลวงขออนุมัติโครงการก่อสร้างท่อประปาในถนนสายดังกล่าวร่วมกับอีกสองโครงการแรก เพื่อดำเนินการทำงานในคราวเดียวพร้อมกัน รวมทั้งเสนอให้องค์การโทรศัพท์ฯ เข้าร่วมโครงการนี้ด้วย โดยได้มีการวางแผนร่วมกันใช้เวลาดำเนินการทั้งหมด 11 เดือน ในวงเงินงบประมาณ 179.2 ล้านบาท มีผู้รับเหมางานก่อสร้างของ กฟน., กปน. และ กทม. เป็นบริษัทเดียวเพื่อให้การดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกัน ช่วยประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย เกิดผลกระทบต่อชุมชนย่านนี้น้อยที่สุด โดยเฉพาะในแง่การจราจร

แผนการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานมีดังนี้

การก่อสร้างท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินของการไฟฟ้านครหลวง

สืบเนื่องจากสายไฟฟ้าทั้ง 2 ฝั่งในถนนสีลมเก่ามาก เมื่อฝนตกลงมาทำให้เกิดไฟฟ้าช็อตได้ง่าย และบริเวณนี้มีนกนางแอ่นมา เกาะตลอดทั้งสายทำให้ลูกถ้วยสกปรก ไฟฟ้าดับเสมอ ก่อให้เกิดความเสียหายกับธุรกิจย่านนี้และอาจเป็นอันตรายต่อคนใช้ลิฟท์ในอาคารต่าง ๆ กฟน. จึงวางโครงการก่อสร้างท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดิน อันเป็นการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้เป็นครั้งแรก หลังจากวางท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินแล้วจะทำการรื้อเสาไฟฟ้าออกทั้งหมด

รายละเอียดการดำเนินงาน

- เริ่มต้นก่อสร้างจากแยกถนนเจริญกรุงไปหาแยกถนนพระราม 4 มีแนวอยู่ในช่องทางเดินรถช่องที่ 1 จากขอบทางเท้าด้านฝั่งทิศใต้ โดยจะมีการขุดเป็น 3 จุดต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ และกลบตามอย่างรวดเร็วเมื่อเสร็จในแต่ละจุด ส่วนทางด้านทิศเหนือ (ฝั่งตรงข้ามกับธนาคารกรุงเทพ) จะเริ่มลงมือดำเนินการหลังจากงานด้านฝั่งทิศใต้แล้วเสร็จก่อน

- เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ 7 ตุลาคม 2528 ถึง 1 กันยายน 2529 (รวม 11 เดือน)

- วงเงินค่าก่อสร้างประมาณ 141 ล้านบาท

<u>งานวางท่อประปาของการประปานครหลวง</u> (ตามแผนที่ 4.34)

กปน. จะทำการก่อสร้างวางท่อประปาเป็นท่อประธานเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มกำลังและปริมาณน้ำให้เหมาะสมกันในอนาคต งานวางท่อประปาจะเริ่มจากแยกถนนเจริญกรุงถึงแยกถนนพระราม 4 จะวางท่อไปพร้อมกับการเปิดหลุมก่อสร้างวางท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินของ กฟน. ในด้านทิศเหนือของถนนสีลม (ฝั่งตรงข้ามกับธนาคารกรุงเทพ) ส่วนด้านทิศใต้ไม่มีการวางท่อประปา

รายละเอียดการดำเนินงาน

- ท่อประปาเป็นท่อเหล็กเหนียว ขนาด ϕ 600 มม. ความยาวประมาณ 2,400 เมตร ใช้การต่อท่อโดยการเชื่อม และทดสอบท่อโดยการอัดแรงดันน้ำขนาด 8 กก./ซม.^{2}

- วงเงินค่าก่อสร้างประมาณ 8,998,000 บาท สมทบค่าจัดซ่อมผิวจราจรให้ กฟน. ประมาณ 2 ล้านบาท เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายจากการที่ กปน. ก่อสร้างเองถึง 30%

- เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคม 2529 ถึง 1 กันยายน 2529

- หลังจากวางท่อประปาใหม่แล้วเสร็จ จะมีแรงดันน้ำสูงขึ้นประมาณ 14 เมตรตลอดสาย เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำประปาในอนาคต

- หลังจากวางท่อประปาใหม่แล้วเสร็จ จะมีแรงดันน้ำสูงขึ้นประมาณ 14 เมตรตลอดสาย และจะสามารถจ่ายน้ำเข้าถนนสีลมได้ วันละ 38,000 ลูกบาศก์เมตร เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำประปาในอนาคต

<u>งานวางท่อระบายน้ำของกรุงเทพมหานคร</u>

กทม. มีโครงการที่จะปรับปรุงระบบระบายน้ำถนนสีลมเพิ่มเติม พร้อมโครงการวางท่อร้อยสายไฟฟ้าของ กฟน. เนื่องจากเคยร่วมดำเนินการกับการวางท่อประปาของ กปน. ที่ถนน

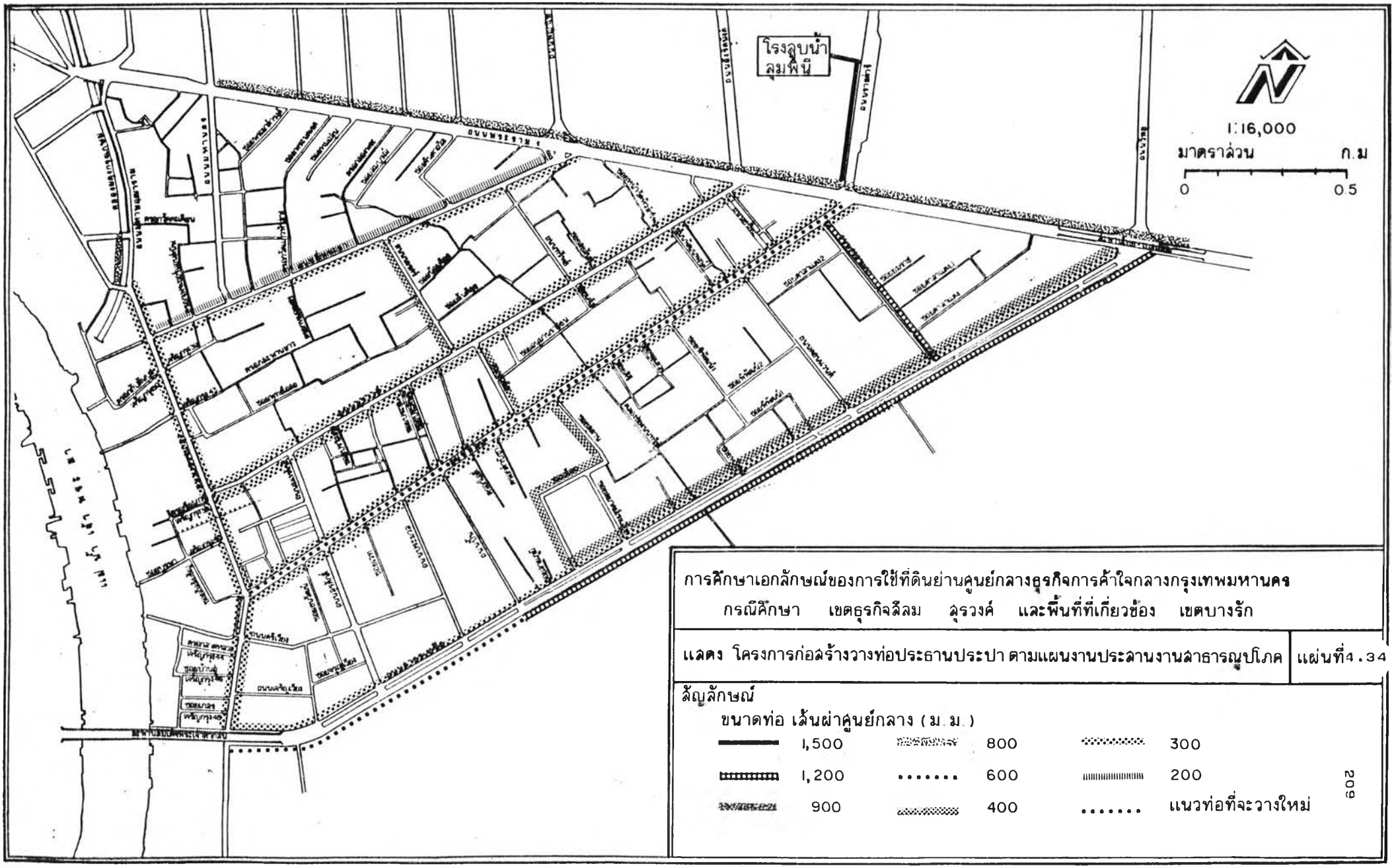

การศึกษาเอกลักษณ์ของการใช้ที่ดินย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษา เขตธุรกิจสีลม สุรวงศ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตบางรัก

แสดง โครงการก่อสร้างวางท่อประธานประปา ตามแผนงานประสานงานสาธารณูปโภค | แผ่นที่ 4.34

สัญลักษณ์

ขนาดท่อ เส้นผ่าศูนย์กลาง (ม.ม.)

———	1,500	▒▒▒▒	800	▒▒▒▒	300
▒▒▒▒	1,200	.....	600	▒▒▒▒	200
▒▒▒▒	900	▒▒▒▒	400	.....	แนวท่อที่จะวางใหม่

209

สุขุมวิทได้ผลดีมาก สามารถประหยัดพื้นที่ในการขุดคือวางท่อใกล้ชิดกันได้ ถ้าขุดไม่พร้อมกันจะต้องขุดให้ห่างท่อสาธารณูปโภคเดิมระยะหนึ่งเพื่อมิให้เกิดความเสียหาย ขณะเดียวกันช่วยประหยัดงบประมาณในการซ่อมผิวจราจรและระยะเวลาดำเนินงาน

รายละเอียดการดำเนินงาน

-สร้างท่อระบายน้ำ ค.ส.ล. ขนาด ϕ 1.50 ม. ตามแบบ ท. 150/17 ยาวประมาณ 1,410 เมตร

-สร้างท่อลอด ค.ส.ล. ขนาด ϕ 0.40 ม. ตามแบบ ท.40/17 จำนวน 30 แห่ง

-ซ่อมถนน ค.ส.ล. หนา 0.25 ม. ตามแบบ ถค. 25/17 เนื้อที่ประมาณ 3,470 ตารางเมตร

-ซ่อมคันหิน ตามแบบ ถ. 620/22 ยาวประมาณ 1,225 เมตร

-วงเงินค่าก่อสร้างประมาณ 8,906,994 บาท

-เวลาดำเนินงานระหว่าง 7 ต.ค.28 ถึง 15 มี.ค.29 รวม 160 วัน

<u>งานก่อสร้างท่อร้อยสายโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย</u>

ทศท.ทำการวางท่อร้อยสายและย้ายเคเบิ้ลอากาศลงใต้ดินแนวถนนสีลม เพื่อให้มีส่วนสัมพันธ์กับการถอนเสาไฟฟ้าของ กฟน. ซึ่งย้ายสายไฟฟ้าแรงสูงลงใต้ดิน และเพื่อขยายคู่สายให้เพียงพอกับความต้องการของธุรกิจย่านนี้

รายละเอียดการดำเนินงาน (แผนภูมิที่ 4.6)

- แนวท่อร้อยสายใต้ดินอยู่บนทางเท้า โดยก่อสร้างตามแนวรางเคเบิ้ลโทรศัพท์เดิม เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ ท่อร้อยสายเคเบิ้ลโทรศัพท์ใหม่จะอยู่ใต้เคเบิ้ลโทรศัพท์เดิม

- เริ่มต้นก่อสร้างที่ถนนพระราม 4 ฝั่งใต้จากหน้าโรงแรมดุสิตธานี และฝั่งเหนือจากหน้าศูนย์การค้าโรบินสัน ก่อสร้างพร้อมกันทั้งสองฝั่ง

- วงเงินค่าก่อสร้างประมาณ 20,475,810 บาท

- เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2528 (ใช้เวลาก่อสร้างทั้งหมด 225 วัน)

- หลังก่อสร้างวางท่อร้อยสายโทรศัพท์แล้วจะสามารถเพิ่มคู่สายจากเดิม 8,750 คู่สาย เป็น 15,650 คู่สาย

การขุดถนนของ กฟน.และ กทม. ฝั่งใต้ถนนสีลม (สำนักงานใหญ่ธนาคารกรุงเทพ)

ระยะ	ถนน	ระยะทาง (เมตร)	ระยะเวลาก่อสร้าง	กำหนดเปิดถนน	หมายเหตุ
ช่วงที่ 1	จากถนนเจริญกรุง-ถนนสุรศักดิ์	295	ต.ค.28-พ.ย.28	10 ธ.ค.28	เว้นระยะถึงถนนปั้น
ช่วงที่ 2	จากถนนปั้น-ถนนสุรศักดิ์	456	พ.ย.28-ธ.ค.28	31 ม.ค.28	เพราะได้มีการขุดแล้ว
ช่วงที่ 3	จากซอยสุสาน-ซอยสุรเสนา	147	พ.ย.28	3 ธ.ค.28	เมื่อประมาณปีเศษ เว้น
ช่วงที่ 4	จากถนนพิพัฒน์-ถนนคอนแวนต์	369	ธ.ค.28-ม.ค.29	28 ก.พ.29	ระยะจากซอยสุรเสนา
ช่วงที่ 5	จากถนนคอนแวนต์-ถนนพระราม 4	319	ม.ค.29-ก.พ.29	15 มี.ค.29	ไปซอยพิพัฒน์ เพราะมี
					การขุดแล้ว

การขุดถนนของ กฟน. และ กปน. ฝั่งเหนือถนนสีลม (หน้าเซ็นทรัล สีลม)

ระยะ	ถนน	ระยะทาง (เมตร)	ระยะเวลาก่อสร้าง	กำหนดเปิดถนน	หมายเหตุ
ช่วงที่ 6	จากถนนพระราม 4-สีลมคอนโนมิเนียม (ใกล้คลอง)	925	มี.ค.29-เม.ย.29	31 พ.ค.29	เริ่มการวางท่อ ϕ 600
ช่วงที่ 7	จากสีลมคอนโดมิเนียม-ซอยปราโมทย์	759	พ.ค.29-มิ.ย.29	15 ก.ค.29	มม. ของ กปน.ช่วง
ช่วงที่ 8	จากซอยปราโมทย์-ถนนมเหสักข์	265	มิ.ย.29-ก.ค.29	25 ธ.ค.29	ปิดเทอม
ช่วงที่ 9	จากถนนมเหสักข์-ถนนเจริญกรุง	302	ก.ค.29-ส.ค.29	1 ก.ย.29	

(แผนภูมิที่ 4.6)

แผนงานสร้างท่อร้อยสาย และย้ายเคเบิลอากาศลงใต้ดิน
แนวถนนสีลม
เพื่อให้มีส่วนสัมพันธ์กับการถอนเสาของ กฟน. ให้แล้วเสร็จภายในปี 2529

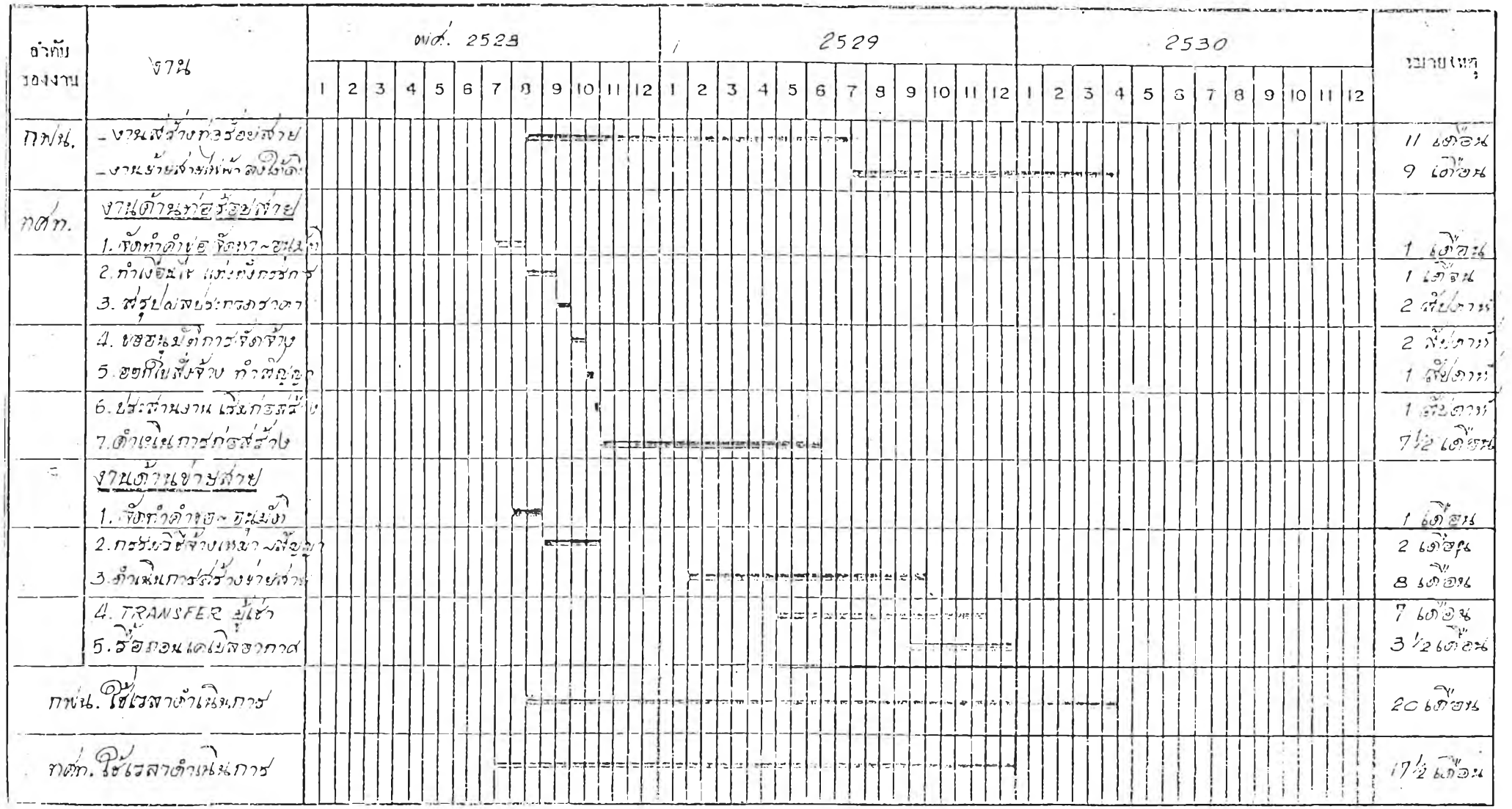

ลำดับของงาน	งาน	พศ. 2528	2529	2530	หมายเหตุ
กฟน.	- งานสร้างท่อร้อยสาย				11 เดือน
	- งานย้ายสายไฟฟ้าลงใต้ดิน				9 เดือน
ทศท.	งานด้านท่อร้อยสาย				
	1. จัดทำคำขอ จัดหา ~ อนุมัติ				1 เดือน
	2. ทำเงื่อนไข แต่งตั้งกรรการ				1 เดือน
	3. สรุปผลประกวดราคา				2 สัปดาห์
	4. ขออนุมัติการจัดจ้าง				2 สัปดาห์
	5. ออกใบสั่งจ้าง ทำสัญญา				1 สัปดาห์
	6. ประสานงาน เริ่มก่อสร้าง				1 สัปดาห์
	7. ดำเนินการก่อสร้าง				7½ เดือน
	งานด้านข่ายสาย				
	1. จัดทำคำขอ ~ อนุมัติ				1 เดือน
	2. กรรมวิธีจ้างเหมา ~ สัญญา				2 เดือน
	3. ดำเนินการสร้างข่ายสาย				8 เดือน
	4. TRANSFER ผู้เช่า				7 เดือน
	5. รื้อถอนเคเบิลอากาศ				3½ เดือน
กฟน. ใช้เวลาดำเนินการ					20 เดือน
ทศท. ใช้เวลาดำเนินการ					17½ เดือน

สรุปผลที่ได้รับในการประสานงานก่อสร้างสาธารณูปโภคร่วมกันในถนนสีลม

การก่อสร้างสาธารณูปโภคในเขตกรุงเทพมหานครเป็นที่ยอมรับกันว่ามีความยุ่งยาก และก่อให้เกิดปัญหาการจราจรและทางเศรษฐกิจเป็นอันมาก เพราะหน่วยงานต่าง ๆ ไม่สามารถดำเนินงานร่วมกันได้ในถนนสายเดียวกันในเวลาเดียวกัน ทั้งที่ได้มีการเพียรพยายามที่จะปรับปรุงสาธารณูปโภคร่วมกันในคราวเดียวกันแต่ก็ติดขัดด้วยงบประมาณไม่สามารถจัดสรรหาพร้อมกันได้ ซึ่งในที่สุดก็ประสบความสำเร็จในการเริ่มต้นในถนนสีลม ที่สามารถรวมหน่วยงานสาธารณูปโภคอันได้แก่ ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ และท่อระบายน้ำ มาก่อสร้างพร้อมกันได้เป็นครั้งแรก นับเป็นนิมิตหมายอันดีของชาวกรุงเทพมหานคร

การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคในถนนสีลม มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน อาคารและราคาที่ดิน ซึ่งจะสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น จึงจะได้ทำการศึกษาในบทต่อไปเกี่ยวกับราคาที่ดินและขนาดพื้นที่สิ่งปลูกสร้างในภาคเอกชนของเขตบางรัก